

AN ETHNOGRAPHIC APPROACH TO NEWS TRANSLATION IN TURKEY

BUKET DABANCALI

BOĞAZIÇI UNIVERSITY

2011

AN ETHNOGRAPHIC APPROACH TO NEWS TRANSLATION IN TURKEY

Thesis submitted to the
Institute for Graduate Studies in the Social Sciences
in partial fulfillment of the requirements for the degree of

Master of Arts

in

Translation

by

Buket Dabancalı

Boğaziçi University

2011

Thesis Abstract

Buket Dabancalı, “An Ethnographic Approach to News Translation in Turkey”

Although translation is a *sine qua non* tool for the flow of information around the world, its outstanding role tends to be neglected or underestimated by the mass media worldwide. Translation studies also fails to cover translation’s role in the news media with the exception of few recent studies. This study aims to draw attention to how translation works for the benefit of the news production. While doing this, I have tried to explore a sociological approach to news translation in Turkey anatomizing contemporary journalistic practice carried out by the Turkish news media. I have made use of both qualitative and quantitative methods in my study. The qualitative methods include interviews with journalists covering foreign news and authorities in the media sector as well as my own on-site observations of foreign news making. The quantitative methods are based on a selection of news items on Wikileaks produced by one Turkish newspaper, one Turkish news TV channel and one Turkish news magazine. The reason why I have chosen Wikileaks as my case study is that it is a recent event in which documents provoking worldwide interest are released in one language (i.e. English), making translation a precious and intensive tool in reaching these documents to the public. The selected news items have been analyzed and the analyses have been juxtaposed with the discourse of those who produced them so as to see to what extent the discourse overlaps the practice. The sociological aspect of my study has been supported by Bourdieu’s theory, and the contributions of Bassnett, Bielsa, Koskinen and Buzelin, who merge translation studies with sociology, have been reviewed.

Tez Özeti

Buket Dabancalı, “Türkiye’de Haber Çevirisine Etnografik Bir Yaklaşım”

Bilgi akışının sağlanmasında olmazsa olmaz bir araç olmasına rağmen, çevirinin rolü kitle iletişim araçları tarafından yok sayılma ya da azımsanma eğilimindedir. Son zamanlarda yapılmış birkaç çalışma dışında çeviribilim de çevirinin haber medyasındaki rolünü ele almakta yetersiz kalmaktadır. Bu çalışma çevirinin haber üretimine katkısına dikkat çekmeyi amaçlamaktadır. Çalışmada Türkiye haber medyasında gazeteciliğin nasıl uygulandığını incelenirken, Türkiye’de haber çevirisine sosyolojik bir yaklaşım araştırılmıştır. Nitel ve nicel yöntemler birlikte kullanılmıştır. Nitel yöntemler dış haberciler ve medya sektörünün otoriteleriyle yapılan röportajlara ek olarak dış habercilerin çalışma alanlarının yerinde gözlemlenmesinden oluşurken, nicel yöntemler bir gazete, bir haber televizyonu ve bir haber dergisinin Wikileaks’i konu eden haberlerine dayanmaktadır. Vaka analizi olarak Wikileaks’in seçilmesinin nedeni, dünya çapında yankı uyandıran ve İngilizce yayınlanan Wikileaks sızıntılarının halka ulaştırılmasında çevirinin yoğun olarak kullanılmasıdır. Seçilen haberler incelenmiş, bu incelemeler bu haberleri yazan kişilerin çeviri üzerine söylemiyle karşılaştırmış ve söylemin uygulamayla ne derece örtüştüğü ortaya çıkarılmıştır. Çalışmanın sosyolojik yönü Bourdieu’nün kuramı ile desteklenmiş; ayrıca çalışmalarında çeviribilim ve sosyolojiyi birleştiren Bassnett, Bielsa, Koskinen ve Buzelin’in bu çalışmaları gözden geçirilmiştir.

ACKNOWLEDGEMENTS

First and foremost I offer my sincerest gratitude to my supervisor, Assoc. Prof. Şehnaz Tahir Gürçağlar, who has supported me throughout my thesis with her patience and knowledge. Without her encouragement and effort, this thesis would not have been completed or written.

I would like to extend my thanks,

To Prof. Suat Karantay, Assoc. Prof. Ebru Diriker, Assoc. Prof. Özlem Berk Albachten, Asst. Prof. Jonathan Ross, Asst. Prof. Martin Cyr Hicks, who have kindly accepted to be among the members of my thesis committee.

To Begüm Dönmez, Selçuk Tepeli, Mustafa Azizoglu, Çağla Kalafat, Aydın Albayrak, Hande Aşık, Aslı Tekinay, Fehim Taştekin and Çağıl Kasapoğlu, who kindly accepted to have interviews with me,

To my colleagues Ceyda Elgöl, Işıl Cihan, Melike Yılmaz and Birgül Heinz for their support,

To Aslı Süreyya, Burç İdem Dinçel, Fırat Kaplan, İpek Seyalioğlu, Mehmet Erkurt, Pelin Doğan and Sinem Şekercan, who shared with me their experiences and friendship,

To Biray Anıl Birer, Elif Çopuroğlu, Su Başbuğu, Şanda Alpaslan, Ayşegül Şalfun, Bergüzar Yılmaz and Defne Satgan, for always being there as true friends and sisters,

To Sezgin Oktay, my second mother, who has always cared about me as much as my mother has,

And to the most supporting family ever – my mother, my father, my lovely sisters, and Nil and Lena, little angels in the form of babies.

CONTENTS

INTRODUCTION.....	1
CHAPTER 1: THEORETICAL FRAMEWORK AND LITERATURE REVIEW.....	6
1.1 Theoretical Framework.....	6
1.2 Methodological Framework.....	12
1.3 Literature Review.....	16
CHAPTER 2: A CASE STUDY ON <i>NEWSWEEK TÜRKİYE</i> 'S COVERAGE OF WIKILEAKS.....	24
2.1 <i>Newsweek Türkiye</i> 's Discourse on Translation as Expressed by Editorial Staff ...	24
2.2 Data Analysis.....	32
CHAPTER 3: A CASE STUDY ON <i>RADİKAL</i> 'S COVERAGE OF WIKILEAKS.....	41
3.1 <i>Radikal</i> 's Discourse on Translation as Expressed by Editorial Staff.....	41
3.2 Data Analysis.....	46
CHAPTER 4: A CASE STUDY ON <i>CNN TÜRK</i> 'S COVERAGE OF WIKILEAKS.....	53
4.1 <i>Radikal</i> 's Discourse on Translation as Expressed by Editorial Staf.....	53
4.2 Data Analysis.....	59
CONCLUSION.....	67
APPENDICES.....	71
A. Interview with Mustafa Azizoğlu and Aydın Albayrak.....	70
B. Interview with Selçuk Tepeli and Çağla Kalafat.....	96
C. Interview with Aslı Tekinay, Fehim Taştekin and Çağıl Kasapoğlu.....	106
D. Interview with Begüm Dönmez.....	121
E. Interview with Hande Aşık.....	145
REFERENCES.....	153

INTRODUCTION

We live in an “information society”, which is characterized by a super-fast flow of information around the world, which has, in McLuhan’s words, turned into a “global village¹.” The significance and nature of the circulation of information through various media has been frequently taken up by disciplines such as media and communication studies, especially since the late twentieth century when the Internet started to shape the current forms of communication. However, the role of translation in this flow of information tends to be neglected or underestimated by both translation studies and media studies. Translation enables news flow around the world. The increasing proliferation of the Internet and the growing appetite for instant news in a globalizing world makes translation a major tool for both national and international news media. As a vital player in the Information Age, news translation needs to be a subject of study for translation studies and media studies. This thesis explores the practice of news translation in Turkey as a social phenomenon. The corpus of the thesis consists of selected news on Wikileaks published by *Newsweek Türkiye* news magazine, *Radikal* newspaper and *CNN Türk* news television.

This need was noticed and handled by Bielsa and Bassnett in *Translation in Global News* (2009), which will be reviewed in the first chapter of this thesis. Bielsa and Bassnett examine the historical development of news agencies and how news agencies exercise translation, blending the common concerns of translation studies, media studies, globalization studies and sociology. In their book, Bielsa and Bassnett answer critical questions about news translation revealing important aspects of the social context in which translation occurs. Sociological approaches to translation gained

¹ *McLuhan Studies* (issue 2). http://www.chass.utoronto.ca/mcluhan-studies/v1_iss2/1_2art2.htm. Retrieved 2011-12-30.

impetus especially in the first decade of the twenty-first century as mentioned by Cronin (2003). These approaches took place as a shift within translation studies away from a predominant concern with translated textual products and toward a view of translation as a field strongly connected with social, cultural and political acts: “In the history of translation studies, the tendency at one stage was to dwell on translation and texts. Translation studies compared source texts and target texts to see what happened and used the results of the analysis to form prescriptive or descriptive laws (depending on the School) of systemic change. In more recent times, there has been a greater focus on translation and translators” (Cronin 2003: 9-10). However, the social aspect of translation or the need to put more emphasis on such an aspect had been mentioned throughout the history of translation studies by various scholars. Even-Zohar, in his polysystem theory (1990), which was quite influential in that it introduced a shift from the then-prevailing prescriptive approach to translation studies to descriptive translation studies, planted the seeds of socially oriented questions. Though it is not expressed explicitly, the concept of “system”, defined as “the network of relations that can be hypothesized for a certain set of assumed observables” (Even-Zohar 27), is implicative of a social phenomenon of hierarchical structure. Venuti makes a more direct reference to the social aspect of translation by stating that “the viability of a translation is established by its relationship to the cultural and social conditions under which it is produced and read” (18). Similarly, Hermans mentions translation’s position within a social environment in his definition of translation as “a complex transaction taking place in a communicative, socio-cultural context” (26), and takes the issue further referring to the translation process as an “interactive form of social behaviour, involving a degree of ‘interpersonal coordination’ among those taking part [in the process]” (ibid. 29). Toury also touches upon societal concerns with regards to his

discussion about “translational behaviour”: “I believe it is about time [to supply] better, more comprehensive and more flexible explanations of the translational behaviour of individuals within a social context (28-29). The view of translation as a social phenomenon is more central to the work of Lefevre. The notion of “rewriting” is triggered by social forces and the concept of “patronage” embodies individuals and institutions in an ideological context (1998). Lefevre expands on the social aspect of translation referring to Bourdieu’s concept of “cultural capital”, which he suggests “to be transmitted, distributed and regulated by means of translation, among other factors, not only between cultures, but also within one given culture” (ibid. 41).

Chapter I, which presents the theoretical and methodological framework of the thesis offers a review of Bielsa and Bassnett’s work on news translation, which, as mentioned before, is one of the few studies on news translation from a sociological perspective. Alev Bulut’s *Çeviride İdeoloji, İdeolojik Çeviri* (2008), in which Bulut expands on media translation in Turkey from an ideological perspective, will also be reviewed in this part as it is the only book-length study on this genre in Turkey.

Chapter I also presents the methodology followed in this study, which is based on Buzelin and Koskinen’s ethnographic approaches to translation studies. The chapter includes a review of Bourdieu’s concepts of “habitus”, “field”, “capital” and “illusio”, concepts key to this thesis’s sociological approach. Inghilleri’s article entitled “The Sociology of Bourdieu and the Construction of the ‘Object’ in Translation and Interpreting Studies” (2005), Gouanvic’s article entitled “A Bourdieusian Theory of Translation, or the Coincidence of Practical Instances” (2005) and Wolf’s article entitled “The Location of the ‘Translation Field’. Negotiating Borderlines between Pierre Bourdieu and Homi Bhaba” (2007), in which Bourdieu’s above stated concepts

are discussed within the context of translation studies, will also be briefly reviewed in terms of their relevance for the present thesis.

Chapters II, III and IV are devoted to a case study, which constitutes the main corpus of this thesis. The case study is the analysis of Wikileaks news in Turkish. Wikileaks is an international non-profit organization that publishes submissions of private, secret, and classified media from anonymous news sources, news leaks, and whistleblowers.² Wikileaks publishes its cables on its official website in English. From the day it started to publish cables, it has been a center of attention for the global media, creating a media event in which translation has been used the most intensively in recent history.

Chapter II deals with the news items on Wikileaks published by *Newsweek Türkiye*, the Turkish-language partner of news magazine *Newsweek*, which seized its activity shortly before the thesis was submitted. The selected news are analyzed and compared to those published by *Newsweek International* to find out whether they overlap in terms of content and discourse. The cables published on Wikileaks' official website and the Wikileaks reports published by mainstream news agencies such as Reuters, AP, BBC News are scanned in order to find out which sources have been used in the preparation of the news. The interviews with *Newsweek* staff (including correspondents, the editor and the production director) and my own on-site observations in the *Newsweek Türkiye* office provide valuable information for understanding the process of news preparation from the selection of content to the printing of the magazine. The interviews made with the staff are analyzed by using discourse analysis so as to discover their approach to translation. The findings of these discourse analyses

² <http://en.wikipedia.org/wiki/Wikileaks>

reveal the extent to which the discourse reflects the nature of the translational work the editorial staff was engaged in.

Chapter III explores the news items on Wikileaks published by *Radikal* newspaper with the same methodology as in Chapter Three. The reason why *Radikal* is selected among many national newspapers in Turkey is that *Radikal* publishes full translations of news reports or columns by foreign journalists in its “Yorum” pages (News writers in *Radikal*’s Foreign News department clearly acknowledge that these pieces are full translations.)³

Chapter IV handles the news items on Wikileaks published by *CNN Türk*, the Turkish counterpart of the global news channel *CNN* (Cable News Network). The news items to be analyzed are selected from among not the ones broadcasted on the TV, but those published on *CNN Türk*’s website because the texts prepared for broadcast are shorter whereas more space is allocated for those which are published on the website.

³ Please see Appendix E.

CHAPTER 1

THEORETICAL FRAMEWORK AND LITERATURE REVIEW

Chapter I provides a theoretical framework to the study drawing on a number of concepts by various scholars. It includes a literature review in addition to the methodology I follow in this study. The theoretical framework consists of a brief account of Bourdieu's social theory, and the review of papers by Daniel Simeoni (1998), Jean-Marc Gouanvic (2005) and Moira Inghilleri (2005), who discuss the sociological aspects of translation in relation to Bourdieu's social theory. The methodological framework consists of a review of Kaisa Koskinen's and H el ene Buzelin's works on the ethnographic approach to translation studies as the following chapters are based on an ethnographic method. The literature review includes Esperan a Bielsa and Susan Bassnett's work on translation in global news and Alev Bulut's work on news translation.

1.1 Theoretical Framework

1.1.1 News Translation as "Rewriting"

As will be seen in the following chapters, professional news translators seem to avoid referring to translation in defining their day-to-day work, and, mostly, do not even perceive what they do as translation. At this point, Lefevere's concept of "rewriting" helps explain both their indifference to translation and the nature of the kind of translation they carry out. Lefevere describes translation as "a rewriting of an original text" (vii).

Translation is the most recognizable type of rewriting, and [...] potentially the most influential because it is able to project the image of an author and/or a (series of) work(s) in another culture, lifting that author and/or those works beyond the boundaries of their culture of origin (ibid. 9).

Translated news, therefore, go beyond the boundaries of language and can redefine themselves within the realm of another language. “The mere requirement for a text to be labeled as “rewriting” is that “[the readers thereof] have a certain image, a certain construct of [the source text] in their heads” (6). The construct that Lefevere mentions fits very well in the context of news translation as it “is often loosely based on some selected [elements] of [the source text] in question supplemented by other texts that rewrite the [source] text in one way or another such as [...] reviews in newspapers, magazines, or journals [...]” (7). The fact that news translators often make use of more than one source while writing news and that these sources are rarely cited in the finished translations makes the concept of “source text” problematic in news translation. This issue will be discussed in detail under a separate title in the literature review section of this thesis.

1.1.2. The Invisibility of the News Translator

In this section, Venuti’s concept of “(in) visibility” is reviewed and linked to the field of news translating, which helps to see why, how and in which cases the news translator/news translation is (in)visible.

In his book *The Translator’s Invisibility* (1995), Venuti makes a basic distinction between “domestication” and “foreignization.” Advocating the pole of foreignization, Venuti recommends, as does the German Romantic scholar Schleiermacher, that the translator adopts “a foreignizing method, an ethnodeviant pressure on those values to register the linguistic and cultural difference of the foreign text, sending the reader abroad” (20), whereas he defines the other pole, which is domestication, as “an ethnocentric reduction of the foreign text to target-language cultural values, bringing the author back home” (ibid). In favoring the method of keeping the foreignness of the

source text, Venuti aims to make translators more visible. Such an aim might be considered in the literary world, but in the context of news translation, the translator's visibility is a completely different matter. Because the target text is shaped to meet the needs and expectations of the target audience, the dominant strategy in news translation is domestication, which, according to Venuti's view, makes the news translator invisible. The issue of invisibility is taken up by Bielsa and Bassnett (2009) and Alev Bulut (2008) in the context of news translation, a brief review of which can be found in the "Literature Review" section of this chapter.

1.1.3. "Habitus", "field", "capital", "illusio"

"In the past decade, a range of sociological perspectives on research in translation studies has emerged which provide new sets of analytical concepts and explanatory procedures to theorize the social nature of translation practices" (Inghilleri 279). The French social theorists Pierre Bourdieu and Bruno Latour along with the German social theorist Niklas Luhmann have been the most influential names in sociological approaches within the field of translation. The sociological understandings of these sociologists have been applied to translation studies by various translation scholars interested in the social nature of translation; however, in this paper I will only be reviewing those who developed their sociological approaches based on the work of Bourdieu, whose central concepts of *habitus*, field, capital and *illusio* appear to be better-suited to tackle the main concerns of this thesis, namely the conception of translation among news translators and the actual space provided to translation in news editing. Papers by Daniel Simeoni, Moira Inghilleri, Jean-Marc Gouanvic will be reviewed below in order to display how Bourdieu's sociology can be linked to the field of translation, but first Bourdieu's concepts of *habitus*, field, capital and *illusio* will be

defined.

In the heart of Pierre Bourdieu's theory, lies the concept of field, and the concepts of *habitus*, capital and *illusio* revolves around this concept, which Bourdieu defines as follows with reference to the literary field:

I would say that the literary field is a force-field as well as a field of struggles which aim at transforming or maintaining the established relation of forces: each of the agents commits the force (the capital) that he has required through previous struggles to the strategies that depend for their general direction on his position in the power struggle, that is, on his specific capital. (In Other Words, 143)

I will make use of the field concept when I explore the relation of forces in the journalistic field in accordance with the ethnographic research I have made.

Bourdieu argues that the source of individual action "resides neither in the consciousness nor in things but in the relationship between two stages of the social, that is, between the history objectified in things, in the form of institutions, and the history incarnated in bodies, in the form of that system of enduring dispositions which I call *habitus*" (ibid. 190). These dispositions, which account for *habitus*, structure a field, but at the same time they are *structured* by the field for they are based on past experiences and social conditions (The Field, 5). I will employ the *habitus* concept when I explore how individuals and group of individuals act in the journalistic-translatorial field.

Bourdieu's concepts of capital and *illusio* will not be referred to specifically in this study, but it would be useful to define them briefly in order to understand the concepts of field and *habitus* since they complement one another. As mentioned previously, the concept of field is based on the idea of power struggle. Bourdieu suggests that the motive of individuals in social life is to seek power over distinction (In Other Words, 479). In their pursuit of distinction, individuals make use of mainly "economic", "social", "cultural" and "symbolic" capital (The Field, 7). Bourdieu

defines the concept of *illusio* within the context of his game metaphor, which symbolizes field. *Illusio* is the individual's belief in the game; it is his/her unconscious intention to play the game (In Other Words, 333).

In his article "The Pivotal Status of Translator's Habitus" (1998), Daniel Simeoni attempts to reinterpret norm theory integrating the notion of *habitus*. Simeoni's motive for adding the concept of *habitus* to the DTS framework is his belief that *habitus* will fill in the gap he sees in Toury's model. He explains this gap comparing Toury's approach to translator's decision making process in *Descriptive Translation Studies and Beyond* (1995) to the double-sidedness of the *habitus* concept (Simeoni, 21-22). Simeoni puts that the *habitus* is both a "structured" and "structuring" mechanism (as Bourdieu maintains in his definition of *habitus*), however, Toury puts up with the structuring character of practice suggesting that translation trainees are influenced by the "environmental feedback" they receive in specialized schools (ibid. 22). In short, Simeoni claims that DTS lacks in providing a satisfactory framework for a sociological approach to translation studies without *habitus*, which "is the true pivot around which systems of social order revolve" (24).

Jean-Marc Gouanvic, who attempts to adapt Bourdieu's theory of symbolic goods to translation by linking up Bourdieu's concepts of field, *habitus*, capital and *illusio* to questions of translation in his article "A Bourdieusian Theory of Translation, or the Coincidence of Practical Instances" (2005), criticizes Simeoni's attempt to incorporate *habitus* into polysystem theory comparing the concept to norms (ibid. 148). Gouanvic argues that Simeoni's attempt to "replace the notion of norms with the notion of *habitus* is unsuccessful" because he "neglects the resituate the notion of *habitus* in the general context of Bourdieu's social theory" taking alone the concept of *habitus*, "which cannot be dissociated" from the notions of field and capital. (148-149). Gouanvic criticizes

Simeoni also for attempting to reevaluate polysystem theory only in the sense of norms, not in its entirety. Actually, Gouanvic finds it groundless to explain the translator's decision-making process with norms. He maintains that "norms do not explain the more or less subjective and random choices made by translators who are free to translate or not to translate, to follow or not to follow the original closely" (157-158). He puts that the translator's actions in the process of translation are essentially not conscious strategic choices but effects of "his or her specific habitus, as acquired in the target [literary] field" (158).

In the light of the habitus concept, Gouanvic discusses the translator's identity. "The translator is not, and cannot be, a writer, even though the borderline between the two activities is blurred when writers use translation to compose their own works," he quotes from Berman (ibid). "Writer-translators understand this well once they actively engage in producing a translation and find that they lose themselves in the movement between source and target text, ultimately pushing themselves as writers to the background" puts Gouanvic, supporting this suggestion with the statement of Marguerite Yourcenar, the translator of Henry James (*What Maisie Knew*) (ibid). He maintains that the translator, who "transfers the writer's discourse into the target culture", "becomes the agent of the writer" actualizing "the writer's habitus in the literary field" (ibid). This might be the case in the literary field, but this does not seem to be the case in the journalistic field, where translators see the writers as their agent, as I will be showing in the following chapters.

Out of the works of Simeoni, Gouanvic and Inghilleri on Bourdieu, the most relevant one to this study is that of Inghilleri for her article "The Sociology of Bourdieu and the Construction of the 'Object'" (2005) accounts specifically for an ethnographic approach in the context of Bourdieu's sociology. Inghilleri provides a brief account for

the ethnographic traditions since 1970s and reconsiders them in relation to Bourdieu's ethnographic approach. Inghilleri focuses on Bourdieu's reflexive sociology, which views "acts of translation as ethnographic encounters" (ibid. 139). Bourdieu's ethnographic model has in its focus the concept of habitus. Inghilleri stresses on habitus' effect on remodeling the ethnographer's position in ethnographic research. Bourdieu scrutinizes the ethnographer's relationship to his object of study as well as the object. "For Bourdieu, intersubjective understanding of the type that occurs between ethnographer and subject, or between members of the same culture, is a product of the habitus" (134). Thus, the habituses of the object(s) and subject(s) of study and the ethnographer all together should be taken into account in an ethnographic study. This view is in full accordance with Koskinen's view of ethnographic approach, in which the observer's viewpoints as well as those of the observed should be considered, as will be reviewed below.

1.2. Methodological Framework

The works by Kaisa Koskinen and H el ene Buzelin, who developed their own ethnographic methods and applied them in their ethnographic research are reviewed below in order to designate the ethnographic method to be implemented in my case study.

In *Translating Institutions: An Ethnographic Study of EU Translation* (2008), Kaisa Koskinen adopts an ethnographic approach to explore the sociological realities of the Finnish translation unit at the European Commission. Koskinen's work provides a well-established framework for the ethnographic approach, which will be used extensively in the following three chapters of this thesis.

Koskinen states that the practical ethnographic research on translation, though rare

at present, may soon become commonplace as sociologists have been talking about a ‘practice turn’ and there is an emerging sociological trend in translation studies (38). Koskinen believes that ethnographic approaches can enrich translation studies, especially descriptive translation studies, by “providing methods for eliciting new kinds of qualitative data on the social aspects of translation.” (ibid. 38, 39).

Koskinen offers an ethnographic method that consists of a “three level design”, which includes “the study of the *institutional framework*, the study of the *translators* working in these institutional settings and the study of translated *documents* and their source texts” (6). Regarding ‘institution’ as a social concept, Koskinen asks questions related to social action in order to set out the “organizational culture” of the institution (6, 35). Taking institution as a social concept means that you will have to look at the interactions of the people working in that institution. Therefore, the second level of Koskinen’s method - the study of the translators working in these institutional settings – should come first in order; you cannot understand the institutional framework without understanding the human interaction in the institution, and to understand the human interaction you need to understand the people in interaction individually. The researcher needs to spend enough time for on-the-spot observations, group discussions and interviews with members of the institution in order to find out “the norms and values constraining and guiding translators’ actions” and “the shared conceptions and understandings of the translators” (35). The researcher will bring together the individual discourses she has gathered from the interviews to reach an institutional discourse. Koskinen underscores the researcher’s central role in studies of this kind reminding that “ethnography is a ‘hauntingly personal’ enterprise” (Koskinen, 37). The researcher, who is an ethnographer in this case, is also a participant, and “[her] observations, [her] interpretations, [her] knowledge and understanding, [...] [her] personal contacts and

[her] skill in eliciting information [...] delineate the research” (ibid). Underlining the researcher’s unavoidable presence in ethnographic studies (53), Koskinen introduces herself in detail in terms of the factors stated above and defines the connections between her background and her research for ethnography includes the observer’s viewpoints as well as those of the observed (6). I will be doing the same in the ethnographic analyses of the media organizations I will be presenting in the following three chapters for I also have a professional connection as well as an academic one with my field of research.

The questions that Koskinen asks the translators in the Finnish translation unit of EU are much the same as those I have asked the translators I have interviewed (see Appendices). The questions revolve around how they see their tasks, where they position themselves in the overall drafting process and what they see as restrictions. In addition to interviews with translators, Koskinen underlines the importance of observing physical conditions in which translators work, which is easy to do in the case of institutional research. I will be including physical conditions in which the people I have interviewed work in my ethnographic research since I have had the opportunity to observe them *in situ*.

The third level in Koskinen’s design - the study of translated documents and their source texts – consists of close analysis of translations produced in the Finnish translation unit of EU. The aim of the analysis is “searching for indications of how institutional processes and practices are inscribed within the text, and how the texts in turn construct identity of the institution” (62). Koskinen’s methodology of studying translated documents consists of two steps: 1. Detailed analyses and characterization of the final texts without any correlation to the data gathered from the first two steps of the three level design. 2. Searching for characteristics of the texts in the institutional context, which is presented in the first two steps of the design (120). This is the method

I will be employing in the juxtaposition of the analysis of the news texts against the analysis of the discourses of the translators, as mentioned in the Introduction.

Hélène Buzelin is another translation scholar who has adopted an ethnographic approach to translation, this time focusing on the process of translation. In her paper entitled “Translations ‘in the making’”, Hélène Buzelin argues for a process-oriented view of translation focusing on the manufacture of translation. Buzelin’s work is mainly inspired by the French philosopher and anthropologist Bruno Latour’s actor-network theory, which focuses on “the creative dimension” and “the unpredictable aspect of the processes under study” underlining “the need to study them from within by turning to [...] ethnomethodology” (Buzelin, 137). In her paper, Buzelin demonstrates this ethnomethodological approach by outlining a then-ongoing research program which consists of a number of translation projects run by three Montréal-based independent publishing houses. Grounded in Latour’s approach, Buzelin’s ethnographic method consists of three types of data: (1) “Discursive” data, i.e. “comments collected during interviews with the actors participating in the translation project” (2) “Written data”, i.e. “different versions of translation corresponding to the distinct phases of its development” and “materials pertaining to management of the translation project” (3) “the research notes taken throughout the process”, i.e. the researcher’s own observations during interviews with the actors participating in the translation project or in the private or semi-private meetings between the translators and their editor. Combining interviews, observations and the analysis of written documents, Buzelin’s method is quite similar to that of Koskinen. Like Koskinen, Buzelin puts special emphasis on the inclusion of the written text in sociological research. She criticizes Bourdieusian sociologists of translation for “neglecting the study of the work performed on the text to explore instead agents and institutions participating in the circulation of cultural products within

or between literary fields” (ibid. 142). Buzelin, like Koskinen, underscores the delicacy and costliness of the ethnographic approach “for it is only in the long run, after multiple interviews, in-field observations and the reading of manuscripts that recurring themes and significant data begin to stand out, and the whole effort becomes meaningful” (143). Buzelin does not neglect to draw attention to the probable effects of the researcher’s position on an ethnographic study and defines her position as researcher in her study as Koskinen does in hers (144, 145).

1.3. Literature Review

1.3.1. *Translation in Global News*

Bielsa and Bassnett’s *Translation in Global News* (2009) is the only book in the field of news translation to be reviewed in this study as it is the most comprehensive and contemporary work in this field and it deals with news translation from a broader perspective touching upon various points, as will be seen below.

As previously stated in the introduction, in their book Bielsa and Bassnett examine the historical development of news agencies and how news agencies exercise translation within the context of translation studies, media studies, globalization studies and sociology. Their focal point is news agencies, whereas mine is the foreign newsrooms of media organizations; however, the difference is minimal and both deal with international news from around the world and exercise translation in a similar way. For this reason, Bielsa and Bassnett’s work serves as a critical source for this study. They view news agencies as “vast translation agencies, structurally designed to achieve fast and reliable translations of large amounts of information” (57), which overlaps with this thesis’ view of foreign newsrooms. Bielsa and Bassnett problematize several points about news translation, of which the ones relative to this study will be reviewed below.

1.3.1.1. The “news translator’s” approach to translation

Bielsa and Bassnett maintain that journalists “do not see translation as a separate process from the edition of texts”, so “they tend to be initially surprised when they are asked about their role as news translators” (65). Journalists need to be encouraged by a researcher to think about and reflect on “the specific nature of translation as such, and on the important part it plays in their everyday work and more generally in the production of news” (ibid). And when they are encouraged to talk about translation, journalists “tend to be thinking of what others might term ‘literal translation’” (1). “[They] prefer to call themselves ‘international journalists’ rather than translators”, which reveals “the way in which they conceive of translation is very different from the way in which linguists or language teachers might” (1-2). The way in which journalists conceive of translation and translators is certainly not one that promotes translation. On the contrary, they view the translator “as a more passive conveyer of information which is already there” (83). Bielsa and Bassnett underline this downgrading view of translation drawing attention to how journalists define themselves:

“There is considerable uneasiness on the part of many journalists to define themselves as translators, preferring to call themselves journalist-translators, international reporters or, more commonly, simply journalists with knowledge of another language.” (ibid. 15)

Bielsa and Bassnett state that many journalists see the translator as “someone who provides a literal version of a text that would not be suitable for publication” (ibid). According to the same point of view, who makes that text into one that can be published is the journalist (15). In Bielsa and Bassnett’s opinion, however, “news translation is not dissimilar from that of [news] editing.” In this context, they refer to the concept of ‘transediting’, coined by Karen Stetting “for coping with the grey area between editing and translating” (Bielsa and Bassnett 63). The results of my interviews with the

translators in *Newsweek Türkiye* corroborate this point, as will be shown in Chapter II.

1.3.1.2. The concept of ‘transediting’

‘Transediting’, as proposed by Stetting, is widely practiced in written journalism as well as other types of translation “to better suit the needs of the receivers [of the translations]” (Bielsa and Bassnett 63). However, Bielsa and Bassnett reject to adopt the concept to refer to the “particular combination between editing and translating and more specifically to the form that translation takes when it has become integrated in news production within the journalistic field” on the grounds that it is “somewhat artificial” and its use “would seem to imply the existence of another form of translating news” (ibid. 63-64). Bielsa and Bassnett do not explain why they think it is an artificial concept and do not end up offering any solutions for this naming problem. They stick to the term “news translation”, but when you ask international journalists about their exercise of translation as part of their work, you will see that they do not embrace the concept of “transediting” either and you will again come across a problem of naming. The concept of “transediting” includes both “translation”, which is often ruled out by international journalists, and “editing”, which they often regard as what they do. Contrary to Bielsa&Bassnett, I think “transediting” would be an ideal concept to refer to within the context of news translation in compromising the dispute between translation scholars and international journalists who insist that what they do is not translation. Besides, despite their critical approach to the use of the concept, Bielsa and Bassnett mention it again while talking about translators’ subservient position in the cultural field (64). They refer to the concept as it fills the need of a “more interventionalist role” to be attributed to the news translator, whose role needs to be distinguished from “the traditional role of the translator in relation to both the author and the source text” (ibid).

Combining the terms “translation” and “editing” could also be a remedy for specifying the job title of international journalists the major part of whose work is translation. “The job title of journalists working at [AFP and Reuters’ desks] is news editor, although their main activity is both translation and edition of texts” (81). Bielsa and Bassnett refer to “the hybrid figure of the translator-editor” (82). In IPS, one of the subjects of Bielsa and Bassnett’s research, professional translators with a translation or academic background have the title of translators-editors (ibid).

1.3.1.3. The issue of ‘source text’ and authorship

Bielsa and Bassnett also touch upon the issues of authorship and source text in news translation and a number of questions generated by these issues. News translation is not simply the interlingual transfer of a news item, which is one of the main arguments of the present thesis. One of the factors that make news translation complex is the issue of the source text, which is quite different in the case of news translation than that of the traditional context of translation because “often more than one source text is used for the elaboration of a news report which is not only a translation but also a synthesis of different news texts related to one particular theme” (Bielsa and Bassnett 85). Even when there is one single source text, “the source text [does not have] an essence that must be respected in the target text: it does not require that its form and content are preserved without significant alterations in translation, allowing the translator to adopt an interventionist role” (ibid. 65). The main objective in the production of a news item is “to provide information of an event in a concise and clear way” (ibid), which means that the translator manipulate the source text(s) (perhaps beyond conventional translational strategies) to make her target text suitable to the needs of her target reader. As “the sacrality of the original text” ceases to be a factor in news translation, so does

that of authorship, which is “a product of the autonomy of the literary field, and does not have an equivalent form in the highly heteronomous journalistic field” (65). This point was also confirmed during my interview with Mustafa Azizoğlu at *Newsweek Türkiye*, which will be taken up in Chapter II.

1.3.1.4. Employment of news translators

Apart from how news translators name their job titles, how news organizations employ news translators – under which job title they employ them and which qualifications they look for – is one of the issues tackled in my study. Bielsa and Bassnett also touch upon this issue.

“The need to deal with linguistic diversity in news production and the simultaneous circulation of news in different languages make translation an important part of agency work. But news agencies do not tend to employ translators as such. This is because translation is not conceived as separate from other journalistic tasks of writing up and editing, and is mainly assumed by the news editor, who usually works as a part of a desk, where news reports are edited and translated and sent to a specific newswire.” (57)

According to Bassnett and Bielsa, news agencies tend to employ journalists rather than translators not only because they do not see translation as a separate task need in the news desk as stated above, but also because “only [journalists] have the specific skills needed for the job: an experience of journalistic work and a precise knowledge of journalistic genres and style” (ibid). However, it could be vice versa. News organizations can well employ translators or candidates with good command of a foreign language and train them as international journalists. The former might sound more practical, but the latter is also practiced, as I will be showing in the third chapter.

1.3.1.5. The Invisible News Translator

Reviewing Venuti's concepts of "domestication" and "foreignization", Bielsa and Bassnett maintain that "making translators more visible is a laudable aim and one that resonates in the literary world" and "Venuti's foreignization hypothesis ceases to hold any value" when news translation is considered (10). "In news translation, the dominant strategy is absolute domestication" maintain Bielsa and Bassnett, "as material is shaped in order to be consumed by the target audience, so has to be tailored to suit their needs and expectations" (ibid). Bielsa and Bassnett do not explicitly state that the news translator is invisible, but as quoted above, they claim that the strategy used in news translation is domestication in the Venutian sense, implying that they consider the news translator "invisible." Later in the book, under the chapter entitled "Journalism and translation", which is based on ethnographic fieldwork at AFP and IPS' regional headquarters for Latin America (74-94), Bielsa and Bassnett ask whether the journalist is an invisible translator (92). Bielsa and Bassnett refer to the different opinions given on the issue by their interviewees; however, they do not offer any conclusions based on their fieldwork. The issue of invisibility is taken up in the fieldwork I have realized for this study and the related findings are to be shared in the following chapters.

1.3.2. News Translation as Ideological Translation

Although she does not provide the methodological innovation that Buzelin and Koskinen offer, Alev Bulut's recent work on news translations in Turkey needs to be mentioned as the only book-length study on this genre in the country.

In her book entitled *Basından Örneklerle Çeviride İdeoloji, İdeolojik Çeviri* (2008), Alev Bulut deals with the ideological nature of translation and translation of ideological texts taking examples of news reports and ideological texts produced

through translation. She classifies text types according to their politicalness, and deals with news reports under “written texts” (ibid. 67).

Bulut adopts van Dijk’s definition of news translation as “a unit of discourse” and van Dijk’s “discourse analysis” method in her approach to news translation (70). Bulut defines news translation as “‘transfer’, ‘rewriting’, ‘reprocessing’ of news reports”, and she suggests using the term “translated news” (71). Bulut puts that “the process called ‘news translation’ should be expanded as ‘news writing through translation’ for a news report, in accordance with the definition of news, cannot be translated and used as it is” (ibid).

Bulut divides newspaper news into two as national news and foreign news. “Members/translators of ‘foreign news departments’ translate news retrieved from foreign media and use them after employing a process of editing” says Bulut (73). Here, it should be noted that Bulut uses the term “translator” interchangeably with “members” of foreign news departments, which means that she regards foreign news writing as an act of translation even though who does the job is not necessarily a translator. Bulut puts that “in this process of editing, which refers to certain changes and adjustments made before publication, includes operations made in order to increase the newsworthiness of the text as well as obligatory operations” (74). Bulut takes up “these changes which are not obligatory but aim to increase the appeal of the news report or to create a news report worth reading out of an ordinary piece of information” as “products of commercial and ideological approaches” (ibid).

Bulut analyzes and comments also on newspaper commentaries and columns. She says that translations of columns written in a foreign language as well as a Turkish columnist’s quoting a source/opinion amending it “through the process of translation” can constitute an example for “ideological translation” (77).

Under another title, Bulut touches upon periodicals. Bulut differentiates articles and news reports in periodicals from those in newspapers with up-to-dateness of processes and instantaneity effect of the reports in newspapers (78). Bulut states that in periodicals in which articles can be prepared through translation one does not have to trim or adapt an article taken from a foreign source as it is done in newspapers (ibid). The writer is has more freedom and is more lucky in terms of time restriction (78). Translation and translator are vital sources that enrich texts in periodicals (78).

Under the title “Ideology in Political Statements and Interviews”, Bulut handles ideological approaches in the decisions taken in the processes of translations of political statements and interviews. In this context, Bulut touches upon the translator’s “invisibility.” She states that if we are aware that a statement is delivered to us through translation necessarily without the existence of a problem or conflict like those stemming from cultural differences, it means that translation and the translator is “visible” (87). However, for most readers read a text without thinking that it is a translation or not, translation and the translation becomes “invisible” (87, 89). This seems to be the case with readers’ perception of translated news. Translation becomes visible only when a culture-specific statement is made by politicians or popular figures. A recent example from Turkey would be Turkish Prime Minister Erdoğan’s words at the Council of Europe’s Parliamentary Assembly in April 2011. Erdoğan sarcastically used the Turkish expression “Fransız kalmak”, in his reply to a French deputy, who asked him about the minority rights in Turkey. Since Erdoğan used this expression in address to a French person and in front of people speaking languages other than Turkish, how the interpreter and the international agencies translated the expression was included in the news reports on the event in the Turkish press.⁴⁵

⁴ “Uluslararası Ajanslar Nasıl Çevirdi?” Sabah 13 April 2011, retrieved from <http://www.sabah.com.tr/Dunya/2011/04/13/fransizlar-bunu-hak-ediyor> on 29 July 2011

CHAPTER 2

A CASE STUDY ON *NEWSWEEK TÜRKİYE*'S COVERAGE OF WIKILEAKS

In this chapter, I will set out to reveal *Newsweek Türkiye*'s notion of the role of translation in their daily work and their attribution of the job of a translator to what they do by drawing on the interviews I held with the editorial staff in *Newsweek Türkiye* and my own observations at the magazine's office. In the interviews, I focused on questions which would probe the interviewees to reveal their approach to translation. Then, I analyze all the items on Wikileaks published by *Newsweek Türkiye* beginning from its first issue (October 27, 2008) to January 5, 2011, when it was shuttered. I explore how and to what extent translation was employed in the preparation of those items and juxtapose my findings with the analysis of the staff's discourse on translation in order to find out 1. The image of translation in the minds of newspeople 2. How newspeople exercise translation 3. Whether their discourse on translation and their exercise of translation overlap.

2.1. *Newsweek Türkiye*'s Discourse on Translation as Expressed by Editorial Staff

Newsweek is an American weekly news magazine published in New York City. It is the second-largest weekly news magazine in the U.S., *Time* being the largest.⁶

Newsweek published its first issue on February 17, 1933. Today, it publishes editions in Japanese, Korean, Polish, Spanish and Arabic. Russian *Newsweek*, published since 2004, was shuttered in October 2010.⁷ *Newsweek Türkiye*, the subject of this

⁵ "Erdoğan'ın Esprisi Fransa'da Çok Tuttu" *Hürriyet* 17 April 2011, retrieved from <http://www.hurriyet.com.tr/planet/17570793.asp> on 29 July 2011

⁶ <http://en.wikipedia.org/wiki/Newsweek>

⁷ <http://online.wsj.com/article/SB10001424052702303496104575560053868772146.html>

chapter, started to be published by GD Newspaper Magazine, which publishes magazines within Ciner Gazete Dergi Basım Yayıncılık San. ve Tic. A.Ş., in October 2008, and it was shuttered in January 2011, in the course of the present study. Ciner Group shuttered six of its other magazines together with *Newsweek Türkiye* without specifying a reason in their announcement for the closures.⁸ It is rumored that the reason for Ciner Group to shut the magazines down was financial. *Newsweek Türkiye* was the first licensed international news magazine in Turkey.

GD Newspaper Magazine defines itself as follows on its website⁹: “GD Newspaper Magazine, undertakes magazine publications of Ciner Media Group. Bringing international popular publications to Turkey, GD Newspaper Magazine is a good example of the understanding of innovative growth.” GD Newspaper Magazine also expresses that all their magazines are Turkish counterparts of foreign magazines: “The magazines are brought to Turkey in the Turkish language with their publication philosophy preserved.”¹⁰ What is intended to say by “brought to Turkey in the Turkish language” is not made clear by GD Newspaper Magazine. Neither did *Newsweek Türkiye* specify its intention on its website or elsewhere. *Newsweek Hankuk Pan* - the Korean edition of *Newsweek*, for instance, provides the following principle making its intention clear:

Newsweek Hankuk Pan is not simply a ‘translated edition’ of the internationally prestigious weekly news magazine *Newsweek* but a ‘Korean edition’ that is faithful to the source text (accuracy) yet makes adaptations for readers’ easy understanding (readability) of cultural discrepancies. It also provides reports on major events covered by its own journalists. (Kang 2007: 225-226)

⁸ <http://dergiler.com/2011/01/06/newsweek-turkiye-kapaniyor/>

⁹ <http://www.cinergroup.com.tr/companies.php?CID=26&lang=en>

¹⁰ <http://www.cinergroup.com.tr/companies.php?CID=26&lang=en>

What *Newsweek Türkiye* claims to “bring to Turkey” is to be understood from the discourse of the *Newsweek Türkiye* staff, which will be analyzed below.

I had the opportunity to contact *Newsweek Türkiye* staff through a friend working as reporter in *Food and Travel Türkiye*, a monthly magazine that was published by Ciner Group and shut down on the same date as *Newsweek Türkiye*. First, I met Aydın Albayrak, a reporter who covered foreign news in *Newsweek Türkiye*. My first meeting with Albayrak was actually coincidental, so it was more like a chat than an interview and I did not have the chance to record it. Later, in one of my visits to the *Newsweek Türkiye* office, I had the opportunity to talk to Albayrak again while I was interviewing another reporter, Mustafa Azizoğlu. I will be looking into this interview in detail below, but I would first like to go over my notes from my first conversation with Albayrak. Albayrak, a graduate of a communication department in a Turkish university, was quite interested in my research and eager to contribute to it, but he was surprised to hear that what I wanted to talk to him about was “translation.” He said he did not see why I, as a researcher in translation studies, was interested in news writing, “of which translation constitutes perhaps only a minor part”, instead of choosing a subject such as literary translation. He told me that what distinguishes foreign news writing from other types of news writing is not the fact that they translate news, but they have command of at least one foreign language and they can make use of sources in that language. Albayrak emphasized that they did not translate; one could not find “word-for-word translation” in their work. He added that the foreign news writer is not a translator, the foreign news writer writes news, creates a new text; if she/he were a translator, then she/he would translate. Albayrak clearly stated that foreign news writers did not translate. In addition to this, one can derive two results from these statements by Albayrak: 1. What he perceives as

translation is “word-for-word” translation 2. He does not see translation as a creative activity; he sees it in a secondary position compared to creative writing.

The magazine’s office was located in Ciner Medya’s head office in Beyoğlu. *Newsweek Türkiye* shared a floor with *Food and Travel Türkiye*. The staff of the two magazines worked side by side, even exchanging ideas at times. The desks were placed side by side in a row, members of same departments sharing desks or sitting at desks positioned close to one another. Everyone had PCs on their desks, and on their browsers they had many tabs open, among which you could see the websites of foreign news sources such as Reuters, CNN, BBC and Turkish sources such as Radikal, NTV, CNN Türk. The editor-in-chief, the publishing coordinator and the managerial assistant had their own offices on the same floor. However, these rooms were not isolated from the rest of the floor; they had glass walls with window shades and they were situated close to the staff’s desks. In the managerial assistant’s office, there was a large cupboard, which was full of all the issues of *Newsweek International*.

I first interviewed Mustafa Azizoglu, who introduced himself as a “reporter” and “one of the two editors of “Periskop” section in *Newsweek*. “Periskop” was a section of short-form content. It consists of sections such as “Terbiye Cetveli”, “Mutfak Masası” and “Dünya Hali” and an analysis of a hot-button issue. The section aims at providing its readers something new; a brand new subject or a different perspective to what is on the agenda (Azizoglu, *Interview*). The title of the section seems to have been translated from *Newsweek International*’s “Periscope” section, the name of which was changed as “Scope” in 2009, when the section was reorganized together with the other sections of the magazine. Later, “Scope” was replaced by “NewsBeast”, a news section that consists of bite-size items like “Spat of

the Week” and “Omnivore” after the magazine was acquired by Sidney Harman, who later agreed to combine *Newsweek* with the Daily Beast news-and-commentary website.¹¹ We had the interview at the cafeteria of the building. Azizoğlu welcomed me warmly and he spared me his time though he was really busy preparing his section. My interview with Azizoğlu also included his thoughts about foreign news writing for newspapers as he previously worked as a foreign news reporter in various Turkish newspapers. Azizoğlu holds and MA degree in communication from a Turkish university. Prior to his position in *Newsweek Türkiye*, he worked as a foreign news writer in a mainstream Turkish daily newspaper.

Like Albayrak, Azizoğlu defined translation as “full transfer of an original text”, and added that “one would not find this kind of transfer in news writing”, which means he thinks news writing does not include any act of translating. However, when I insisted on referring to the concept of translation in my questions, he clearly stated that he translates. For instance, while describing the process of choosing and writing an item for *Periskop*, he said “Either you have reported it yourself or you have *translated* it from *Newsweek International*” (Azizoğlu, *Interview*) (italics mine). Referring to a specific news item in *Periskop*, Azizoğlu said that he created the item partly *translating* from a foreign source. Azizoğlu stated that “the type of journalism he deals with in the *Periskop* section has to be more than translating.” With this expression, Azizoğlu accepts that translating has a major role in foreign news writing. Azizoğlu’s reply to my question about how they benefitted from *Newsweek International* or *Newsweek America* takes us to the issue of authorship in news writing:

“In the world of written news, the text never belongs to the person who has her signature under the news item – excluding columns and reflective

¹¹ <http://www.morningstar.co.uk/uk/markets/newsfeeditem.aspx?id=134292890011636>

articles. If it did, we would not need editors, desk editors or chief editors. The person whose news report I use while writing my news report serves as my correspondent. I am not dependent on the writer of the report I use. Actually, he is dependent on me – which sounds ridiculous because he doesn't even know me, but I am the editor here. This is raw material given to me. I can do whatever I want with it – I can add, I can omit, etc.; it does not belong to the writer of the material I use, it belongs to me. But it does not mean that I can change the meaning. [...] I can mix in it other material that I find appropriate, but I put the writer's name under it anyway. Also Reuters does it this way. Otherwise you would see more than one name under the report – three lines by x, two lines by y -, which would make it unreadable. Editing lies at journalism's heart. It would make no sense to be concerned with being faithful to the original or not.” (Azizoğlu, *Interview*)

The above excerpt reveals that Azizoğlu sees news writing as a product of collective authorship. He does not accept the source text and the source author as an authority; the only authority is the writer(s) of the target text. Yet, it can be said that Azizoğlu still maintains a certain level of dependence on the source text because he states that he cannot manipulate the source text as he likes, but he can only make additions or omissions. However, it should be noted that he still does not look at the issue of source text within the context of translation, but within that of editing.

In the beginning of the interview, Azizoğlu refused that news writing includes translation, but later, when I asked him detailed questions about his work in *Newsweek*, he started to refer to translation as part of his work, as quoted above. It is the same with Albayrak. Looking through the interviews, one would think that I made them *admit* that they translated as if translation were something to be ashamed of. This stance is more evident in Selçuk Tepeli, the editor-in-chief of *Newsweek Türkiye*. Actually, Tepeli was not very eager to hold an interview with me and he sounded a little sarcastic while answering my questions.

“What you mean by translation in any other context is not the same as the one employed here. In fact, we do not translate here because all these news items and articles are *Newsweek*'s own products. No *Newsweek* edition including Turkey uses news items by *the Economist*, *Stern* or any others [...] However, it is difficult to understand how absurd this is because the things

that people call magazines in Turkey are full of translations stolen from here and there without citing the sources. So, we often have questions such as “How much do you translate?” We do not translate at all. Why? Because these are all original *Newsweek* news [...] Even if *Newsweek Türkiye* has some news or translations from *Newsweek International*, the proportion of those translations is almost the same as those translated from Turkish into English. It is around 20 per cent. Due to this reciprocity, one could not talk about such an act of translating as perceived in this country (Tepeli, *Interview*).

As can be derived from Tepeli’s words, for him translation had an extremely low position. He opted out translation from the very beginning, stating that they *produced* their own material, which meant that, for him, translation was not a production. Moreover, he appeared to regard it as *stealing*. Tepeli implied that other magazines *steal* translations from various sources, which he highly disapproved. More interestingly, he had a theory of reciprocity, according to which when to publications translate from each other, it is not translation – at least in the sense he claims to be perceived in Turkey. This theory also supports the fact that Tepeli saw translating as stealing.

Çağla Kalafat, the publishing coordinator of *Newsweek Türkiye*, was with us during my interview with Selçuk Tepeli. She did not interfere much except a few remarks which supported Tepeli’s views; however, we had the chance to have a one-to-one interview after Tepeli left for a meeting. I had not asked her anything when she said “It is not that we do not translate. We do translate” right after Tepeli left the room. She was the first person in *Newsweek Türkiye* to clearly acknowledge that they exercised translation. She explained the process of preparing the foreign news for the magazine as follows:

“On Saturday, we choose news from the English editions to be distributed on Monday and we complete the translations on the same day because *Newsweek Türkiye* is also distributed on Monday. This is a quick work. Normally, we have the whole week for translations. The translations are done our own staff or a freelance translator from outside. The translations are checked line by line, letter by letter because there is always the possibility of skipping lines or words or slips in figures, especially in quick translations.

Then I read it. Actually I translate it into Turkish. I say so because I make it sound more Turkish. Even you read it over and over again while translating, you still have the smell of the source text in your text. I always have the original text open, but I rarely need to look at it. *Newsweek* has an operation which it has been carrying out from the very beginning: Two anonymous journalists who speak both English and Turkish read the magazine after it comes out, compare the translations, read the texts written in Turkish and prepare a report for the main office, which sends the report to us. We have the report in the form of a reader's letter. They do it as a control mechanism for themselves and they share it with us." (Kalafat, *Interview*)

As Kalafat recounted in detail, there was systematic and collective process producing translated news stories in *Newsweek Türkiye*, and even a control mechanism whose job included comparing the translated texts to the source texts. Kalafat also said that though what they do at the magazine did not consist of only translation, because they translated fast, they made an impression on the other departments in the building that they worked like a translation agency. She also said that occasionally their bosses demanded translations of texts they needed, which means that Ciner Group saw *Newsweek Türkiye* as an office where translation was exercised intensively.

I also talked to the interviewees about *Newsweek Türkiye*'s preference of not including the translator's name under translated news stories. Translated news in *Newsweek Türkiye* have only the source text author's name under them. Aydın Albayrak said that this was discussed at *Newsweek Türkiye*'s first meeting, where all the staff came together to discuss and set policies for the magazine. Albayrak said that the translator's name was decided to be not written because otherwise it would be too "crowded." Azizoglu said that in some of the magazines he had worked for before, the translator's name was written under translated items; however he said it would be more suitable to give the name as "editor" because most of the time the news writer used more than one source, which is editing. If the name of the person

who prepared news items using translation was to be written, Azizoğlu said, he would prefer “editor” instead of “translator.”

My on-site observation at *Newsweek Türkiye* and my interviews with the staff reveal that *Newsweek Türkiye* exercised translation in the production of foreign news stories; however, they either denied it or tried to justify it some in way or another, the reason for which is quite clear: They regard translating as an activity of low status - lower than writing. Editor-in-chief Tepeli’s expressions about translation are of special importance because he should have direct contact with the Ciner Medya administration as the top man of the magazine, so his words can be interpreted as a reflection of Ciner Medya’s approach. Considering that a media organization launches publications to meet the needs and expectations of its target audience and assuming that Ciner Medya is reluctant to launch a magazine as a translation of a foreign magazine, one could also infer that the Turkish magazine readers are more interested in reading original magazines than translated ones.

Below, we will see to what extent and how translation was used by *Newsweek Türkiye* in the writing of the news stories on Wikileaks.

2.2. Data Analysis

Newsweek Türkiye covered Wikileaks in a total of 25 news items excluding the ones in which Wikileaks is mentioned only as a reference in news reports covering other subjects. Out of 25 items, seven are translations. Four of the seven items are full translations published with the source text authors’ names. The remaining three items are partial or full translations, but published without reference to the source text or the source text author, as will be seen below.

Example I. The item entitled “Wikileaks belgelerinin arkasındaki isim” was published in the “Dünya” section of *Newsweek Türkiye*’s 110th issue. The reporter was Berkan Özyer. It is a translation, as analyzed below, but no reference was provided for the source text.

TT I.

“Wikileaks belgelerinin arkasındaki isim”

Belgelerin çoğunun kaynağı Bağdat’ta görevli istihbarat eri Bradley Manning.

Wikileaks’in yayınladığı belgelerin çoğunun kaynağı Bağdat’ta görevli istihbarat eri Bradley Manning’ti. Genç asker altı ay önce sırrını internette ünlü bir hacker olan Adriano Lamo ile paylaşınca başı belaya girdi. Çünkü Lamo, Manning’i orduya ihbar ettiği gibi görüşmelerden bazılarını da internette yayınladı. Görüşmelerdeki ifadeler Manning’in sızıntının kaynağı olduğunu gösteriyordu.

21 Mayıs

Manning: Gizli ağlara 8 ay boyunca haftada yedi gün, günde 14 saat sınırsız erişimin olsa ne yapardın?

22 Mayıs

Manning: Sana bunları itiraf ettiğime inanamıyorum.

23 Mayıs

Manning: Barbekü yaptım. Kimse gelmedi. Bütün yemeği attım.

25 Mayıs

Lano: Bu işin sonu için planın ne?

Manning: Wikileaks’e gönderdim. Şimdi ne olacağını Tanrı bilir. Umarım bütün dünyada tepki çeker. Yoksa mahvoldum.

Manning: Her zaman işlerin nasıl yürüdüğünü sorguladım ve gerçeğin peşine düştüm. Fakat bir noktada birşeylerin “parçası” oldum. Tamamen karşı olduğum bir şeyin dahilinde aktif olarak yer alıyordum.

Manning: Burada kimse genelde beni fark etmiyor bile; önemli bir işim olduğu zamanlar dışında. Sonra tekrar “Bana kahve getir, yerleri temizle” diyorlar. Kullanıldığımı hissediyorum.

Manning: Tanrı'yı oynadığımı düşünmüyorum, çünkü Tanrı değilim. Orduda, benim yaptığım işi her gün yapan çok fazla insan var. Yaşananlar umurlarında bile değil. Yaptıklarımınla kendimi onlardan ayırıyorum.

The main body of the above news story consists of the chat logs posted by the renown hacker Adriano Limo. Özyer must have written a header and a short introduction to the story and translated parts from Manning's chat logs. Manning's chat logs posted by Limo can be found at the following link:

<http://www.wired.com/threatlevel/2010/06/wikileaks-chat/>. Özyer probably used this site as a source for his translation because he wrote it in the same format – with dates in day and month, below the date the chats following the speaker's name. He did not include the hours in his translation probably to save space. He added a photo taken from EPA. Özyerscanned the chat logs and selected parts which prove Manning's confession of leaking for Wikileaks and which show his mental state and translated them for his news story. The parts he selected are given below.

ST I.

May 21

(1:58:31 PM) Manning: if you had unprecedented access to classified networks 14 hours a day 7 days a week for 8+ months, what would you do?

May 22

(1:39:03 PM) Manning:i cant believe what im confessing to you :'(

May 23

7:24:46 AM) Manning: ran a barbecue... but no-one showed up... threw lot of food away

May 25

(02:18:34 AM) Lamo: what's your endgame plan, then?
(02:20:57 AM) Manning: well, it was forwarded to WL
(02:21:18 AM) Manning: and god knows what happens now
(02:22:27 AM) Manning: hopefully worldwide discussion, debates, and reforms
(02:23:06 AM) Manning: if not... than we're doomed

02:37:37 PM) Manning: i had always questioned the things worked, and investigated to find the truth... but that was a point where i was a *part* of something... i was actively involved in something that i was completely against...

(02:40:26 PM) Manning: i mean, i was never noticed
(02:41:10 PM) Manning: regularly ignored... except when i had something essential... then it was back to "bring me coffee, then sweep the floor"
(02:42:24 PM) Manning: i never quite understood that
(02:42:44 PM) Manning: felt like i was an abused work horse...

(03:43:27 PM) Manning: i dont think of myself as playing "god" or anything, because im not... im just playing my role for the moment... i dont control the way they react
(03:44:15 PM) Manning: there are far more people who do what i do, in state interest, on daily basis, and dont give a fuck
(03:45:01 PM) Manning: thats how i try to separate myself

As can be seen above, Özyer omitted some parts of the source text and translated those he chose according to what he decided to communicate in the target text – he “transedited” the source text.

Example II. The below news story was published in the “Dosya” section of Newsweek’s 111st issue. Interestingly, no author’s name was provided for the news story. Searching *Newsweek International*’s website entering possible keywords, I found the news story entitled “How to Search the Wikileaks Cable Dump” by Andrew Bast, published on November 29, 2010.

TT II.

Wikileaks belge çöplüğünde aradığınızı nasıl bulursunuz?

Wikileaks'in önümüzdeki aylarda kamuya açıklamayı planladığı 251,257 belgenin sırf büyüklüğü bile, bunları okumayı üstesinden gelmesi zor bir uğraş haline sokuyor. ABD Dışişleri Bakanlığı'nın uyarılarına rağmen, Wikileaks 274 elçilik, konsolosluk ve diplomatik misyondan gelen, çoğu geçen on yıla ait belgeleri azar azar açıklamayı planlıyor. Şu ana kadar herkesin erişimine açılan belgelerin sayısı 300'ün altında. Belgeler parça parça açıklanıyor, çünkü internet sitesinde de belirtildiği gibi, "belgelerdeki konular öylesine önemli ki, ... başka türlü davranmak belgelere hak ettiği değeri vermemek olurdu." Bu arada veri madenciliği araçlarının sayısı hızla artıyor. İşte, bu göz alıcı emsalsiz gizli bilgi hazinesinin içinde kaybolmadan dolaşabilmenin beş yolu.

1. Doğrudan kaynaktan

Wikileaks belgeler için wikileaks.ch/cablegate adında bir site hazırladı. Siber saldırılar ve güvenilmez servis sağlayıcıları yüzünden site farklı adreslere taşındı. Belgeler sitede hemen hemen hiç süslenmeden gayet sade biçimde okuyucuya sunuluyor. Bu site muazzam hacimdeki veri yığınının ilk örneği sayılacak. Şimdilik tarihte, belge ismine ve türüne göre sitede hızlı ve kolay tarama yapılabilir. Site bir hazine kadar değerli olmayı sürdürebilir, ama siteye konan belgelerin sayısı arttıkça sisteme aşırı yük binecektir.

2. En önemlisi hangisi

The New York Times'ın internet ekibi belgeler için diplomatik yazışmaları andıran, insanda merak uyandıran bir arayüz oluşturdu. Devasa sayıdaki belgeler içinde kaybolmaktansa, The New York Times belgeleri size yazı işleri kadrosunun ehil ellerinden geçmiş haliyle (editörler bu işi yaparken Dışişleri Bakanlığı'na da danışıyor ve Bakanlık bazı belgelerin metninde bazı oynamalar yaptı) sunuyor. Gazetenin yazı işleri kadrosu her gün konusuna göre düzenlenmiş bir dizi belgeyi sitelerine koyuyor. Gayet titiz bir çalıma, ama kapsamlı değil.

3. Hepsini aramak için

Rpgp.org/cable sitesinde, ismini vermeyen bir teknoloji meraklısı Wikileaks sitesindeki bütün belgelerde hiç sorunsuz çalışıyor gözükken bir metin arama sistemi kurmuş. Siteye yüklenen belge sayısı arttıkça, bu tür arama belirli konularda kapsamlı listeler oluşturmayı kolaylaştırabilir. Örneğin "terörizm", "nükleer", "Sarkozy" ya da Allah muhafaza gerekirse "Galyna." (Libya lideri Muammer Kaddafi'nin "Ukraynalı hemşiresi"nin adı).

4. Ortaklaşa okuyun

StateLogs (statelogs.owni.fr) isimli bir Fransız sitesi en inovatif hizmetleri – haritalar ve bir zaman çizelgesi – henüz görücüye çıkmaya da, her bir belge hakkında interaktif sohbeti teşvik eden zengin bir görünümle belgeleri sunuyor. Sosyal medya cephesinde, hashtag #

cablegate etrafında Twitter konuşmaları alevlendi. “Bir sonraki G20 çok sıkıntılı geçecek,” tarzında ortak aklın nadir görülen örnekleri hariç, kanal dış ilişkilere dair herhangi bir sırrın büyük bir komplonun yaşanmakta olduğunu gösterdiğine karar vermiş geniş halk kitlelerinin anında yaptığı yorumlarca ekseriyetle tıkanıyor. Yine de küresel ölçekte cereyan eden konuşmalardan haberdar olmamızı sağlıyor.

5. Avrupalılar ne yapıyor

Guardian’ın internet sitesi, göz atması eğlenceli ama çok sayıda verinin didiklenmesi açısından pek de yeterli imkana sahip olmayan grafik bir arayüz sunuyor. Bir de, bu belgelerin hepsi Dışişleri Bakanlığı’ndan olsa da, sitenin belge arama özelliği CIA’inkini çok andırıyor. Ama istenen şeye hızlı ulaşmak açısından eğlenceli. Bu belgelerin coğrafi açıdan gerçekten ne kadar kapsamlı olduğunu en iyi dijital ifadesini görmek için de Alman haftalık haber dergisi der Spiegel’in sitesindeki haritaya bir göz atın. Ayrıntıları bir kenara bırakıp büyük resme bakınca, Washington’un hala dünyanın neredeyse her tarafına ulaşan kapsamlı ve büyük bir diplomatik ağı olduğunu görüyorsunuz haritada.

TT II.

How To Search The Wikileaks Cable Dump

There are several ways to get the information you want from the massive leak of ‘confidential’ cables.

The sheer volume of the release of the 251,287 diplomatic cables that WikiLeaks plans to make public is unquestionably overwhelming. Against the will of the State Department, WikiLeaks plans to eventually release cables from 274 embassies, consulates, and diplomatic missions around the world from, mostly, the last three years. So far, the world has full access to just 243 cables; the group plans to roll out the rest in the coming months because, as its Web site argues, “the subject matter of these cables is of such importance ... to do otherwise would not do this material justice.” Meanwhile, data-mining tools are already proliferating. Here are five of the best ways to wind your way through what will prove to be an unwieldy cache of fascinating classified information.

1. Straight From the Source

WikiLeaks has dedicated a site to the documents—cablegate.wikileaks.org. With few frills the lifeless delivery fits the purpose: this site will be ground zero for the massive raw data dump. That said, so far the navigation tools are fast and easy: you can browse by date, tag, classification, etc. But while this site will remain the foremost repository, as more and more cables come online, these mechanics will soon be overloaded by the sheer mass of siftable communiques.

2. Go For What's Most Important

The digital team at *The New York Times* has created an engaging interface with the look and feel of diplomatic correspondence. Rather than trying to drink straight from the fire hose, what the *Times* offers is the wisdom of their editors (as well as the consultation of the State Department, who've redacted some sensitive material) who are doling out a number of cables each day grouped by subject. Classy, but not comprehensive.

3. Search It All

At rpgp.org/cable an anonymous techie has erected a text search that seems to work quite well across all of the cables on the WikiLeaks site. As more cables are released, it will be interesting to see how comprehensive a read this will deliver on topics like "terrorism," "nuclear," "Sarkozy," or, God forbid it should be needed, "Galyna."

4. Read them Collaboratively

A French site called StateLogs uses a bulky display to encourage interactive chatter around each of the cables, though its most innovative offerings—Maps and a Timeline—have yet to be rolled out. On the social-media front, the Twitter conversation is sprawling around the hashtag #cablegate and with the rare exception of collective wit, i.e. "The next G20 is going to be soooooo awkward...", the strain is mostly full of the masses who've decided any secrets in foreign affairs mark a vast conspiracy afoot.

5. How the Europeans Do It

The Guardian, reveling in espionage imagery (it looks a lot like the CIA branding even though these are all documents from the State Department) offers a graphical interface that at first appears easy to use but if you're interesting in getting lots of data—nevermind printing it—will quickly wear on your nerves. For quick hits, however, it's fun. Likewise, perhaps the best digital expression of how geographically far-reaching these cables truly are, take a look at the map the German weekly magazine *Der Spiegel* has put online. It's a reminder that when you step back from all the details, that Washington has a vast and comprehensive diplomatic network that has many adept fingers in every corner of the globe.

6. Google It

The search engine allows a word search of the documents released so far, using its "site" command. In the Google search field, for example, you can search for every mention of Obama like this:
`site.cablegate.wikileaks.org.obama.`

The whole news story was translated except for the sixth way to search the Wikileaks cable dump. The “anonymous” translator either had to omit the last entry because she or he did not have enough space or she or just omitted it because she or he found the tip for google search unnecessary. All the other items in the source text were translated. Only one shift stands out in the translation: The exact number of cables (243) figured in the source text was translated as “300’ün altında” (less than 300). One possible explanation for this shift can be the translator’s choice to avoid a chaos of numbers as the same paragraph includes other figures such as “251,287 belge” and “274 elçilik.”

Example III. The last example is a “Periskop” item published in the 112nd issue of *Newsweek Türkiye*. The news item consists of quotations from celebrities’ statements. All the quotations except one belong to Turkish celebrities. One of the quotations is stated to be U.S. Assistant Secretary for the Bureau of Public Affairs, Philip Crowley’s comment on Turkish Prime Minister Erdoğan’s statement that he would take legal action against the U.S. envoys and false reports against his government. The quotation is as follows: “Diplomatlarımız samimi değerlendirmelerini sunarlar. Bu faydalı ve önemli. Yaptıkları budur ve bunu yapmaya devam edecekler.” The “Periskop” writer(s) probably found Crowley’s speech from a foreign source [the official transcription of Philip Crowley’s briefing on “Wikileaks and Other Global Events” can be found at London Embassy of the United States’ website (<http://london.usembassy.gov/gb139.html>)], selected the parts they were going to use as the report consists of short quotations and translated them. This one falls into the same category as Example I: a partial translation – “transediting” without no reference to the source text.

ST III.

“Well, our – again, without getting into any particular cable, our diplomats provide frank, candid assessments of what’s happening in countries around the world. It is useful and important that our diplomats continue to do that. We take it on faith that the diplomats of other countries do the very same thing here in the United States, reporting back to capitals in countries all around the world.”

CHAPTER 3

A CASE STUDY ON *RADIKAL*'S COVERAGE OF WIKILEAKS

In this chapter, I will set out to reveal *Radikal*'s foreign news editorial team's notion of the role of translation in their daily work and their attribution of the job of a translator to what they do by drawing on the interviews I held with the editorial staff at *Radikal* and my own observations at the magazine's office. In the interviews, I focused on questions that would probe the interviewees to reveal their approach to translation (See Appendix C). Then, I analyze four items on Wikileaks published by *Radikal* beginning from 25 July 2010 (Wikileaks released Afghan War Diary, a compilation of more than 90 thousand documents about the War in Afghanistan) to December 2010, when Wikileaks' leakage of cables was at its peak. Wikileaks posted its first document in December 2006, but it was not until July 2010 that Wikileaks started to release diplomatic cables in large numbers at a time. I explore how and to what extent translation was employed in the preparation of those items and juxtapose my findings with the analysis of the staff's discourse on translation in order to find out the following points:

1. The notion of translation in the minds of journalists
2. How journalists exercise translation
3. Whether their discourse on translation and their exercise of translation overlap.

3.1. *Radikal*'s Discourse on Translation as Expressed by Editorial Staff

Radikal is a daily Turkish newspaper published since 1996 by Doğan Media Group. *Radikal*'s political orientation can be defined as “liberal, Westernizer, democrat, republican, progressionist” (Özerkan 205). *Radikal* mainly addresses educated middle

class readers who are not satisfied with the other press organs, which focus more on entertainment covering less news and more photos (ibid. 207). In 1997, *Radikal* launched *Radikal Online* (www.radikal.com.tr), where it publishes its independent and intellectual editorial content digitally. On October 17, 2010, *Radikal* started to be published in tabloid format, becoming the first and only newspaper adapting the compact newspaper format in Turkey.¹²

Currently, the paper publishes three weekly supplements: *Radikal İki* - op-eds, mostly on social-democracy or current political issues, *Radikal Kitap* – book reviews, and *Radikal Hayat* – weekend entertainment and news. The main paper consists of the following sections: “Türkiye” (Turkey), “Yaşam” (Life), “Politika” (Politics), “Dış Haberler” (Foreign News), “Ekonomi” (Economy), “Spor” (Sports), “Kültür/Sanat” (Culture and Arts) and “Yorum” (Commentary).

I got in touch with *Radikal*'s foreign news department through Pınar Ögünç, a columnist at *Radikal*, who helped me reach Aslı Tekinay, the chief editor of the newspaper's foreign news department. Tekinay invited me to the newspaper's office for the interview; however, she said I could only interview the staff at lunch hour in a group and not individually since they had a really busy schedule. The office is located in Doğan Medya Center in Bağcılar, İstanbul. Tekinay welcomed me on the floor where the foreign news desk was located. She introduced me to Fehim Taştekin and Çağıl Kasapoğlu, editors in the foreign news department. Before they led me to the meeting room, where we would hold the interview, I had a little time to look around the office: The desks were placed side by side in a row, members of same departments sharing desks or sitting at desks positioned close to one another, just like in *Newsweek Türkiye*'s office. Everyone had PCs on their desks, and on their

¹² <http://www.zaman.com.tr/haber.do?haberno=1041091&title=susurluktaki-radikali-geri-getirecegiz>).

browsers they had many tabs open, which included the websites of foreign and Turkish newspapers and news agencies.

I first asked my interviewees to introduce themselves, and they all said they were ‘foreign news editor’s (Tr. “dış haber editörü”). Aslı Tekinay, the chief editor of the foreign news department, is a graduate of the Department of International Relations in İstanbul University. Fehim Taştekin holds a BA degree in Political Sciences from İstanbul University and an MA degree in Public Relations from Marmara University. Differently from the other foreign news editors, Taştekin also writes articles on foreign news policy for *Radikal* once a week. Çağıl Kasapoğlu holds a BA degree in International Relations from Koç University and an MA degree in International Relations from London. None of them have an educational background in translation, but all had some translation experience including book translation.

According to Tekinay, the department prepares the ‘foreign news’ and ‘world’ pages, and they also contribute to ‘commentary’ pages edited by Esra Has. “The reports in commentary pages are full translations and they are prepared by freelance translators working for us regularly,” she said.

“The news reports we prepare also include translation, however, it is not like ‘I translated it from Reuters line by line.’ We read a source, understand it and write something new. When it is full translation, you see the subject from the viewpoint of the author who you are translating” (Tekinay, *Interview*).

Tekinay’s description of their process of writing foreign news is very similar to those of the *Newsweek Türkiye* staff; however, unlike the *Newsweek Türkiye* staff, who denied translation, in her reply to my first question about translation, Tekinay expressed that translation is a part of their work. However, her perception of translation is simple: “in the case of full translation, you translate the text from the source text author’s point of view.” According to Tekinay, translation cannot include manipulation or “shifts”

(Popovič 1970); full translation means translating as is, the translator cannot translate the source text according to/adding her/his own point of view.

When I asked whether Radikal put the applicants to the foreign news department to a translation test, Taştekin replied as follows:

“They test whether the applicant has understood and translated the source text well, but the whole test is more about the overall work of writing news. We are not a translation bureau. We write news. What we do is a type of reporting, but we do not put our names under the reports. We edit news, we blend our own knowledge with other news stories and other sources on the internet to write a news story which suits the newspaper’s perspective. What we do is a type of reporting.” (Taştekin, *Interview*)

According to Taştekin’s account of the process of Radikal’s employing foreign news writers, one should be able to translate to be employed as a foreign news writer for *Radikal*. Taştekin underlines that the primary skill to be looked for in a foreign news writer is being able to write news; however, as opposed to the *Newsweek Türkiye* staff, he does not deny the crucial role of translation in foreign news writing. He even maintains elsewhere that “the raw material of foreign news is translation.” Taştekin says that translation accounts for 30 to 50 per cent of what they do, and the proportion goes up to 60 to 70 per cent when they use a single source such as a special report published only by *The Guardian*. The translations for “Commentary” pages are done by free-lance translators working for Radikal; however, seldom if ever, they may have to do quick translation themselves in emergencies such as when the EU submits a progress report. In such cases, the foreign news writers share the translation. Once they translated a critical speech by Obama listening it from the TV.

Before I went over to my question about Radikal’s preference of not including the foreign news writer’s name under foreign news stories, Taştekin mentioned the issue himself: “What we do is a type of reporting. Actually, in the West, those who do what we do put their names under the news they write.” Tekinay said even press

releases now have the name of the person who prepared it, and she did not know why they do not sign their news reports in *Radikal*. Kasapoğlu stated that they use signatures when news items include more of analysis. Those who include analysis of the news reports written by Taştekin have his name, for instance. However, those Taştekin write without adding analysis, which are mostly translations from news agencies, do not have Taştekin's name. Considering this double standard, it can be said that in *Radikal* translated news is not perceived as a production of the person who writes it. The news writer is “invisible” in case of translated news. However, *Radikal* is careful about providing references in translated news, as Tekinay and Taştekin put it. “When we prepare a news item as the foreign news department, we cite all the sources we have used” said Taştekin. They cite the sources - which are mostly AFP, Reuters and AP - at the end of the story because putting the sources inside the story would interrupt the reading, but sometimes, especially when they use a single source, they put it inside the story starting the sentence they translate with an explanation such as “According to New York Times” (Tekinay, *Interview*).

While Kasapoğlu did not talk about translation much, Taştekin was quite willing to talk about translation. Taştekin seems to have a more complex perception of translation than Tekinay:

“We use foreign sources – mostly three agencies: AFP, Reuters and AP. Everything translated from those sources and given in quotation marks is *absolute* (Tr. *mutlak*) translation. This is done using the technique of translation and with the logic of *professional translation*. [However], the editing and the perspective in the story belongs to us, which naturally results in moving away from translation. What we do is a more *flexible translation*, blending the information we gather from foreign sources.”
(*Emphasis added*)

Taştekin calls full translation “absolute” translation, which he deems to be “professional” translation. Like Tekinay, Taştekin thinks that one “moves away” from translation if she adds her own perspective to the text or edits the text.

However, he still calls using foreign sources in the process of preparing a news item editing a number of foreign sources [which Stetting calls *transediting*, (Bielsa and Bassnett 63)] translation, a more “flexible” one though.

It seems that the *Radikal* foreign desk is aware that translation is part of their job; however, their perception of translation is quite simple: a transfer from one language to another is called translation only when there is a full transfer of the source data. However, as we will see in the next section, they hardly do full translation except for the items in the “commentary” pages, and they still translate.

3.2. Data Analysis

Radikal published its first news story on Wikileaks on March 3, 2008 and it has published 699 news items by August 16, 2011. The 699 items include columns, analyses, commentaries (full translations of foreign sources) and foreign news, most of which were published in the “world” category. My corpus of analysis consists of foreign news that cite sources in English which I have access to. The pieces in the “commentary” pages are not included because they are full translations and the aim of my analysis is not translation criticism. As I previously made clear, I aim to demonstrate how and to what extent translation is exercised in news writing.

Example I. The item entitled “ABD’nin Maskesi Düştü” was published in *Radikal*’s “Dünya” section on July 27, 2010. Three sources were cited at the end of the piece: *aa*, *NYT* and *Guardian*. This one is an example for “transediting.” *NYT* was cited both in the text and in parenthesis at the end of the text. *The Guardian* was cited only at the end of the text. The translations from these two sources are analyzed below, but the parts taken from *aa* are not analyzed because *aa* is a source in Turkish.

TT I.a: NYT, dokuz yılda 300 milyar dolarlık savaşa rağmen Taliban'ın her zamankinden güçlü olduğunu yazdı.

The source of this sentence can be found in NYT's news story entitled "View Is Bleaker Than Official Portrayal of War in Afghanistan", published on July 25, 2010, two days before the *Radikal* item was published.

ST I.a: "The documents — some 92,000 reports spanning parts of two administrations from January 2004 through December 2009 — illustrate in mosaic detail why, after the United States has spent almost \$300 billion on the war in Afghanistan, the [Taliban](#) are stronger than at any time since 2001."¹³

The news writer chose this part from the *NYT* story and translated only the information she needed for her story. She took the basic information and shortened it. She also made an addition to be more explanatory: The source text does not refer to the duration of the war; it only mentions "the war in Afghanistan." However, the target news item provides the reader with the duration of the war: The news writer added to her text her own knowledge, which is an example for what Taştekin means by saying "flexible translation."

The second translated piece given below is a translation of a part of *The Guardian* editor David Leigh's interview on U.S. daily TV program *Democracy Now!* *Radikal* cited the source as "Guardian" at the end of the item; however, *The Guardian* did not publish Leigh's speech, it was published on the official website of *Democracy Now!*. The mistake might have resulted from carelessness due to shortage of time.

TT I.b: Guardian editörü David Leigh, "Çıkan manzara, sivillere yüzlerce saldırı... Sadece hava saldırılarının kurbanları değil, tümüyle masum sürücüler, motosikletliler, bazen kadın ve çocuklar sadece yaklaştıkları için askeri devriyeler tarafından vurulmuş" dedi.

¹³ <http://www.nytimes.com/2010/07/26/world/asia/26warlogs.html?scp=6&sq=taliban&st=nyt>

ST I.b: The very first disclosure, more than a year ago, was of how two Reuters employees, local employees in Iraq, a cameraman and a driver, had been shot down and killed from the air by an Apache helicopter gunship, merely because they were in the wrong place at the wrong time.¹⁴

Leigh does not mention in his speech, neither in the excerpt above nor elsewhere, “women and children” or the word “innocent” whereas the target text does. The news writer might have these herself - maybe to dramatize it to maximize the report’s effect on the reader. She also deleted and rephrased some information. As stated in the previous section of this chapter, Taştekin maintained that “everything translated from those sources and given in quotation marks is absolute translation”, “absolute translation” intended for full translation. However, as can be seen above, the quoted excerpt includes omissions and additions; it is not full translation.

Example II. The news report entitled “Teslim Olan Direnişçilere İnfaz” was published in *Radikal*’s “Dünya” section on October 24, 2010. It is stated at the end of the report that British daily *The Telegraph* was used as source. This one does not include much of editing. The Telegraph’s story was translated, only slight additions and omissions were made. The underlined sentence in TT II, which tells the aftermath of the story told in *The Telegraph*, was added – from a source which was not cited by *Radikal*. The underlined sentence in ST II was omitted probably because it is a repetition of the last sentence.

TT II: [Wikileaks](#)’in yayımladığı belgeler bazen Amerikan güçlerinin Iraklı direnişçileri teslim olsalar bile öldürdüğünü gösteriyor. Silahlarını bırakıp ellerini kaldıran Iraklıların vurulması vakalarından birinde Crazyhorse 18 adlı Apache helikopteri birliğinin havadan takip edip ateş açtığı kamyondan iki adam iniyor. Birlik “Teslim olmak istiyorlar” mesajını gönderiyor, ama yakındaki Tacı havaüssündeki askeri avukattan “Helikoptere teslim olamazlar, hala geçerli hedefler” yanıtı geliyor. Birlik kamyonu vuruyor, ama bu arada iki

14

http://www.democracynow.org/2011/4/26/guardian_newspaper_editor_defends_publishing_wikileaks

direnişçi yakındaki bir kulübeye sığınıyor. Birlik daha sonra onları da öldürüyor. Teslim olunca esir alınan Iraklı direnişçiler de rapor edilmiş. {LONDRA-TELEGRAPH}¹⁵

ST II: Wikileaks: Iraq War Logs show US helicopter killed insurgents who had surrendered

US Apache helicopters killed insurgents who were trying to surrender, military logs on the Iraq War released by the whistle-blowing website Wikileaks have disclosed.

An American military legal adviser told helicopter crew that Iraqi men were valid targets as they could not surrender to aircraft, the documents show.

The Apache helicopter killed the two insurgents after being told that they were still legitimate targets even although they were offering to lay down their arms.

It is thought that the aircraft, Crazyhorse 18, was the same helicopter involved in the killing of two Reuters journalists later in the war.

According to the leaked account the insurgents jumped out of their truck after it came under fire from the Apache. “They came out wanting to surrender,” Crazyhorse 18 signalled.

An unnamed lawyer at the nearby Taji airbase gave them clearance to kill. “Lawyer states they cannot surrender to aircraft and are still valid targets,” the log entry says.¹⁶

Example III. On November 29, 2010, *Radikal* published a news report entitled “Gazeteler, WikiLeaks belgelerini böyle manşet yaptılar”, which translates the headlines of the news stories on Wikileaks, published by *New York Times*, *The Guardian*, *El Pais*, *Le Monde* and *Der Spiegel*, which were the first to post Wikileaks cables. The translations of the ones in English – *New York Times* and *The Guardian*, will be analyzed below.

TT III.

New York Times:

New York Times [WikiLeaks](#) belgelerine dair ana haberini ‘Sızdırılan belgeler Amerikan diplomasisine ham bir bakış sağlıyor. Yazışmalar

¹⁵

<http://www.radikal.com.tr/Radikal.aspx?aType=RadikalHaberDetayV3&ArticleID=1025249&CategoryID=100>

¹⁶ <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/middleeast/iraq/8082217/Wikileaks-Iraq-War-Logs-show-US-helicopter-killed-insurgents-who-had-surrendered.html>

tehditleri ve gerilimleri ortaya döküyor’ manşetiyle verdi. Birinci sayfasında belgeleri yayımlama kararını nasıl aldığını açıklayan bir makale de yayımlayan gazete, ilk sayfasında ‘Casusla diplomat arasındaki bulanıklaşan çizgi’ ve ‘Araplar ve İsraililer Nükleer İran konusunda ciddi endişe duyuyor’ başlıklı iki ayrı habere daha yer verdi.

The Guardian:

Birinci sayfasını tümüyle [WikiLeaks](#) belgelerine ayıran The [Guardian](#), ‘ABD’nin dünyaya bakışını açığa vuran 250 bin sızdırılmış belge’ manşetiyle çıktı. The [Guardian](#) ‘Washington küresel diplomatik krize gömüldü’ ve ‘Yazışmalar, ABD yetkililerinden BM’de casusluk yapmalarının istendiğini ifşa ediyor’ spotlarını kullanırken, BM ve genel sekreteri konusunda ‘toplanacak’ bilgilerle ilgili bir belgeyi de birinci sayfasından yayımladı. The [Guardian](#), Suudi Kralı’nın ABD’ye ‘İran’ı bombalayın’ dediğine dair iddiayı da birinci sayfasından duyurdu.¹⁷

The headline of *New York Times* report dated November 28, 2010 is as follows:

“Leaked Cables Offer a Raw Look Inside U.S. Diplomacy: Dispatches Chronicle Threats and Tensions”, which was fully translated and cited in *Radikal*. In addition to a brief summary of the source text, two other titles on the same page were translated: “Blurring Line between Syp and Diplomat” and “From Arabs and Isrealies, Sharp Distress over a Nuclear Iran.”

The headline in *The Guardian* was also fully translated: “250,000 leaked files that lay bare US view of world.” The content of the source news story was summarized very briefly, and the spots were fully translated: “Washington engulfed by global diplomatic crisis,” “Dispatches reveal US officials told to spy on UN,” “Saudi king told US: you must bomb Iran.”

Example IV: 'Wikileaks'te iç savaş koştu, site felç oldu' October 26, 2010 another example that fits very well for “transediting.” It is clear that the source was *The Independent*’s story “Secret War at the Heart of Wikileaks” dated October 25, 2010.

¹⁷

<http://www.radikal.com.tr/Radikal.aspx?aType=RadikalDetayV3&ArticleID=1030653&Date=18.08.2011&CategoryID=81>

The target text is about half long the source text. The news writer selected the parts she wanted to put in her story, translated them and put them in her own order. Each line in the target text can be found in *The Independent*'s story. The subtitle in the target text - 'Zehirli Yalan' too was picked out from a line in the source text:

Speaking to The Independent last night, the Wikileaks founder Julian Assange hit back at the claims, accusing former colleagues of being "peripheral players... spreading poisonous false rumours."¹⁸

TT IV:

Independent gazetesi, sitenin bir düzine emektarının, [Irak](#) ile [Afganistan](#) dışındaki dosyaları görmezden gelmek ve 'ele geçirilen her şey boyutu ne olursa olsun eksiksiz yayınlanır' ilkesini çiğnemekle suçlayıp [Wikileaks](#)'i terk ettiğini yazdı. [Irak](#) ve Afgan dosyalarıyla ilgili ağır redaksiyonların rahatsızlık yarattığına dikkat çeken gazeteye göre, dışarıdan dosya gönderenlerin deşifre olmasını önlemek için şifreleme yapan birim haftalardır çalışmıyor. Bu nedenle de başka bölgelerle ilgili yeni belge yayımlanamıyor. Eski çalışanlardan Smari McCarthy, "İç sorunlar ve takip edilen politikalar yüzünden [Irak](#) ve Afgan dosyaları dışında [Wikileaks](#) felç olmuş durumda. Anahtar isimler [Wikileaks](#)'ın Amerikan ordusuna odaklanıp başka yerleri görmezden gelen gidişatından endişeliler. Ayrıca Afgan sivillerin isimlerinin yayımlanmaması kararıyla ilgili ciddi anlaşmazlıklar vardı" dedi. İzlandalı parlamenter Birgitta Jónsdóttir de farklı ülkelerden gizli belge akışının kesilmesi yüzünden ayrılanlar arasında. Bağdat'ta Apache helikopterini siviller ve iki [Reuters](#) muhabirini öldürürken gösteren 39 dakikalık 'Collateral Murder' adlı videonun yayımlanmasında Jónsdóttir'in rolü büyüktü.

'Zehirli yalan'

[Wikileaks](#) ise ekipten kopmalar olduğunu kabul edip sistemin yakında tekrar normale döneceğini kaydetti. Sitenin kurucusu [Julian Assange](#) da eski arkadaşlarını "Zehirli yalan haberler yayan hariçten oyuncular" diye tanımlayıp çok uğraştıran [Irak](#) ve Afgan dosyalarından sonra tekrar diğer ülkelerden gelen dosyalara yer vereceklerini söyledi. Assange "4 yılda 100 ülkeden belgeler yayımladık. Sonraki yayın [Afganistan](#) ile ilgili olacak. Sonra daha küçük yayınlar yapacağız" dedi.¹⁹

As can be observed in the examples above, a major part of the target texts can be found line by line in the source texts. The Wikileaks news prepared by *Radikal*'s

¹⁸ <http://www.independent.co.uk/news/media/online/secret-war-at-the-heart-of-wikileaks-2115637.html>

¹⁹ <http://www.radikal.com.tr/Radikal.aspx?aType=RadikalEklerDetayV3&ArticleID=1025600&Date=04.08.2011&CategoryID=100&Rdkref=1>

foreign news department are ideal examples for what Stetting calls “transediting” (in Bielsa and Bassnett 2009: 63). As the above examples prove, translating constitutes the major part of the dual act of “transediting.” Though the foreign news editorial team of *Radikal* has a more positive approach to the notion of the role of translation in their daily work compared to those of *Newsweek Türkiye* and *CNN Türk*, their discourse, when juxtaposed to the texts they produced, still shows that they underestimate the role of translation in news writing.

CHAPTER 4

A CASE STUDY ON *CNN TÜRK*'S COVERAGE OF WIKILEAKS

In this chapter, I will set out to reveal the role attributed to translation by *CNN Türk*'s foreign news desk in their daily work. I will also explore whether and how they attribute the job of a translator to what they do by drawing on the interviews I held with the editorial staff at *CNN Türk* and my own observations at the channel's office. In the interviews, I focused on questions which would probe the interviewees to reveal their approach to translation (see Appendix D and Appendix E). This will be followed by my analysis of three items on Wikileaks published on *CNN Türk*'s official website beginning 25 July 2010 (Wikileaks released Afghan War Diary, a compilation of more than 90 thousand documents about the War in Afghanistan) to December 2010, when Wikileaks' leakage of cables was at its peak. It should be noted that I do not concentrate on the news broadcasts of the station but rather on the news published on their website. During my analysis I explore how and to what extent translation was employed in the preparation of the news items in question and juxtapose my findings to the analysis of the staff's discourse on translation in order to probe the following points:

1. The notion of translation in the minds of journalists
2. Whether and how journalists exercise translation
3. Whether their discourse on translation and their exercise of translation overlap.

4.1. *CNN Türk*'s Discourse on Translation as Expressed by the Editorial Staff

CNN Türk is the Turkish version of the well-known news channel *CNN*. *CNN Türk* was founded in 1999 by Time Warner, the owner of *CNN*, and *Doğan Medya Grubu*. Considering that *NTV* was gaining in popularity as a news channel at the time, it can

be said that *CNN Türk* was launched as an alternative for *NTV*. Another alternative was brought in 2007 by Ciner Group, which founded *Habertürk TV*. These three channels are the main competitors of TV news in Turkey. The reason why *CNN Türk* was chosen for this study is the fact that it is the only news channel in Turkey founded as a counterpart of an international channel, and which went through an intensive process of translation until it developed its own identity as a channel, as Dönmez specifies in the interview (See Appendix C).

Reaching *CNN Türk*'s foreign news desk was easy thanks to Begüm Dönmez, a friend from the Department of Translation and Interpreting Studies at Boğaziçi University, from which I graduated in 2008. Dönmez graduated from the department in 2005 as simultaneous interpreter. In 2008, she started an MA in Political Science and International Relations, where she is still working on her thesis. She was employed by *CNN Türk* as simultaneous interpreter in 2006 and she has been working there since then as the channel's only simultaneous interpreter. She has informed me that the simultaneous interpreter is part of the foreign news desk in *CNN Türk*, and in the job interview she was told that she would also be asked to write foreign news. It is how she entered the path to journalism through her identity as an interpreter and translator.

I was allowed to visit the channel's office at Doğan Media Center in Bağcılar many times. The arrangement in the office was pretty much alike that of *Newsweek Türkiye* and *Radikal*: The desks were placed side by side in a row, members of same departments sharing desks or sitting at desks positioned close to one another. However, because it is a TV channel, it was more crowded and dynamic than those of *Newsweek Türkiye* and *Radikal*. In addition to PCs, each desk had a flat TV monitor, which showed more than one channel at the same time, mostly *CNN Türk* and *NTV*.

Each PC had a program called EGS installed, through which they receive texts from American and British agencies such as *Reuters* and *Associated Press*. The news texts come as agenda items or flash news or breaking news or update version of previous news, which the foreign news desk uses as source while writing their news.

On the same floor, there was a meeting room, where the chief editors of all the departments came together with the chief coordinator of news and the chief editor of news to discuss the agenda of the day, a TV studio, where the channel's studio programs were shot, and a cabin, which was used for dubbing and simultaneous interpretation. It caught my attention that other departments often consulted the foreign news desk for the correct use of terminology such as titles of political figures or exact names of events. *CNN Türk*'s foreign news desk consists of Begüm Dönmez, Fulya Soybaş and Hande Aşık. On the days I visited the channel, Soybaş was too busy to hold an interview or she was on the night shift. Because there has to be at least one person on the desk 24 hours a day, one of them has to stay for the night shift. I have not been able to interview Soybaş, but I was able to interview Dönmez and Aşık during their free hours because they never had time for it during their office hours. They were so busy that sometimes they could hardly make time for lunch. When they could, they left for lunch by taking turns so as not to keep the desk unattended.

Aşık is not present at the desk most of the time because she is the chief editor of the foreign news desk, so she is often in the meeting room to discuss the agenda or out for important meetings, representing the channel. Soybaş is mostly stable at the desk translating and editing news. Dönmez is always mobile: She translates and edits news at the desk, dubs news or interprets speeches in the booth or is called in to a meeting for interpreting.

Being informed beforehand about my field of study and my thesis as a friend, Dönmez started to talk about translation herself before I asked her anything about translation.

“Translating into Turkish is part of the work, but it is not all. What we send to the editor’s desk through flash or breaking news or a brand new information we receive can be called translation, but to make the story meaningful, you have to add background information and do it in a way that the target audience can understand it – this is not translation” (Dönmez, *Interview*).

Dönmez considers translation part of the work she does, but she prioritizes journalistic skills. Elsewhere, while telling the details of the process of news writing, Dönmez says:

“When there is an interview, for instance, we have access to the transcripts of the interview through EGS, or we have the storyline. We prepare a news story using visual material, interviews, soundbites – anything we have. Translation, of course, has a role in this process. However, rendering the news story from a certain perspective depends on your journalistic skills and knowledge of the subject” (Dönmez, *Interview*).

Like the interviewees in *Newsweek Türkiye* and *Radikal*, Dönmez underlines the indispensability of efficiency in the journalistic field, but not that of the translational field. Having graduated from Translation Studies, she believes that being a graduate of Translation Studies has its advantages in foreign news writing, as can be seen below; however, she seems to be taking the translational field for granted compared to the journalistic field.

“One of the advantages of being a Translation Studies graduate is on the technical level. In writing diplomatic news, you need to know the diplomatic language and appropriate expressions. If you are a Translation Studies graduate, you are aware of the nuances, which you need to know while translating. [...] Sometimes you can tell if a text is a translated text. You do not see that in a text translated by a Translation Studies graduate. Sometimes I see it in Fulya’s (Soybaş) texts [Fulya is a graduate of Communication and Journalism], I can say ‘this sentence was translated from a foreign source.’ The privilege of being a Translation Studies graduate steps in there. [...] Another advantage is on the level of speed. A

Translation Studies graduate is faster than others in perceiving a text and making it into a news text in Turkish” (Dönmez, *Interview*).

I asked Dönmez which courses she took in the Department of Translation Studies had been useful the most for her job in *CNN Türk*. She said “EU Policies and Institutions: Translation of Key Documents” co-taught by Ebru Diriker and Gül Sosay had been of great help because it included both the historical and political aspect to the EU institutions and key terminology to the subject. Dönmez said she derived great benefit from the Interpreting courses, where the texts they were asked to translate were on international politics. They interpreted speeches by EU or NATO representatives, for instance. Interpreting such texts helped both learning the terminology and getting acquainted with international institutions, which helped her a lot in political news.

The advantages stated by Dönmez, who has been working in the news media sector for six years, show how translation studies can contribute to the field of news media. Dönmez maintains that translation has a significant role in foreign news writing; however, interestingly enough, she does not introduce herself as “translator” or “interpreter”. Putting aside her position as simultaneous interpreter, she introduces herself as “foreign news editor” or “foreign news writer.” When I asked her why she does not call herself translator, she replied, “They do not call you that here.” Dönmez adds she would never say “We translate news from Reuters and AP” because it is not all and “Knowing a foreign language is not enough for doing this job.” Of course, foreign news writing is not equal to translating; you do need journalistic skills to write news. The point I would like to draw attention here is Dönmez’s statement about knowing a foreign language. She says knowing a foreign language is not enough for writing foreign news, but she does not say that knowing a foreign language is not enough for translating. Again, Dönmez takes translational skills for granted.

As a direct reference to my case study, I asked Dönmez if the Wikileaks news they wrote were translations. Interestingly, she did not say “yes” or “no”, but she said “All the Wikileaks news are products of the foreign news desk.” A satisfactory answer to the question will be given in the next section of this chapter.

When people ask her about her job, Aşık, the chief editor of *Radikal*'s foreign news department, says that she “works for the TV” or she “deals with foreign news”. Aşık states that her command of a foreign language was the main factor for her to start in the foreign news department. After having worked for a while for the foreign news department, Aşık worked as producer in Mithat Bereket's TV program on *CNN Türk* for two years. Then she went back to her job in the foreign news department and she has been working as the chief editor of the department since then. I asked both Dönmez and Aşık what percent of the work they did was translation. Dönmez's answer was the same as that of the editorial staff of *Newsweek Türkiye* and *Radikal*: 30 to 40 percent, whereas Aşık responded as follows:

“I think the work we do *does not include translation at all*. However, our work is related to foreign language as such: If you attempt to translate, then you will run aground. You need to assimilate what you read from a foreign source and express what you understand to the Turkish audience using Turkish. This might be translation in the conceptual sense, but not word-for-word or literal translation. [...] Knowing a language and being able to express that language in another language is not enough, you need to have lived in [the culture of] that language. [...] Sometimes we discuss at the desk whether to *translate* something this way or that way [...]” (*emphasis added*) (Aşık, *Interview*).

Aşık's perception of translation is very much alike that of Aydın Albayrak from *Newsweek Türkiye*, who perceives translation as word-for-word translation. Aşık, too, denied in the first place that they translate for news writing probably because what the word “translation” evokes in her is “word-for-word translation.” However, after a while,

she clearly acknowledges that they translate as emphasized above. Actually, Aşık explains the reason for her denial of translating herself:

“The way you refer to the word ‘translation’ is probably a far cry from the way we come across it. Perhaps this is why I react to it. Maybe this could help: The foreign news desk always encounters the same kind of underestimation: ‘Foreign news is not such a big deal. You translate the texts you get from the agencies’” (Aşık, *Interview*).

The above quote explains the motive behind foreign news writers’ denial of translating as part of their work very well. Translation, compared to the work of a reporter, is not considered prestigious by the other departments of the news media. So, the members of the foreign news tend to deny that they translate. They prefer to call themselves “reporter”, “correspondent” or “editor” instead of “translator” or “transeditor.”

4.2 Data Analysis

The texts prepared by the foreign news desk for the TV are published as is on *CNN Türk*’s web site (www.cnnturk.com) (Dönmez, *Interview*). The first news story published on *CNN Türk*’s web site is dated April 6, 2010. By August 10, 2011, *CNN Türk* published 351 news items on Wikileaks. All the items on Wikileaks were written by the foreign news department (Dönmez, *Interview*). My corpus of analysis consists of four items selected arbitrarily among the items published in July and August 2010, when *CNN Türk* published news items on Wikileaks the most frequently. Unlike *Newsweek Türkiye* and *Radikal*, *CNN Türk* does not cite sources for foreign news translated from foreign sources, whereas it does cite Turkey oriented sources such as *aa* and *dha*.

Example I. The item entitled “Wikileaks Beyaz Saray’ı dize getirdi!” was published on *CNN Türk*’s web site on July 30, 2010. No sources were cited, and it was not indicated

anywhere that the item was a translation. However, in result of a search on the Internet with keywords from the text, you find that the text was translated from two sources: *The Guardian* (“Wikileaks: White House implores Assange to desist, but why should he?” July 30, 2010) and *BBC News* (“Accused Wikileaks source Manning moved to US for trial”, July 30, 2010). The selected parts from these sources, which are given below, were translated and edited to form the target text, which is the definition of “transediting” (Bielsa and Bassnett 63).

TT I. Wikileaks Beyaz Saray'ı dize getirdi!

Beyaz Saray, Wikileaksinternet sitesinden, Afganistan savaşıyla ilgili daha fazla bilgi yayımlamamasını istedi.

Beyaz Saray sözcüsü Robert Gibbs, NBC'ye yaptığı açıklamada, 90 bin belgenin yayımlanmasının, ABD ile çalışan Afganların ve savaş müttefiklerinin hayatlarını tehdit ettiğini belirtti.

Gibbs, Wikileaks tarafından 15 bin belgenin daha yayımlanmasının daha fazla zarara yol açacağını belirterek, Beyaz Saray'ın, belgeleri elinde tutan kişiden bunları yayımlamamasını rica etmekten başka yapacak şeyi olmadığını söyledi.

Sözcü, Taliban'ın Afganistan'daki yabancı güçlerle işbirliği yapanların isimlerini tespit etmek için belgeleri tarayacağını açıkladığını da hatırlattı.

Manning, ABD'ye götürüldü

Bu arada belgeleri [Wikileaks](#)'e sızdıran askerin, Kuveyt'ten Virginia'daki bir askeri cezaevine götürüldüğü bildirildi.

Ordudan yapılan açıklamada, Bradley Manning adlı 22 yaşındaki askerin, mahkemeye çıkana kadar Quantico Deniz Üssü'nde kalacağı belirtildi.²⁰

ST I.a. “Wikileaks: White House implores Assange to desist, but why should he?”

The White House has implored WikiLeaks to stop posting secret Afghanistan war documents.

20

<http://www.cnnturk.com/2010/dunya/07/30/wikileaks.beyaz.sarayi.dize.getirdi/585184.0/index.html>

President Obama's spokesman, Robert Gibbs, said the war logs jeopardised national security and put the lives of Afghan informants and US soldiers at risk.²¹

ST I.b. “Accused Wikileaks source Manning moved to US for trial”

"We can do nothing but implore the person that has those classified top secret documents not to post any more," Mr Gibbs said on Friday.

The US Army said on Friday that Pfc Manning, 22, had been moved from Kuwait to Quantico Marine Base in Virginia, where he will be held pending trial.²²

As can be seen above, the whole text is a translation. Of course, it includes editing: It was translated from two different sources. Selecting which parts of the sources to include and putting those parts in order requires journalistic skills. However, translation has as much or even bigger role than editing, which counters the discourse of the editorial staff at *CNN Türk*.

Example II. The news item entitled “Wikileaks'ten 15 bin gizli belge daha” was published on *CNN Türk*'s web site on August 6, 2010. Again, no sources were cited. However, the whole text except for the header and the last paragraph was translated with slight omissions from the article entitled “WikiLeaks 'Insurance' File: Julian Assange's Group Posts Huge Encrypted File To Web”, published by Internet newspaper *Huffington Post* on August 5, 2010, one day before the *CNN Türk* item.

TT II. Wikileaks'ten 15 bin gizli belge daha

Pentagon yayımladığınız belgeleri kaldırın diyor Wikileaks meydan okuyor. Afgan savaşına dair 90 bin sayfalık gizli belgeyi yayımlayan internet sitesi Wikileaks Amerikan Savunma Bakanlığının yoğun baskısı altında. Ancak geri

²¹ <http://www.guardian.co.uk/media/greenslade/2010/jul/30/wikileaks-barack-obama>

²² <http://www.bbc.co.uk/news/world-us-canada-10820044>

adım atmaya niyetli değil. Wikileaks şimdi de 15 bin sayfalık dev bir dosyayı şifreli olarak siteye koydu. Baskının sürmesi halinde dosyaya tam erişim sağlanacağı mesajını veriyor.

ABD ordusunun Afganistan savaşıyla ilgili yaklaşık 90 bin belgeyi internetten yayımlayan WikiLeaksinternet sitesi, yaklaşık 1,4 GB'lık yeni bir dosyayı internet sitesine yerleştirdi.

WikiLeaks sitesinde "Insurance" (sigorta) adıyla sıkıştırılmış formatta ve şifre korumalı olarak yer alan dosyanın açılması için gerekli şifrenin verilmemesi, sıkıştırılmış dosyanın gizlilik derecesi öncekilere göre daha yüksek belgeler içerdiği ve hükümet yetkililerinin site yöneticilerine yönelik baskılarının sürmesi durumunda dosyanın açılmasını sağlayacak şifrenin de açıklanacağı yönünde yorumlandı.

WikiLeaks sitesinin yeni koyduğu 1,4 GB'lık dosyanın ABD'nin Afganistan savaşıyla ilgili daha önce yayınlanan ve 77 bin belge içeren dosyadan 20 kat büyük olduğu ifade edilirken, şifre uzmanlarına göre dosyanın şifrelenmesindeki güvenlik düzeyinin çok yüksek olması nedeniyle gerekli şifre bilinmeden dosyanın "kırılarak" açılması neredeyse imkansız. Merkezi ABD'de bulunan Kriptografi Araştırmaları kuruluşunun başkanlığını sürdüren kriptografi uzmanı Paul Kocher, "şifre olmadan hiç kimsenin 'Insurance' dosyasının içinde ne olduğunu hakkında bir fikri olamayacağını" söyledi.

Dosya büyüklüğünün şifrelenmiş belgelerin ne kadar çok olduğunun göstergesi olduğunu dile getiren Kocher, "Soru şu; bu bir blöf mü, yoksa gerçekten çok önemli belgeler mi var" dedi.

Dosyanın şifrelenmesinde AES256 olarak bilinen 256 bitlik şifrelemenin kullanıldığına işaret eden kriptografi uzmanları, AES256'nın ABD'de genellikle hükümet kurumları tarafından çok önemli belgelerin korunması amacıyla kullanıldığını kaydetti.

WikiLeaks sitesi yetkilileri ise, "söz konusu dosyanın içeriği ve şifresinin ne zaman açıklanacağı gibi konuları tartışmak istemediklerini" bildirdi.

ABD Savunma Bakanlığı Pentagon, WikiLeaksinternet sitesinden, Afganistan savaşıyla yayınlanan belgelerin kaldırılmasını, henüz yayımlamadığı 15 bin kadar belgenin de kendilerine teslim edilmesini, Beyaz Saray da, "ABD ile çalışan Afganlar ve müttefiklerinin hayatlarını tehlikeye attığı" gerekçesiyle WikiLeaks'in daha fazla belge yayınlamamasını istemişti.

Şifre korumalı ve sıkıştırılmış formattaki "Insurance" ile 2004-2010 yılları arasındaki Afgan savaşıyla ilgili daha önce yayınlanan belgeleri wikileaks.org adresindeki siteden indirmek mümkün.²³

²³ <http://www.cnnturk.com/2010/dunya/08/06/wikileakssten.15.bin.gizli.belge.daha/585919.0/index.html>

ST II. "WikiLeaks 'Insurance' File: Julian Assange's Group Posts Huge Encrypted File To Web"

Online whistle-blower WikiLeaks has posted a huge encrypted file named "Insurance" to its website, sparking speculation that those behind the organization may be prepared to release more classified information if authorities interfere with them.

At 1.4 gigabytes, the file is 20 times larger than the batch of 77,000 secret U.S. military documents about Afghanistan that WikiLeaks dumped onto the Web last month, and cryptographers say that the file is virtually impossible to crack – unless WikiLeaks releases the key used to encode the material.

"There's no way that anyone has any chance of figuring out what's in there," Paul Kocher, president of US-based Cryptography Research, said Thursday.

That hasn't stopped bloggers and journalists from speculating. Some say the files could be the 15,000 or so intelligence reports which WikiLeaks says it's held back for vetting. Others, pointing to its enormous size, say it could be a compilation of the 260,000 classified diplomatic cables allegedly accessed by Army intelligence analyst Bradley Manning.

State Department spokesman P.J. Crowley acknowledged Thursday that the government suspects that WikiLeaks is sitting on at least some of its message traffic. The organization itself is keeping mum, at least in public.

"We do not discuss security procedures," WikiLeaks said in an e-mail response to questions about the file.

Editor-in-chief Julian Assange was a bit more expansive – if equally cryptic – in his response to the same line of questioning in a television interview with independent U.S. news network Democracy Now! earlier this week.

"I think it's better that we don't comment on that," Assange said, according to the network's transcript of the interview. "But, you know, one could imagine in a similar situation that it might be worth ensuring that important parts of history do not disappear."

Cryptographers say that the file was likely made using a 256-bit encryption standard known as AES256, which the U.S. government and others employ to mask some of their most sensitive data.

"It is widely viewed as extremely strong," said cryptology pioneer Whitfield Diffie, of Britain's Royal Holloway College. He said there were no known instances of anyone being able to beat the standard.

Kocher, of Cryptography Research, agreed, saying that the only conceivable way anyone outside of WikiLeaks could decode "Insurance" was if Assange

and his colleagues had used a blatantly obvious password or experienced some kind of "catastrophic algorithm error."

"We're not going to find out what's in that file unless somebody reveals the key," Kocher said.

It's not clear when – if ever – that might happen. WikiLeaks has so far refused to discuss the file, its contents, or when they might be released. And while the group has boasted about sitting on a huge wealth of leaked data from all over the world, Assange has declined to answer questions about whether WikiLeaks has the State Department cables, and, if it does, whether and when it plans to publish them.

Manning, currently jailed on suspicion of leaking classified material to WikiLeaks in a previous case, has been quoted as saying that the cables would expose "almost criminal political back dealings" and that Secretary of State Hillary Clinton would "have a heart attack" when the files went public.

Both Diffie and Kocher said that the size of the file indicated that there was a huge amount of data being encrypted, although what the original file actually contains is anyone's guess.

"The question is," Kocher said, "is it a bluff or is it something more substantial?"²⁴

The lengthy piece above is another example for transediting. It includes few additions and omissions. Around 90 per cent of the target text is translation, which contradicts with discourse of *CNN Türk*'s foreign news desk.

Example III. The item entitled "Wikileaks'in Eli Cebinde" was published on CNN Türk's web site on August 12, 2010. The source for each line except for the sentence underlined below can be found in *The Guardian*'s article "Press freedom group joins condemnation of WikiLeaks' war logs" dated August 13, 2010. Selected parts were translated from *The Guardian* article, and the underlined sentence, which provides background information to the story, was added to make up the target text. The parts translated from the longer source texts are given below as ST III.

²⁴ http://www.huffingtonpost.com/2010/08/05/wikileaks-insurance-file-_n_672094.html

TT III. Wikileaks'in Eli Cebinde

Afganistan savaşıyla ilgili olarak daha önce 77 bin gizli belgeyi yayımlayan WikiLeaks adlı internet sitesi, kalan 15 bin belgeyi daha yayımlamaya hazırlanıyor.

Sitenin sözcüsü Julian Assange, bugün yaptığı açıklamada, belirli bir tarih vermedi, ancak yayını kesinlikle gerçekleştireceklerini belirtti.

ABD Savunma Bakanlığı, 15 bin belgenin yayımlanmayıp kendisine verilmesini talep etmişti.

Sınır Tanımayan Gazeteciler Örgütü'nden tepki

Sınır Tanımayan Gazeteciler Örgütü, Afgan savaşına ait gizli belgeleri yayımlayan WikiLeaks adlı internet sitesini "sorumsuzlukla" suçladı.

Örgütün açıklamasında, WikiLeaks'in bu yayınlarla, Afganistan'daki muhabirlerin hayatını tehlikeye soktuğu ifade edildi.

Açıklamada, sitenin bu nedenle, "son derece sorumsuz bir davranış içinde olduğu" belirtildi.²⁵

ST III. Press freedom group joins condemnation of WikiLeaks' war logs

Assange said yesterday WikiLeaks was about halfway through reviewing the remaining 15,000 documents but gave no timeframe for their publication.

In an open letter to WikiLeaks founder Julian Assange, Reporters Without Borders accused him of "incredible irresponsibility" for publishing the tens of thousands of documents "indiscriminately."

"Revealing the identity of hundreds of people who collaborated with the coalition in Afghanistan is highly dangerous," they wrote. "It would not be hard for the Taliban and other armed groups to use these documents to draw up a list of people for targeting in deadly revenge attacks."²⁶

²⁵ <http://www.cnnturk.com/2010/dunya/08/12/wikileaks.eli.cebinde/586523.0/index.html>

²⁶ <http://www.guardian.co.uk/media/2010/aug/13/wikileaks-reporters-without-borders>

The above examples clearly show that translation is exercised intensively by the editorial staff at *CNN Türk*, who attribute a very limited role to translation, bringing out the role of journalistic skills in foreign news writing.

CONCLUSION

In this thesis my aim was to draw a picture of news translation in Turkey as a social phenomenon. A comprehensive ethnographic research, which includes on-site observations and face-to-face interviews, was conducted in order to find out news translators' approach to the notion of translation. The *Newsweek Türkiye* magazine, the *Radikal* newspaper, and the *CNN Türk* TV were selected as subjects of the research to represent different types of media. The study also included a case study, in which a number of news items published by these media were analyzed. The selected news items were on Wikileaks, which has kept the global media busy translating and publishing the load of cables it has been leaking. The aim of the analyses was neither to discuss the translation strategies employed in the translation processes nor criticize the translations, but to demonstrate the extent to which translation was utilized in the production of the texts.

The ethnographic research was carried out using Koskinen's "three level design", which offers to study the institutional framework (1), the translators working in these institutional settings (2) and the translated documents and their source texts (3) (6). The ethnographic approach, as Koskinen puts it, provides "methods for eliciting new kinds of qualitative data on the social aspects of translation." (ibid. 38, 39). My study of the three levels offered by Koskinen provided me with the following results:

- (1) The results of my study of the institutional framework have a lot in common for the three institutions: The positioning of the desks at which the staff worked and the continuous interaction among the staff shows that writing foreign news is a team work. On the browsers of the PCs on their

desks, you could see many open tabs most of which consisted of foreign news agencies or newspapers, which indicates that the foreign news editorial staff used foreign sources very often in writing news. The other departments often consulted the foreign news desk about use of language or terminology, which shows that the foreign news department is considered by others as a department providing service on language or translation.

- (2) The interviews I held with the editorial staff from the three institutions yield more or less the same results: They either deny or suppress the use of translation in news writing. They often refer to “word-for-word” translation, by which they mostly refer to a full translation of a text, without any additions or omissions – a possible reason why they claim they do not translate. The approach of Begüm Dönmez, who is the only Translation Studies graduate among the interviewed news writers, is worthy of special emphasis. The fact that her approach is not very different from the others, who are not Translation Studies graduates, should tell us how she was affected by her transition from the translational field to the journalistic field. Apparently, the journalistic field, the *habitus* of which she fitted herself into, assimilated her main field – the translational field, which causes the translational field to remain in the secondary position.
- (3) The texts written by the interviewed editorial staff have been translated from foreign sources – whether cited or not. The comparisons made between the target and source texts clearly show that translation was exercised intensively during the preparation of those texts.

Whereas the results of the study of the institutional framework and the texts prepared in the institutions authenticate intensive use of translation in foreign news writing, the interviews with the editorial staff working for those institutions provide a discourse which attributes a minor role to translation in foreign news writing. This contradiction reveals that the role of translation in foreign news writing is highly underestimated, even condemned (as in the case of *Newsweek Türkiye*) by the news media. Translation is considered to have a secondary position compared to original writing. Getting the same results from each of the three organizations shows that there is a serious tendency in the news media to underestimate translation. The reason for this tendency may be discovered with further ethnographic research in the field.

APPENDIX A

INTERVIEW WITH MUSTAFA AZİZOĞLU AND AYDIN ALBAYRAK

Buket Dabancalı: Tam olarak ne yapıyorsunuz?

Mustafa Azizoğlu: Burada mı yoksa daha önce dış haberlerde çalıştığınız yerde mi?

BD: Burada.

MA: Burada, Newsweek dergisinde, on sayfalık bir bölüm var; daha çok küçük kısa kısa yazılarla ilerlediğimiz. Bu bölümün iki editörü var; birisi benim. Nasıl sayfalar yapalım, nasıl planlayalım? Ekonomi, kültür, sosyal hayat; içinde neler olsun? Bunun hem içeriğini hem görsel öğelerini hem de mizanpajını (layout) mümkün olduğunca kolay okunacak hale getirip ya Türkiye’de daha önceden çıkmamış haberleri ya da çıkmışsa bile görülmemiş tarafından, biraz çarpıcı şekilde ya da kısa röportajlar halinde yapmaya çalışıyoruz. Tabii bu teorik, ideal hali. Pratikte bunun yapabildiğin kadarını yapıyorsunuz tabii.

BD: Eksik kalan ne olabiliyor? Buradaki sınırlama zaman mı oluyor?

MA: Tabii, hem zaman hem de şu var.. Türkiye’de dış haberlerde çalışmış insanlar yabancı basını da görür ve buradaki çitasını ona göre tutar. Dış habercilerle istihbarat servisinde ya da ekonomi servisinde çalışan diğer insanların arasındaki en büyük fark budur. Onlar yabancı basınla çok fazla ilgilenmedikleri için birçok şeyi de

görmüyorlar. Oradaki kaliteli gazeteciliği göremeyebiliyorlar. Farklı bir standart. Aslında Türkiye'nin diğer konularında da benzer bir tartışma söz konusu olabilir. Daha geleneksel, daha buraya özgü..

BD: Yani dış haberlerde çalışan kişiler standart olarak daha çok “Batı”yı alıyor diyebilir miyiz?

MA: Evet, öyle. Neden? Türkiye’de bir dış haberci masasına oturduğunda ona şu söylenir: “İngiliz gazetelerini aç, önemli haberler var mı, bak.” Ya da hangi dilleri biliyorsa; Amerikan gazeteleri, Fransız gazeteleri.. Artık hangi dilleri bilen kaç tane eleman varsa.. Bugün zaten bir sürü aracımız var internetten gazeteleri alabildiğimiz. Oradan Türkiye’de ne ilgi çeker, onu alıyorsun. Bu tabii işin bir bölümü. Bir de asıl dış haberler gündemi diye bir şey var. Nasıl Türkiye’nin gündemi varsa, dış haberlerin de rutin gündemi vardır. Irak savaşı, Afganistan savaşı, Amerika, Avrupa’daki gelişmeler. Esasen Türkiye sınırlarının dışında olup biten her şeyi dış haberler servisine sorarlar. Bu işin kilit noktası bu. Bu Paris Hilton’un kıyafeti de olur, Şili’deki madencilerin kurtarılması da olur, Avrupa Birliği’nin en karmaşık yasa değişikliği de olur. Yani ekonomiden uluslararası ilişkilere, magazine kadar birçok alanda bir ilgi alanı oluşur dış habercinin ister istemez. Çünkü yazı işleri onu bekler dış haberlerden. Tabii eskiden çok daha betermiş. Çünkü eskiden yazı işlerinin çoğu yabancı dil bilmiyormuş. Yazı işleri demek şu demek: yayının organının patronu, omurgası.

BD: Yani “commissioner”?

MA: Evet, aynen. Ve onun yardımcıları diye düşünelim bu yazı işleri grubunu. Bunlar kimlerdir? Yayın yönetmeni, yazı işleri müdürleri, editörler, sayfa tasarımcıları. Bunlar böyle bir gruptur. Ama dış haberler her zaman biraz daha farklı bir yerdedir, daha marjinaldir, daha dışardadır, daha Batı kafasındadır. Hep böyledir. Bunun da bir nedeni var. Baktıkları yerde sadece haber aramazsın, ister istemez orayı incellersin. Örneğin her gün Guardian gazetesini okuyan bir insan oluyorsun. Bir insana her gün Guardian gazetesi okutursan o kişinin bakışı ona göre değişir tabii ki. Biri de her gün Beyoğlu Adliyesinde bekliyor mesela. O da gazeteci. Aşağılamıyorum tabii ki; o da önemli bir iş görüyor. Hatta belki diğeri birçok insanın istemeyeceği bir şeydir. Bir masada oturuyorsun , bütün gazeteleri okuyorsun. Ya da seni ciddiye almıyorlar. Sen Guardian okuyorsun ama seni bunun için adamdan sayıyorlar değil yani.

BD: Peki neden dış haberler servisine karşı böyle bir bakış var? Acaba onlar yeni bir şey üretmiyor, çeviri yapıyor gibi bir şey mi?

MA: O da var. Dış haberciye yaklaşım kişinin vizyonuna göre değişir. Oradaki adam Avrupa görmüş, oralarda bulunmuş bir kişiye sana başka türlü davranır, yok eğer görmemiş, yabancı dili kötü ise..

BD: Aslında sorun yine Türkiye’de diyebilir miyiz?

MA: Şimdi Türk basını olarak soru soracaksanız, o zaten apayrı bir konu. Türk basının dinamikleri benim de kolayca anlatamayacağım şeyler. İktidar ilişkileri, hangi dinamiklerle yönetildiği, bunun içinde ne kadar gazetecilik etiği söz konusudur..

Bunlar apayrı. Bunları anlatmak da zor, bir şeye dayandırmak da zor. Bir iddia getirsen doğrulamak kolay değil. Ama genel olarak dış haberlerde çalışanların bir kere yabancı dili iyi olmak zorunda olduğu ve yabancı basını takip etmek zorunda olduğu için genel olarak kafası diğer gazetecilerden farklı çalışır ve bunun çelişkisini yaşar. Yayınlatmaya çalıştığı şeylerle ilgili sorun yaşar. Mesela senden daha çok işin magazin tarafını isteyebilirler. Radikal'deki Ceyda sanırım Twitter'a yazmıştı "her şey topuk topuk" diye. Hayrunisa Gül'ün topuğuyla ilgili haberlere kızmış. Çünkü neden? Sürekli ilgilendiğin şeyler ciddi, işin gerçek gazetecilik kısmı ön planda ama tabi buradaki yazı işleri de gazetesini satmaya, televizyon programını izlettirmeye çalışıyor. O yüzden senden daha çarpıcı şeyler istiyor. Mesela dış haberci Avrupa Birliği-Türkiye ilişkilerini en ağır yerinden analiz etmek istiyor ama yazı işleri müdürü bunun izlenmeyeceğini, okunmayacağını, sıkıcı olacağını düşünebiliyor.

BD: Ama tabii bu gazetesine göre değişiyor, değil mi?

MA: Tabii. Mesela bir Radikal'de böyle olmaz. Ama birçok yerde olur. Mesela çoğuna göre dış haberci kimdir? Hayvan haberi getiren adam. Maymun bilmemnereden atlamış, zıplamış.

BD: Sigara içen goril ölmüş..

MA: Aynen. İp atlayan şempanze.

BD: Ve de o izlenir. Biri o izlendiği için onu yapıyor, biri de o yaptığı için onu izliyor.

MA: Bir de dış haberler sendikası diye bir şey yok. Ya da dış haberler odası. Mesela bir adam iki ay Hürriyet'te staj yapmıştır, Show Tv'ye dış haberci olmuştur. Benim ona söyleyebileceğim bir şey yok.

BD: Denetleme kurulu gibi bir şey gerekiyor..

MA: Evet.

BD: Mesela Avrupa'da var mı böyle bir şey?

MA: Vardır. Bir kere gazeteciler çok örgütlü dünyanın birçok yerinde. Türkiye kadar gazetecilerin örgütsüz olduğu az yer vardır. Mesela siz Türkiye'de hiç gazeteciler grevi diye bir şey duydunuz mu?

BD: Doğru.

MA: Dışarıdan baktığınızda, gazetecilerin kendilerini korumak için ya da yaptıkları mesleği düzgün bir biçimde devam ettirebilmek için bir güç uygulayabilecekleri bir çatı yok. Her koyun kendi bacağından asılıyor gibi bir durum var. Bir yandan insanlar “ekmek parası kazanıyorum” kafasında, bir yandan da “çok önemli bir iş yapıyorum, kamu işi yapıyorum” kafasında. Bu da bir çeşit şizofreni yaratıyor aslında.

BD: Peki buradaki sürece dönecek olursak.. İsterseniz iki farklı konu olarak ele alalım buradaki işinizi ve önceki dış haberlerdeki deneyiminizi.

MA: Tabii, ben Newsweek Türkiye'yi anlatayım o zaman size.

BD: Evet, lütfen. En baştan ele alacak olursak.. A geliyor, size şunu yap diyor; B geliyor bunu yapıyor gibi.. Ya da bu iş buradan geliyor, şuraya gidiyor.. Bir şema gibi nasıl anlatırsınız?

MA: Tabii. Biz Periskop bölümünün editörüyüz. Bu Periskop'un bölümleri var. Mesela "Dünya Hali", "Terbiye Cetveli", "Mutfak Masası" gibi. Öncelikle bu rutinler yerine getirilecek. O rutinlerin dışında bir tane analiz. Mesela bu elimdeki dergide şöyle bir haber var [gösterdiği haber: "Abbas İsrail'den çıkacak mı?"]. Mesela burada biz gazeteyle rekabet etmek durumundayız. Nasıl? Çok uzun olmayacak, yine kısa olacak. Çünkü bu Periskop bölümünün karakteri o; kısa olmalı. Gazetede daha önce çıkmamış olacak ve insanlara yeni bir bakış sağlayacak. Burada çok derinlemesine analize giremezsin; İsrail-Filistin ilişkisini sana tamamen anlatacağım iddiasına girmezsin ama o büyük yazıdaki argümanlardan küçük birkaç tanesini yakalamışsındır. "Tamam, ben bunu burada insanlara çok derinlemesine açıklama ihtiyacı duymadan kullanabilirim" demişsindir. Bir tane siyasi haber yakalamış olursun. Bunu ya sen yaptın, ya *Newsweek International*'da var, onu buraya çevirdin. Ya da bizim buradaki arkadaşlardan bize öneri getirilmiş ya da yayın yönetmeni istemiş. Biz burada biraz kültür, biraz siyaset.. bir derginin küçültülmüş hali gibi bir şey yapıyoruz. Buradaki işimiz temel olarak bu.

BD: Peki.. Böyle araya girebilir miyim?

MA: Tabii, daha iyi olur hatta.

BD: Az önce “Newsweek International’ dan alınan bir haberi çeviriyoruz” dediniz. Bu çeviriyi siz mi yapıyorsunuz?

MA: Tabii.

BD: Mesela şu haberde Dan Ephron’ın adı yazıyor. Buraya çevirmen adı yazmak gibi bir düşünce olmadı mı hiç?

MA: Yok.

BD: Bu baştan konuşuldu mu? Ya da derginin politikası olarak konuşulmuş, tartışılmış bir şey midir?

MA: Hiç tartışılmadı.

BD: Peki neden böyledir bu?

MA: Şimdi bu da çok uzun bir mevzu.

BD: Ve beni en çok ilgilendiren konulardan biri diyebilirim. Şimdi burada çevirmenin görünürlüğü/görünmezliği konusu söz konusu.

MA: Evet, doğru. Bu nasıl açıklanabilir.. Şimdi bunu bırakın, burada başka bölümlerde dört sayfalık çeviriler de var çevirmen ismi yazmayan.

BD: Tabii. Yalnızca sizin bölümünüz için sormuyorum, genel olarak. Sizin örneğiniz üzerinden yola çıkılabilir belki. Yazarın adı var, çevirmenin adı neden yok?

Aydın Albayrak: Kalabalık ettiği için yok. Bu konuşulmuştu en başta toplantıda.

MA: Ben hiç hatırlamıyorum.

BD: Böyle bir tartışma oldu mu?

AA: Çok adamakıllı bir tartışma olmasada konuşulmuştu başlarda.

MA: Bu soru güzel de ben şöyle bir yanıt vermek istiyorum. Bu lüks bir soru bence.

AA: Ama buna cevap ver çünkü onun işi tercüme üzerine.

MA: Biliyorum, yine tercümeden devam edeceğim. Belki Aydın bu konuya daha da vakıf. Çeviri kalitesi açısından düşündüğünde... Mesela bir de çeviriyi kontrol eden kişi oluyor. Hangisinin ismini yazacaksın?

BD: Çeviri editörü?

MA: Çeviri editörü gibi değil, bizde ikinci okuma diyorlar. Aslında yanlış bir tabir, ikinci okuma tabiri doğru bir tabir değil. Niye ikinci okuma? Okunuyorsa birinci okuma olmalı o.

BD: Belki çeviriyi kişinin zaten bir kere okuduğu düşünülüyor.. Ben çeviri editörlüğü diye düşünüyorum ama..

AA: Ama editörlük yazı işlerine kaldığı için.. O da üçüncü bir müdahale.

BD: Anladım. Aradaki işe böyle bir terim uygun görülmüş.

AA: İkinci okumayı yapan da tabii anlama ve üsluba bakıyor, gerekirse düzeltmeler yapıyor ama nihai bir editörlük yapan yer zaten var.

MA: Mesela ben daha önce bazı dergilere çeviri yaptım. Mesela orada çevirmenin adı yazılıyordu. Hem de PC, teknoloji dergileriydi bunlar.

BD: Hem yazan hem çeviren mi?

MA: Yok, sadece çeviren.

BD: Bir de şu vardır: bazı yerlerde çeviren yazar sadece..

MA: Ya da derleyen..

BD: Ama yazarın adı yoktur bu sefer.

MA: Onun da bir açıklaması vardır aslında. Çünkü orjinal bir yazar, orjinal bir metin yoktur. Hazırlayan kişi orada özetlemiştir, sağdan soldan toparlamıştır. Burada daha çok derleyen olması lazım.

BD: Evet ama bahsettiğimiz Newsweek örneğinde tek bir metinden çeviri söz konusu.

MA: Evet, o öyle.

BD: Peki, ben şimdi bu haberin Newsweek International'daki kaynağına bakarsam nasıl bir metinle karşılaşırım? Daha uzun bir metinle karşılaşabilir miyim ya da daha kısa bir metinle karşılaşabilir miyim? Ya da sansür edilmiş bir şeylerle?

MA: Daha kısa bir metin kesinlikle olmaz, sansür de kesinlikle olmaz. Ama edit edilmiştir. Tam buna uygun hiçbir zaman bulamazsınız.

BD: Çevirinin doğası gereği tabii..

MA: Hayır, kitapta olur. Yer sıkıntısı yoksa olur ama burada yer sıkıntısı var.

BD: Dil farkı nedeniyle de..

MA: O da var. Bir de Newsweek International ile Newsweek'in Amerika versiyonu arasında da fark bulursunuz. Editing diye bir şey var. Çeviriden farklı bir şey bu.

BD: Yani ikisine birden bakarak mı?

MA: Tabii. Daha önce de söylediğim gibi biz burada editörüz. İkisine de bakarız, birine de bakarız, kafamıza göre de yaparız.

BD: Anladım. Bu iki versiyon da oluyor elinizde.

MA: Tabii, ikisi de var. Bir de şu var, bu kişi benim muhabirim. Mesela şu haber için Dan Ephron'a tabii değilim. O bana tabii. Aslında manasız bir şey; o beni tanımaz bile ama teorik olarak buranın editörü benim. Bu bana gönderilmiş bir ham malzeme. Ben buna eklerim, çıkartırım. Bu gazeteciliğin doğasında vardır. Ben buna ekleme yapabilirim, bu Dan Ephron'a ait bir şey değil, bu bana ait. Ama bu anlamını değiştirmek demek değil. Gazetecilikte muhabir yazar gibi değildir. Muhabir haberi getiren, malzemeyi getiren kişidir. Onun lafları Allahın kelamı değildir. Benim elimde başka bir malzeme de vardır, onun içine yediririm onu. İmzaya da yine o adamın imzasını koyarım. Bunu Reuters da böyle yapar. Bunu sadece Türkiye için söylemiyorum. O zaman nasıl olurdu biliyor musunuz? Dan Ephron üç satır, Mustafa Azizoglu iki satır. Saçmasapan bir şeyle karşılaşırsınız, okunamaz. Ve medyayla ilgili yanlış bilinen bir şey var. Medya gerçeği aynen yansıtmak zorundadır zannediliyor. Hayır. Medya gerçeğin bir reproduksiyonudur. Bunu ben söylüyorum, inanırsın ya da inanmazsın. Ben sana bir reproduksiyon yapıyorum.

BD: Yorum katıyorsunuz.

MA: Yorum katmak değil. Yeniden üretiyorum.

BD: Belki de ister istemez yorum katmak?

AA: Tabii üslubu da yorum olarak sayıyorsunuz.

MA: O halde her şey yorumdur.

AA: Attığın başlık da yorumdur.

MA: Attığın başlık da yorumdur, “adam yağmur yağarken ağır adımlarla yürüyordu” demek de yorumdur. Ne demek yani? Islanmak mı istiyordu? Her şey yorum. Sonuçta editing denen şey gazeteciliğin kalbinde vardır. Çeviriye sadık kalmak, kalmamak diye düşünmemek lazım. Ama mesela adam “Öcalan Kürtleri kurtaracak” demiş, ben de buraya “Bölücübaşı Öcalan hapiste kalmalıdır” demişim. Bu değil yani.

BD: Tabii, o tam anlamıyla manipülasyon oluyor.

Peki, biraz görsel kısma değinecek olursak, Newsweek Türkiye’de Newsweek International’daki fotoğrafların aynısı mı kullanılıyor?

MA: Yok. Fotoğrafın da aynısı kullanılmaz. Bunun için de sayfa düzenine uygun mu diye bakılır. Mesela biz bunu burada böyle kullanmışız, üstte kullansaydık yatay olması gerekirdi. Önemli bir nokta daha var tabii; o fotoğrafın telif hakkı bizde var mı?

BD: Yani Newsweek International'ın hak sahibi olduğu malzemeyi direk sizin kullanma hakkınız yok?

AA: Bazıları için evet ama bazıları için para öduyoruz.

BD: Düşündüğümde daha karmaşıkmiş. Ben, burası oranın bir ayağı olduğu için buranın oraya ait malzemeyi kullanabileceğini düşünmüştüm.

MA: Öyle olsaydı burada üç kişi çalışırdı.

BD: Peki, mesela buradaki “Facebook Kabristanı” başlıklı yazı sıfırdan yazılmış bir yazı mı?

MA: Hayır. Orada da farklı bir durum var.

BD: Nasıl?

MA: Şimdi burada bu benim haberim gibi görünüyor. Ancak bu aslında bizim aramızda tartıştığımız ve benim kerhan kabul ettiğim bir şey. Bence her şey imzalı olmak zorunda değil ama Newsweek Türkiye'ye bakarsanız her şey imzalı. İmzasız bir metin yayınlanamıyor. Öyle olunca da oraya bir isim yazılıyor.

BD: Ama bunu siz hazırladınız?

MA: Evet, yazan benim. İçindeki bilgileri bulan benim. Ama bu bilgileri bulurken bunun her türlü muhabirliğini kendim yapmamışım. Mesela ABD’li Stefani Bannister kardeşiyle ilgili bir şeyler anlatıyor burada. Buraya benim imzama atmam için Stefani Bannister ile benim konuşmuş olmam lazım, bunları bana söylemiş olması lazım. Bunu ben bir yerden bulmuşum. Bu şundan kaynaklanıyor: Çok çok iyi bir gazeteciysen bu tip şeyleri hiçbir zaman şuradan buradan almazsın. Yabancı basın da olsa almazsın.

BD: Ya da alınsa da burada referans gösterilebilir belki?

MA: Evet ama burası bu kadar kısa olduğu zaman referansları da koyunca alan iyice daralacak. O zaman da okunmaz. İşte böyle durumlarda dengeyi gözetmek durumunda kalıyorsunuz ve çok zorlaşıyor. Ama mesela ne olabilirdi? Buraya bu imza konmazdı ya da ‘derleyen’ denebilirdi. Bu şekilde çözülebilirdi. Ama dediğim gibi bu Newsweek Türkiye’nin genel bir politikası. Ama bir gazeteci buraya baktığında bu adamın bununla övünmek için imzasını koymadığını anlar.

BD: Ama tabii ben burada genel okurun algısını dikkate alıyorum. Genel okura bunu verdiğinizde bunu burada imzası olan kişinin yazdığını düşünecek.

MA: Ama zaten o kişi yazdı. Bunu anlatmaya çalışıyorum; yayın dünyasında bir haberde – köşe yazısı, düşünce yazısı demiyorum; bunları çıkartın – imzası olan kişi o cümleleri hiçbir zaman kendisi yazmamıştır. Böyle olsaydı editör, yazı işleri, yayın yönetmeni diye bir şey olmazdı.

BD: Tabii. Ben ortalama okurdan bahsediyorum..

MA: Ama nasıl ben çevirinin, inşaat mühendisliğinin her yönünü bilemezsem ve bilmek zorunda değilsem o da bilmek zorunda değildir.

BD: Tabii ki bilmek zorunda olmakla ilgili bir şey değil. Algıdan bahsediyorum.

MA: Algı, evet ama zor buna sebep olmamak. Ona bakarsanız adam dizi seyrediyor, dizideki kötü karakteri kötü zannedip sokakta dövme istiyor.

BD: Doğru. Mesela şu haberin içinde çeviri var mı?

AA: Ben müsaadenizi istesem? Yukarısı biraz yoğun. Biz zaten Buket'le konuştuk, gerekirse tekrar da konuşuruz. Zaten daha yukarıda Çağlalarla falan konuşacaksınız.

BD: Evet, teşekkürler. Kolay gelsin. Mesela şu haberin içinde çeviri var mı Mustafa bey? Şöyle soruyorum; tamamen çeviri olmak zorunda değil. İçinde herhangi bir yabancı kaynaktan bir bölüm var mı?

MA: Bunu tam hatırlamıyorum. Bunu güvendiğim bir kaynaktan bulmuşum. Belki kendi blogundan. Bunu kendisinin söylediğine kani olmuşum da koymuşum.

Herkesin böyle yaptığını söyleyemem tabii ama ben bu kişinin bunu söylediğine ikna olmuşum. Burada da bağlam içine oturuyor bu. Dedim ya size, bir yaklaşım, belli bir açıdan ele alma. Facebook'la ilgili binlerce haber yapılabilir. Ama kendi kendime demişim ki "Facebook'un bir kişi öldüğünde onun sayfasını kaldırmama özelliği var

ve bu bazı insanlar için itici ve istenmeyen bir şey. Özellikle akrabaları için. Bununla ilgili bir haber yapabilir miyiz demişim ve şu kadar bir yerde anlatmaya çalışmışım. Anlatmaya çalışırken de kısmen çeviri yapmışım. Bunu oradan alıp buraya koymak bir muhabirliktir. Ama o sırada onun cümlelerini çeviriyorum tabii.

BD: Yani içine çeviri illa ki giriyor.

MA: Evet, benim haberlerimde illa ki girer. Ama Newsweek'te İngilizce bilmeyen, ulusal konularda haber hazırlayan muhabirler de var. Ben de pek Türkiye konularına girmiyorum, yabancı konulara giriyorum.

BD: İngilizce değil mi yabancı diliniz?

MA: Ben İngilizce ve Fransızca biliyorum ama daha çok İngilizceyi kullanıyorum. Bu tip haberleri soruyorsanız, şöyle söyleyeyim; benim iki işim var: bir gazeteci olarak dünyada ne olup bittiğini anlamak için yabancı gazetecileri okumak ve onu okurken kendi bulunduğum yayın kuruluşunda bunu bir ürüne dönüştürebilir miyim diye düşünmek. *Newsweek Türkiye* dergisini alan kişinin ilgisini çekecek, ona bu derginin iyi bir dergi olduğunu düşündürtecek bir dergi olmasını bir yandan buranın yapısını göz önünde bulundurarak sağlamak. Bir muhabir ve editör olarak bunları düşünmek zorundayım. O yüzden ben o bulduğum şeyi kısmen çeviririm, kısmen de kendim onu başka bir şekle sokarım. Bunun içine onun içindeki kişileri araştırmak da girer, içinde bir kitap varsa o kitabı almak da girer, bir fotoğraf varsa o fotoğrafı bulmak da girer. Mesela bir araştırma yapmışım, 150 tane fotoğraf bulmuşum ama bunların içerisinde iki tanesi benim için çok büyük bir olay olacaktır. İşte bunlar

gazetecilik. Bu tip gazetecilikte hiçbir zaman sadece çevirmenlik olmaz. Ama mesela Aydın'ın yaptığı tam çeviri. O benim yaptıklarımı yapmıyor. Dış haber servisleri de benim yaptığıma benzer ama orada da muhabirlik kısmı daha azdır, çeviri daha çoktur. Çünkü gündüştür, yetiştiremez. Öğlene kadar ancak bulacak, sonra kendi şekil verecek, buna zaman yok.

BD: Doğrudan çevirmek daha kolay oluyor.

MA: Mecburi. Onun için de günlük gazetelerdeki eskiden çeviri servisleri denen dış haber servisleri toplantıda gündem halinde okur. “Bağdat'ta camii bombalandı”, “NATO başkanı ‘Türkiye’ye füzesavar sistem konması gerekiyor’ dedi.” Böyle felaketlerden iyiliklere doğru azalan bir gündemi olur toplantıda. Bunun içinde “İngiltere’de bir kedi varmış, her gün evinden çıkıp otobüse binip kasaba gidiyormuş” da var. Bunu nereden buldun? İngiltere’deki *Sun* gazetesinden. Bu senin hiçbir şey katmayacağın, oradan alıp, belki kısaltıp koyacağın bir haberdir mesela.

BD: Bunu dış haberler için söylediniz, değil mi?

MA: Evet.

BD: Peki, dış haberlerde –sizin nerelerde çalıştığınızı bilmiyorum ama- çalıştığınız yerlerin herhangi birinde ya da hepsinde kaynak gösterdiğiniz oluyor muydu? Ben bazı dış haberlerin altında görüyorum.

MA: Evet. O da olur. O da yayın yönetmenine bağlı. Yayın yönetmeni der ki “bundan sonra altına kaynak gösterelim.” Gösterilir ya da gösterilmez. Ama bu bir şey göstermiyor çünkü bir haber İngiltere’de Sun gazetesinde de çıkmıştır, Daily Mail’de de Mirror’da da çıkmıştır, hepsinde çıkmıştır. Bir cümlesini birinden, bir unsurunu birinden almışsındır. Ne yazacaksın? Altına dokuz tane kaynak mı yazacaksın? Ya da bir haberi takip ediyorsun. AP’den de baktın, Reuters’tan da baktın, NY Times’dan da aldın. Hepsini bir bir yazabilir misin? Dolayısıyla hiçbirisi hiçbir zaman tam çeviri olmaz. Asla olmaz. Yabancı dildeki kaynaklardan malzemeyi alırsın, sen burada kendin bir şey üretirsin. Ama etik varsa yalan söylemeyeceksin, dürüst olacaksın, kendi ideolojik görüşüne göre şekle sokmayacaksın. Tabii bunlar insani şeyler, elinden geldiği kadar bunları yapmaya çalışacaksın. Yani dış haberler servisi tam anlamıyla çeviriyi çok nadiren yapar. Mesela kelimelerin çok önemli olduğu yerlerde olabilir. Örneğin “x gazetesinin yazarı x Ermenilerle ilgili aynen şu sözleri kullandı” dersin. Çünkü orada bir kişinin ismini veriyorsun, sözlerini veriyorsun, belki o sözlerden dolayı yargılıyorsun. O zaman tam çeviri yaparsın. Ama böyle durumlar dışında haber çevirisi tam bire bir olmaz. Hep çeviri zannediliyor fakat çeviri denemez, çeviri değildir. Çünkü bir şeyi çevirsen o kadar farklı bir şey çıkar ki ortaya. O adam onu İngilizler için yazıyor. Mesela “Dün akşam ünlü süper starımızın söylediğini duydunuz mu?” Ama onlar için süper star. Buradakiler belki tanımıyor bile.

BD: Tabii kültür giriyor işin içine.

MA: Dış haberci orayı gören kişi ama buradan bakan kişi. Burası esas. Oraya göre yazamazsın. Burası Türkiye, Türkiye’nin yayın kuruluşu, Türk okurlara hitap

ediyorsun. Buradan baktığın için buraya göre her zaman yazarsın. O yüzden hiçbir zaman tam çeviri olamaz. Çeviriyle ilgili söyleyebileceğim bu. Ama işin içine çeviri unsurları her zaman girer. O yüzden hem İngilizceyi hem Türkçeyi iyi bilmesi gerekir dış habercinin. Yalnız sadece dillere hakim olması da yetmez. Kavramları da bilmesi gerekir. Mesela CNN’de bir stajyer Joan the Baptist’e Vaftizci Joan diyor, halbuki o Türkçede Vaftizci Yahya’dır. Mesela burada da en büyük sıkıntı o. Benim yaptığım işlerden yola çıkıp çeviri hakkında konuşacak olursam anlamadan çeviren insanların en büyük sıkıntısı o Türkiye’de. Mesela yorum sayfaları oluyor, tam çeviri.

Radikal’de var mesela. Ya da şu kadarcık alanları bile çevirebiliyoruz. Okuduğu şeyi anlayamazsa kelime kelime çevirerek bir çeviri yapar. O zaman okuyanın onu anlaması zaten imkansız. Çünkü zaten yazar anlamamış. Öyle sorunlar var. Hem dili iyi bileceksin, hem konu neyse onu ya bileceksin ya da çevirirken anlamaya çalışacaksın, araştıracaksın. Öğrenmek zorundasın. Bu da gazeteciliğin aslında ne kadar zor bir iş olduğunu ama pratikte uğraşmadan yapılan bir iş olduğunu gösteriyor. Tabii vakit ve insan yeterli olmadığı zaman böyle oluyor. Bu özellikle en fazla bilimsel konularda ve ekonomi konularında ortaya çıkar. Okuyanın yarısı anlamaz. Çünkü çeviren kişinin kendi de anlamamıştır. Mesela CERN laboratuvarlarıyla ilgili haberleri Türk basınında okuyanlardan anlayan bir kişi var mı diye merak ediyorum. Çünkü Türk bir gazetecinin bunu anlaması imkansız. Bunu bir bilim adamı anlar. Ama bu neden Türkiye’de bu kadar mevzu oldu? Günlerce, sayfalarca yazıldı. Ne yazan anladı ne de okuyan.

BD: O zaman şöyle bir şey olabilir mi: Dış haberlerde çok fazla çıkan bir şey bu, biz de yazalım?

MA: Aynen öyle. Adam resmini görüyor. Mesela yazı müdürlüğüne dergiler gelir. Her yerde o vardır. Sanki dış haberci bunu anlamak zorunda.

BD: Değil mi? Belki bir kere alınır, arkası getirilmez.

MA: Bravo, görme kısmını iyi yakaladınız. Görüyor, önemli olduğunu zannediyor. Belki orası için önemli de burası için önemli mi? Bir sürü farklı etken var. Belki de o gün yeterli haberi yok da ondan onu koyuyor. Ya da bunu düşünebilecek kadar vakti var mı? Görüyor, buna beş saniye harcıyor ve dış haberciye “bunu alalım” diyor; dış haberci de karşı çıkamıyor. O kadar çok şey devreye giriyor ki.. Neticede en son ürünün ne olacağı düşünülerek yapılmış şeyler olmayabiliyor. Okur bazen kasten yapılmış zannediyor. Okur genelde birçok konuda “Aydın Doğan şunu şunun için yapıyor” gibi şeyler düşünüyor. Halbuki işin içine girildiğinde durum öyle olmayabiliyor. Ancak o kadar olabilmiş.

BD: Peki, bir haberi siz hazırladınız. Sonra ikinci okuma demiştiniz. Mesela ikinci okumanızı Aydın bey yapıyor..

MA: Bizde yok da şu arkadaki haberler için var mesela.

BD: Öyle mi?

MA: Şu sıralar yok ama ben daha önce yapmıştım, sorabilirsiniz. Periskop için değil ama başka haberler için.

BD: Persikop'ta ikinci okuma olmuyor mu?

MA: Oluyor da yönetici okuyor.

BD: Yani editör?

MA: Evet, en büyük adam okuyor, bu bölüm için öyle. Ama aslında ikinci okuma şu demek: bir yana İngilizcesini bir yana Türkçesini koyuyorsun. Kontrollü okuma. Doğru mu çevirmiş diye bakıyor.

BD: Peki ikinci okuma sonunda ne gibi sonuçlar çıkıyor? İçerikle ilgili ya da cümle yapısıyla ilgili tam neye dikkat ediyorsunuz? “Bunu böyle yapmışsın, bence böyle yap” gibi tavsiyeler mi oluyor?

MA: O konuşmalar genelde pek olmuyor sanırım. Kendin doğrudan düzeltiyorsun.

BD: İlk yazan kişiye geri gitmiyor mu?

MA: Bazen gidiyor. Genelde gitmiyor çünkü uzuyor o şekilde süreç. Bir de o da ayrı bir iş oluyor. Bence en önemli şey içerik. Demin söylediğim gibi konuyu anlamış mı, bu önemli. Kaynakta konuşan bir kişinin söylediğini doğru anlamış mı? Burada bir sıkıntı olabiliyor. Başka bir anlama gelen bir şeyi kelimelerden dolayı Türkçede başka türlü koymak. Bence bu en tehlikelisi. İkincisi, biraz daha az tehlikeli olan, orada bir anlam ifade eden bir şeyi Türkçede anlam ifade etmeyecek şekilde aynen korumak. Bunun örneğini vermek o kadar kolay değil. Sizin demin bahsettiğiniz kültür konusu gibi. Mesela “surge” kelimesi var. Bir ara çok kullanılıyordu. “asker

sayısını arttırmak” anlamında kullanılıyor. Siz bunu direk “surge” kelimesinin sözlük anlamını alarak kullanırsanız hiçbir şey ifade edemezsiniz, anlatamazsınız. “Ben buraya sadık kalacağım, adam orada Afganistan dememiş, Irak dememiş” diye düşünemezsiniz. Oranın okuru artık yüzlerce kez geçtiği için “surge” ile neyin kastedildiğini anlıyor ama sen burada “surge” için mesela “artırım” dersin bunu anlatamazsın. İşte bu çok önemli; hem adamın dediklerine fikir katmayacaksın, hem de söylediğini Türkçe’de anlam ifade eden bir hale getireceksin. Yoksa mot-a-mot çevirdiğin zaman anlaşılmıyor. Aslında insanlar “sıkıldım, bu yazıyı okuyamıyorum” dediklerinde aslında “çevirisi kötümüş” demek istiyorlar; bunu anlayamıyorlar. Bu bölümler bizim Periskop gibi değil; kaynakta söylenene asla ekleme yapılmıyor. Kaynakta ne varsa burada da o. Bir sürü deyimler, ifadeler oluyor. Aktüalite yazılarında roman çevirisinden farklı olan şeyler vardır. Oranın aktüel basınında söylendiğinde kolayca anlaşılabilir jargonu vardır. O adamın söylemeye çalıştığı şeyi buradaki adamın anlayacağı şekle sokmak. Zaten çeviri denen şeyin sıkıntılarını biliyorsunuz. Bunun haber/aktüalite kısmı bizi ilgilendiriyor. Gerektiğinde buraya “Amerika’nın Hülya Avşar’ı” yazacaksın diyeceğim ama bunu da yazamazsın çünkü burada Daniel Leon’un imzası var. “Daniel Leon Hülya Avşar’ı mı tanıyor?” diye düşünülür. Bunu biz yapabiliriz ama burada yapılamaz.

BD: Sizin hazırladığınız kısmın ikinci okumasında neler çıkabiliyor? Neler düzeltilmek istenebiliyor?

MA: “Does it make sense?” Buna bakılıyor. Okuyan kişi bunu haber olarak görüyor, çeviri olarak değil. Şöyle olabiliyor; “burada yazan gerçekten böyle mi?” diye sorabiliyor bana. Ben de diyorum ki “NY Times’da şu kişi demiş bunu.” Biz hiçbir

zaman tam çeviri yapmadığımız için bir muhabirin ya da bir yazarın yazısı gibi değerlendirilir; ki öyledir zaten. Sadece çok nokta atışı şeyler varsa.. Mesela “Amerikalılar Türkiye’ye son günlerde ‘Ortadoğu’nun ayısı’ demeye başladılar” gibi bir cümle kullanmışım. Okuyan kişi “Ne diyorlar İngilizce’de” diyebilir? “Acaba bir yanlış anlama olabilir mi?” diye düşünülebilir. Mesela borsada ayı piyasası diye bir şey var, bunla karıştırılmış olamaz mı? Editörün bunları düşünmesi gerekir. Çevirilere yazının içinde “snippets” olarak dikkat ederiz. Kavramlara bakarız. Batı kaynaklı her konuda böyle olması gerekir. Tabii, satır satır okuyun, hata bulursunuz, ben idealini söylüyorum.

BD: Tabii, zaman sınırlaması ve bunu yapanın insan olması var.

MA: Aynen öyle. Şimdi bu üzerine roman yazılabilecek geniş bir olay. Dış habercilerle ilgili daha önce yapılmış başka çalışmalar var. Ben bunları okudum ama hiçbiri özüne dokunamıyordu. Siz tabii bunlara dokunsanız ne iyi olur.

BD: Evet ama ben çeviri odaklı bakıyorum tabii ki ve dediğiniz gibi çeviri dış haberciliğin yalnızca bir parçası. Gördüğüm kadarıyla onlarca başka kaygı var içinde.

MA: Tabii, ben sadece çevirmen de değilim. Muhabirim, editörüm.

BD: Peki, diyelim sizinle başka bir ortamda tanıştım ve size ne iş yaptığınızı soruyorum.

MA: Ben editörüm. Newsweek Türkiye’nin Periskop bölümünde editörüm.

BD: Anladım. ‘Batı’da “muhabir-çevirmen” diye bir kavram var, burada kullanılmıyor.

MA: Belki o başka bir şeydir. Bir ara ben de öyle bir şey yaptım. Mesela beni yabancı bir televizyondan arıyorlar ve Türkiye’yle ilgili kısa bir belgesel çekmelerine yardımcı olmamı istiyorlar. Burada sadece çevirmen değil, gazetecisin de. Sana ne yapacaklarını soruyorlar. Sen de “şu konu ilginç, şu adam şu konuyu en iyi bilen kişi, buna şöyle sorular sorup şöyle çekimler yapabilirsin” diyorsun. Sonra tabii çeviri de yapıyorsun, röportajları çeviriyorsun mesela. Böyle bir şey olabilir.

BD: Ben acaba sizin şu an yaptığımız iş için burada böyle bir kavram kullanılıyor mu diye sordum.

MA: Burada böyle bir kavram yok çünkü bunun ayırdına varan yok. Diyelim ben Star gazetesinin dış haberler servisindeyim, yanımda da üç genç var. Dış haberler genelde genç olur. Çok az yerde yaşlı dış haberci bulursunuz. Mesela Hürriyet’te.

BD: Neden böyledir?

MA: Çünkü, daha önce de söylediğim gibi, orada çalışan kişi yaptığı işten memnun olmuyor. Bir yerden sonra artık tatmin olmuyor. Bir kere ismi yok. İsimsiz bir kahraman. Prestiji yok. Hep otur otur. Aslında yabancı basında dış haberci seyahat ediyor, Arnavutluk’la ilgili bir dosya hazırlamaya gönderiliyor mesela. Türkiye’de öyle değil; para yok çünkü. Onu oraya gönderince ofisteki işi kim yapacak gibi kaygılar var. Ama tabii bu sadece gazetecilerin problemi değil; okur da yok. Diyelim

böyle bir gazete çıkardın ama bakalım satacak mı? Türkiye'nin anketlerine baktığımızda en çok izlenen belgesel ama reytinglere baktığımızda en çok izlenen Acun. Okuyan, ilgilenen yok. Ceza olarak kitap okutulan, belgesel izletilen bir ülkede yaşıyoruz. Bu biraz Müslüman mahallesinde salyangoz satmak oluyor. Bunu en çok hissedenler de dış haberciler oluyor. Ama tabii bu sizin konunuzun biraz dışında biraz. İşin psikolojisi bu biraz.

BD: Evet, ben zaten yalnızca çeviriyi de aramıyorum. Disiplinlerarası bir şey daha çok ilgimi çekiyor.

MA: Yalnızca çeviri arayacaksanız Pazar günleri Sabah gazetesinin dış haberler kısmına bakabilirsiniz. New York Times'dan tam çeviriler yapıyorlar. Bazı haberleri seçiyorlar. Ama tabii kendileri mi yapıyorlar, dışarıya mı yaptırıyorlar çevirileri, bilemiyorum. Bir de Radikal gazetesinin yorum bölümlerinde yine tam çeviri olan haberler var. Yine kimin yaptığını bilmiyorum. Aylık dergiler arasından Batı kaynaklı CEO var. Bizim gibi kendi ürettiklerinin dışında bir de çeviriler vardır. Ama bunlar genelde çevirileri dışarıya yaptırırlar. Aylık dergiler çünkü. İki kişi çalışır içeride.

BD: Peki dış haberlerde çeviri yaptığımızda editör nelere karıştırdı? Orada şunu kullanalım, şunu kullanmayalım gibi şeyler olur muydu?

MA: Ben yapmadım. Bana kimse ideolojik, siyasal sınırlama getirmedi. Yapan vardır. Ben okuduğumda anlamlı bir bütün oluşturup oluşturmadığına bakarım. Aklıma yatmayan şeyleri sorgularım. Oturup çevirisini kontrol etmem. Türkçede rahatsız eden bir şey varsa belki akışını değiştiririm ya da başka bir kelime

kullanırım. Benim için okuyacak kişinin fikri önemli. Okuyan kişi için de bu kısmı *Sun*'da çıkmış, bu kısmı *Mirror*'da çıkmış, bunlar önemli değildir. Burada benim için iki şey önemlidir; birincisi bilginin doğru olup olmadığı, ikincisi de anlam ifade edip etmediği. Okuyan kişinin ilgisini çekiyor olması, aktüel olması, vs.

BD: Newsweek'te kaç yıldır çalışıyorsunuz?

MA: 13 yıllık gazeteciyim. Newsweek'te en başından beri varım. 2.5 yıl oldu.

Çıkışını iyi yapamadılar aslında ama..

BD: Benim evime gönderdiler üç aylık deneme için. Ben böyle tanıştım, okudum ve beğendim. Ellerinize sağlık. Son olarak şunu sormak istiyorum ben; çeviriyi nasıl tanımlarsınız?

MA: Yücel der ya; "çeviri kadın gibidir, sadığı güzel olmaz." Bu tamamen çevirmene bakan bir şeydir. Bir çevirmen her iki dili gerçekten çok iyi biliyorsa ve her iki dilin kültürünü ve tarihini de iyi biliyorsa, iki tarafa da hakimse, bir adamın burada söylediğini öteki tarafta en harika şekilde anlatabilir. Ama bu bir reproduksiyondur sonuçta. Sen bir okur olarak kaynak dili biliyorsan çevirisini okumayacaksın. Ama bilmiyorsan yapacak bir şeyin yok. Tabii ki çevirmenler arasında iyisi kötüsü yok mu? Var.

APPENDIX B

INTERVIEW WITH SELÇUK TEPELİ AND ÇAĞLA KALAFAT

Selçuk Tepeli: Arkadaşlar bana sansürle ilgili bir sorudan bahsettiler. Bence bu sansür konusu Türkiye’de ifade olarak çok rahat kullanılıyor. Cevap verilmesine rağmen Türkiye’de insanların sansürü bu kadar rahat bir biçimde kullanmaya devam etmesi beni hep rahatsız etmiştir, hep tuhaf bulmuşumdur. Bir ülkede bu varsa insanlar bunu ortadan kaldırmak için uğraşmak isterler. Bizde öyle değildir. Bizde sanki bir ön kabulle zaten olmalıdır gibi davranırlar. Dolayısıyla burada bir sansür söz konusu değildir, mümkün de değildir. Çünkü bir kere burada Türkiye’deki gazetecilik koşullarıyla iş yapılmıyor. Sansür gibi konular bizim için absürd şeyler, kabul edebileceğimiz şeyler değil. Bunu absürd karşılamamız için birkaç tane çok sağlam neden var. Bunlardan bir tanesi *Newsweek*’in 77 yıllık bir dergi olması. *Newsweek* 77 yıldır dünya basınının çimentosunu oluşturan yayınlardan bir tanesi. Dolayısıyla bu isim kolay oluşturulamayacağı gibi kolay da korunamaz. Dolayısıyla bu prensipler *Newsweek*’te çok önemlidir. Türkiye’deki edisyonu da bunlara riayet eder. Riayet etmesini kimse dayatmadığı gibi bu kadro bunun için oluşturulmuştur. Bu kadronun, bu ekibin tabiatında bu vardır. Bütün bunlar en başında ciddi bir biçimde konuşulmuştur. “Sansür olmayacak. Hatta ne yazdığınız değil, ne yazmadığınızdır önemli olan” denmiştir. Bu memlekette pek kimse öyle bakmaz ve bu tür şeylerde çok nazik bir takım konular da en başında uzun uzun tartışılmıştır, kimsenin böyle bir mesaiye bu kadar vakit ayırmayacağı kadar uzun tartışılmıştır. Mesela, PKK ile ilgili bir mesela olduğunda bunlara ‘terörist’ mi denir, başka bir şey mi denir, bunlar uzun uzun tartışılmıştır; çünkü değişik ülkelerde değişik ifadeler

yakıştırılır. Bu konuda tartışmalarımız sonrasında *Newsweek* bazı ifadeleri kendisi değiştirdi. Biz bir çizgi tutturduk ve bu çizgide yürüyoruz ama bu çizgiyi tutturmamız zate tabiiydi. Buradaki kişilerin bakış açısı aşağı yukarı bu. Mesela PKK ile ilgili ya da El Kaide ile ilgili bir mesele olduğunda, bunların buldukları ülkede kanuni olarak terörist ilan edilip edilmediğine bakılır. Bazı şeylere bakmak gerekir hayatta.

Çağla Kalafat: Referans noktanızın olması gerekir.

ST: El Kaide de PKK da birçok ülke tarafından terörist bir örgüt olarak kabul edilmiştir. Dolayısıyla örgütün terörist olduğunu söyleyebiliriz. Çeviri yaparken de böyledir, haber yaparken de böyledir. Ama öte yandan biz ‘terörist’ lafını telaffuz etme fetişizmi içinde falan değiliz. Dolayısıyla bir insanın terör suçu işleyip işlemediğini bilemeyeceğimiz için PKK üyesi bir insanın da terörist olup olmadığını bilemeyiz. O yüzden de içindeki elemanlar söz konusu olduğunda bu insanlarla ilgili ‘terörist’ demeyiz ve ‘terörist’ ifadesini de çok sık kullanmayı tercih etmeyiz. Bu sadece PKK için böyle değildir; birçok örgüt için böyledir. ‘Üyesi’, ‘milatani’ gibi şeyler denebilir. Burada *Newsweek* ile bizim aramızda bir çelişki yok. Öte yandan, biliyorsunuz, bu tür şeyler siyasi meselelerdir. Bugün terörist dediğiniz adamlara yarın başka şey demeniz gerekir. O tür konularda sıfatları idareli kullanmakta fayda vardır. Fakat Türkiye’de kesinlikle böyle değildir. Düne kadar Türk basınında ‘bebek katili’ denen Öcalan’a birkaç aydır ‘bebek katili’ dendiğini hiç duymadığımızı sanıyorum. Buna dikkat edin mesela. Böyle başka konular da var. Dolayısıyla böyle konularda hassas olmakta fayda var ama bizim basın genellikle üç beş yıllık hikayelerden örülü olduğu için seksen yıllık bir hikayenin taş üstüne taş konarak nasıl kurulacağını hesap etmediği için bunlara dikkat etmez. Biz ederiz, burası eder.

Dolayısıyla sadece bunlar da değil, birtakım insanların isimlerinin Türkçe mi İngilizce mi telaffuz edileceği ya da yazılacağı gibi şeyler de çok ciddi bir biçimde konuşulmuştur. Orada da bir karara varılmıştır; pasaportu hangi ülkeninse, o pasaportta ne yazıyorsa o isim öyle yazılır. O bakımdan ismi Fareed Zekeriya diye yazılan bir adamın ismini biz Ferit Zekeriya diye yazamayız. Emin değilsek ve imkan varsa kendisini arar sorarız bu ismi, imkan yoksa ve Latin alfabesi kullanmayan bir ülkenin mensubuysa o zaman Türkçe telaffuzu ile yazarız çevirilerde. Bunlar zaten çok teknik şeylerdir, sansür falan yok. Sizin sansürden ne kastettiğinizi anlamadım ama?

Buket Dabancalı: Aslında benim amacım sansürle ilgili bir şey sormak değil. O sadece bizim Aydın beyle sohbetimizde laf lafı açtıktan sonra gelen bir konuydu. Benim asıl çıkış noktam dış haberlerdi, o konuda konuştuğumuz bir konuydu. Burası için odaklanmayı düşündüğüm bir şey değildi.

ST: Ama sansürle ilgili özellikle merak ettiğiniz bir şey varsa konuşalım, kafanızda soru işareti kalmasın.

BD: Yok, hayır. Ben daha çok burada çevirmenlerin ve muhabirlerin yazdıklarına çok fazla bir müdahale oluyor mu, yoksa baştan alınmış belli kararlar var ve onlar zaten bunları bilerek bu ön bilgiyle mi bu metinleri hazırlıyorlar diye soracaktım. Siz zaten az çok cevaplamış oldunuz.

ÇK: Bir, kurallarımız var. İki, bu ekip o kurallara zaten buraya gelmeden önce de uymaya talip insanlardan oluşuyor. Dediği gibi biz ‘terörist’ lafını zaten itinayla

kullanan bir insan grubuyuz. *Newsweek* de bizden zaten bunu bekliyor. Biz de çeviri servisinden bunu bekliyoruz. Ekip olarak bir araya geldiğimizde konuştuğumuz ilk şeylerden biriydi bu “loaded” sözcükler . Onların tedirginlikleri vardır Türkiye’yle ilgili, bizim de onlarla ilgili tedirginliklerimiz vardı. O uzun bir konuşma oldu. “Anlam yüklü sözcükleri nasıl değerlendireceğiz?” Çünkü onların önyargılarıyla anlam yükledikleri sözcükler var, bizim onları çevirirken kendi anlamlarımızı yüklediğimiz sözcükler var. Bence çok düzgün bir yerde duruyoruz şu anda.

ST: Samimi, net ve kişilikli bir dil ortaya çıktı ve bu çok işe yarıyor. Bunun Türkiye’deki basını da bir miktar etkilediğini düşünüyorum.

ÇK: Umarım.

ST: Öte yandan çeviri meselesiyle ilgili bir şey söylememe ayrıca müsaade ederseniz, çeviriyle ilgili sizin başka herhangi bir yerde kast ettiğiniz şeyle buradaki çevirinin anlamı aynı şey değil. Bir kere burada çeviri aslında yok. Çünkü bütün bu haberler ve yazılar *Newsweek*’in kendi ürünleri. *Newsweek*’in herhangi bir edisyonunda ya da Türkiye’deki edisyonunda, *The Economist*’in, *Stern*’ün, şunun bunun yaptığı bir haber zaten kullanılmaz, böyle bir şey söz konusu bile değil. Fakat bunun ne kadar absürd bir şey olduğunu anlamak çok zordur çünkü Türkiye’deki dergi denen şeylerin yarısından fazlası sağdan soldan isim bile yazılmadan apartılmış çevirilerle doludur. O bakımdan da bu sorular sık sık gelir. Efendim, “ne kadar çeviri var?” Hiç çeviri yok. Neden? Çünkü bunların hepsi orijinal *Newsweek* haberidir ve bu haberlerin içinde hep biz varızdır zaten, öyle ya da böyle. İngilizceden Türkçeye çeviriden bahsediliyorsa eğer, bu derginin içeriğinde İngilizceden Türkçeye *Newsweek*’in

haberleri ya da çevirileri olsa bile diğer haberlere oranla Türkçeden İngilizceye yapılan çeviri oranı aşağı yukarı aynı. Yani yüzde yirmi kadardır. Aşağı yukarı bizden de o kadar alıyorlar zaten. Dolayısıyla burada bir mütakabiliyet olduğu için bu memlekette anlaşılmanan manada bir çeviriden bahsedilemez. O bakımdan da çeviri diye sorduğunuz soruyu da böyle tamamlayayım.

ÇT: Bir de dil anlamında düşünenecek olursak, *Newsweek International* ile aynı dili kullanıyoruz, aynı düzeneği kullanıyoruz, aynı formüle bağılı kalıyoruz. Aynı habercilik anlayışına bağılı kaldığımız için..

ST: Ortada “Hey adamım, seni buralarda sevmezler” diye bir şey yok.

ÇT: Orijinali Türkçe yazılmış ya da orijinali İngilizce olan iki metin geldiğinde ben zaten ikisine aynı muameleyi gösteriyorum. Bir tek çeviri yapılırken atlamalar zıplamalar oluyor, gerçekten çeviri kokma ihtimali olabiliyor ama iki yazının da ana strüktürü aynı olduğu için editoryal süreçte ikisi de aynı muameleyi görüyor. En nihai Selçuk’tan geçiyor. Selçuk’un önüne gelen yazıların hepsi Türkçedir. Herhangi bir mantık hatası varsa ya bizden kaynaklıdır ya da yazarı X’ten kaynaklıdır. Hepsi aynı muameleyi görür.

ST: Öte yandan da başka yerde öyle şeyler olmaz ama burada olur. O adam aranır ve o adamla konuşulur. “Arkadaş, sen burada ne dedin, acaba burada saçmalamış olabilir misin?” denir. Hatta, birinci ağızdan bir hata varsa o düzeltilir. Zaman zaman ilk çıkan İngilizce edisyonda habercilik anlamında bir eksik varsa burada o tamamlanabilir. “Şuradan görüş alsak daha taze olsa” ya da “şu ifadeyi biraz daha

açmak mümkün mü, o kadar anlaşılıyor” denebilir. Ama kimsenin bir yazar olarak ya da muhabir olarak özellikle anlatmak istediği bir düşüncesi, yorumu varsa – özellikle yazarlar tabii; çünkü biz burada muhabirlerle çok iç içeyiz, dolayısıyla bütün haberlerin mantığını burada hep beraber kurup üzerine ortaklaşa çalışıyoruz, onun problematiğini oluşturmak apayrı bir şeydir – bunların siyasi düşüncelerine falan karışılmaz. Böyle bir şey yoktur. Adama “sen şunu şöyle yaz; senin bu kişi, bu parti ya da bu takım hakkındaki düşünceni biz sevmedik” denmez. Ben gidiyorum artık.

BD: Çok teşekkür ederim.

ÇK: Başka bir soru varsa ben de cevaplayabilirim. Süreçle ilgili falan belki. Biz çeviri yapıyoruz sonuçta, yapmıyor değiliz.

BD: Aslında kısaca buradaki süreci anlatabilirsanız çok sevinirim. *Newsweek International* elinize geldiğinden itibaren.

ÇK: Şöyle oluyor. *Newsweek International* bize Cumartesi günü geliyor. Önce onlara hangi haberlerin geleceğinin bir listesi geliyor bize. Türkiye’de kullanmak istediğimiz bir haber varsa onu seçiyoruz. Pazartesi piyasaya çıkan İngilizce edisyonlarda haberimizi seçiyoruz ve Cumartesi günü çevirimizi yapıyoruz. O hızlı bir çalışma oluyor. Normalde haftaya yayılmış rahat bir çalışma sürecimiz var çeviride. Cumartesi çeviriyoruz ve biz de aynı anda Pazartesi – çünkü bütün İngilizce *Newsweek*ler Pazartesi çıkıyor – İngilizcelere aynı anda ve bir miktar da onlardan kullandığımız aynı haberlerle piyasaya çıkıyoruz. Cumartesi gelen dergiden sonra kendimize uygun, “biz bunu haber yaparız”, “buna bunu ekleriz”, “köşe yazarının

dediği gelecek hafta bizi ilgilendirmeye devam ediyor olacak, bunu da alabiliriz” gibi bir eleme yapıyoruz. O paketten haftada dört ya da beş haberi seçmiş oluyoruz. Hem overseas hem de domestic edisyonlarından. İçeriden ya da dışarıdan bir arkadaşımız çeviriyor. Mutlaka içeriden bir arkadaşımız, Aydın ya da Mustafa gibi, ikinci bir okuma yapıyor. Satır satır, harf harf kontrol ediyor; çünkü özellikle hızlı çevirilerde satır atlama, kelime atlama ihtimali oluyor ya da rakamlar, harfler, milyonlar, milyonlarda kaykılmalar olabiliyor. Sonra okuma için ben alıyorum. Ben Türkçeye çeviriyorum. Öyle söylüyorum çünkü ben biraz daha Türkçeleştiriyorum. İnsan hızlı çevirirken aynı metni tekrar okusa bile ne olsa bir kokusu kalıyor. Ben de orijinal metni açık tutuyorum ama çok ender bakmam gerekiyor. Hep birlikte ruh hastası olduğumuz için rakamları falan yine kontrol ediyorum ama ikinci okumada bunları zaten minimuma indirmiş oluyoruz. Benim Türkçeleştirmeden kastım “olmak” fiilinin yüzde seksenini atmak, “ve”leri atmak gibi. Onları temizlerken öznenin, yüklemnin yeri biraz kaykılmış oluyor. Bir de kısaltıyorum çünkü biz de genellikle orijinal metinden yüzde 25 daha uzun oluyor çeviriler. “Olmak” fiilini atınca büyük ölçüde kısalıyor. Ama yine de bir kısaltma yapmam gerekir çünkü orada haberi oturtmamız gereken bir kalıp sayfamız var. Çünkü aynı alanı, aynı fotoğrafları kullanıyoruz. Aynı boyuta gelmesi için. İçerik değişikliği yapmıyorum. O konuda *Newsweek* de çok hassas, biz de çok hassasız. Eğer çok yer sıkıntısı yaşarsak onları arıyoruz ve örneğin “şu parça beyzboldan bahsediyor, iyi bir örnek ama o bloğu atmak için yazarından müsaade istiyorum” diyoruz. Beyzbol örneğini Türkleri çok ifade eden bir şey olmadığı için verdim. Zaman zaman böyle şeylere ihtiyacım oluyor. Ekleme ve çıkarmalar için hep paslaşıyoruz. Ama tabii bunlar yedi saat farkla, denizaşırı oluyor. Ben onlara gönderiyorum, burasını atıyorum, şu nedenle atıyorum. Onların da başından beri böyle bir sıkıntısı var; sansür sıkıntısı var. Türk

basınına nasıl algıladıklarıyla ilgili bir şey olabilir. Yazı kısalmışken metinde içerik atılmasında özel bir hassasiyetleri var çünkü biz dokuzuncu edisyonuz, bizden önce Kore, Rusya, Arjantin gördüler. Canları çok yanmış. Bizde biraz yoğurdu üfleyerek yediler ama hiç sorun çıkmadı. Görüşü nedeniyle atılmış bir kısım asla olmadı. Dediğim gibi yer darlığı olursa atıldı ancak. Benden sonra da Selçuk'a gidiyor. Selçuk üstten okuma yapıyor, dergiye giren bütün haberleri tek tek okuyor. En son karşılıklı açıp okuyoruz. Orada bile bir şeyler çıkabiliyor; Türkçesi Türkçe olmayan şeyler gibi. Paslaşıyoruz onlar hakkında. Proof çıkışlarımızda bile hala bir ince ayar yapma şansımız oluyor. Sonra da yayınlanıyor. Bu arada bununla da bitmiyor. *Newsweek*'in başından beri bütün edisyonları için yürüttüğü bir işlem var. İngilizce ve Türkçe bilen ismi ve cismi bizden saklı iki gazeteci bizim dergimiz çıktıktan sonra satır satır dergiyi okuyor, çevirileri karşılaştırıyorlar, Türkçe yazıları okuyorlar ve merkeze bir rapor hazırlıyorlar. Onlar raporu bize de gönderiyor. Biz de bir okuyucu mektubu tadında görüyoruz. Bunu kendileri için bir kontrol mekanizması olarak yapıyorlar ve bizimle de paylaşıyorlar.

BD: Bu ikinci okuma dediğiniz şey aslında “editing”dir, değil mi?

ÇK: Evet, aslında öyle. Bizim aramızda arkadaşların adı ikinci okumacıya çıktı ama evet, editing. Ama farklı edit aşamalarının isimlendirilmesi. Bire bir kontrol gibi. İkinci okumadan geçmeden direkt ben aldığımda çevirinin türkçesi direkt zayıflıyor. Ben daha çok bilgi kontrolüne geçiyorum.

BD: Peki siz hiç çeviri yaptınız mı burada?

ÇK: Mecbur kaldığım oldu. Ben çok hızlıyım. Türk yazarları da okuyorum ama çevirilerin hepsi bende. Burada hızlandım. Mütercim tercümanlıkta okuyan birkaç stajyerimiz oldu burada; onlardan bir şey öğrendiğimi fark ettim. Kızlara bir şey öğretmişler ve o şey bu işi hızlandıran bir şey. Bunun bir formülü var. Her İngilizce, her Türkçe bilen yapamıyor bunu. Matematik gibi bir şey. Bunu yapıyorum burada.

BD: Sadece *Newsweek*'te, değil mi?

ÇK: Evet. Gerçi binada öyle bir izlenim oldu. Burada hızlı ve seri çalışıldığı için biz çeviri bürosu muamelesi görüyoruz. Arada patronlarımızdan falan geliyor. Tabii mümkün olduğunca kendi işimizi çok düzgün yapmaya çalışıyoruz. Burada Burcu'nun yazısını edit edip, bir şeyler ekleyip çıkarıp göndermek ayrı bir şey, dünyanın öbür ucunda bir adamcağızın yazısını bir hale getirmek ayrı bir şey – ne hale geldiğini bilmeyecek. Onun sorumluluğu daha büyük bir şey. Burada Burcu'yla çözeriz ama oradaki adam gelip hesap soramaz. İnsan onun sorumluluğunu daha fazla hissediyor.

BD: Peki çeviriyi nasıl tanımlarsınız?

ÇK: Benim bir de Fransızcam var. Önce Fransızca'yı öğrendim. Sonra üniversitede İngilizce öğrendim. Üniversiteden sonra Paris'e dil kursuna gittiğimde ilk yaptığım şey Edmond Rostand'ın *Cyrano de Bergerac* kitabını alıp okumaktı. Türkçesini okumuştum; Eyüboğlu çevirisiydi, çok güzeldi fakat bu başka bir şeydi. “Daha çok dil öğrenmek istiyorum” dedim. Ki Eyüboğlu'nunki gerçekten çok güzel bir

çeviriydi. Can Yücel çevirileri de öyledir. Metinler canlanır, başka bir şey olur ama ötekisi başka bir şey.

APPENDIX C

INTERVIEW WITH ASLI TEKİNAY, FEHİM TAŞTEKİN AND ÇAĞIL KASAPOĞLU

Buket Dabancalı: Öncelikle kısaca kendinizden, burada yaptığınız işten, görev tanımınızdan bahsedebilirsiniz.

Aslı Tekinay: Ben Radikal gazetesinin dış haber şefiyim. Dış haber sayfalarını, dünya sayfalarını hazırlıyoruz. Altı kişi olduk şimdi değil mi?

Fehim Taştekin: Altı olduk, bir de stajyerler var.

AT: Evet, iki stajyer. Tam zamanlı bir ekibiz.

BD: Yorum sayfalarını da siz mi hazırlıyorsunuz?

AT: Yorum sayfalarıyla ilgileniyoruz ama onun editörü ayrı. Kendisi maalesef bugün burada değil.

BD: Yorum sayfaları tam çeviri, değil mi?

AT: Evet, tam çeviri. Onları çevirmenler hazırlıyor. Bizim haberlerde çeviri de var ama “bunu Reuters’ dan aldım, satır satır çevirdim” gibi değil. Okuyup anlayıp baştan bir şey yazıyoruz biz aslında. Bire bir çeviri olduğunda zaten çevirdiğin kişi nasıl görüyorsa öyle görmüş oluyorsun.

BD: Ama yabancı dil kriteriniz mutlaka var?

AT: Tabii. İngilizcenin mutlaka olması gerekiyor. Başka bir dil de varsa o da artı olarak geçer.

BD: Peki işe alırken çeviri yaptırılıyor mu?

AT: Hayır, yaptırtmadık, değil mi?

FT: Daha çok iş çıkarma kapasitesine bakıyoruz.

AT: Deneme süremiz var tabii.

FT: Anlamış mı ve çevirmiş mi, bu test ediliyor ama daha çok yaptığı işin bütünüyle alakalı. Çeviri servisi değil burası sonuçta. Haber yapıyoruz. Bizim yaptığımız aslında bir çeşit muhabirlik ama bunu imzamızı atmadan yapıyoruz. Haber derliyoruz, kendi birikimimizi kaynağa da bağlı kalmak kaydıyla, başka haberleri, internetteki başka kaynakları harmanlayıp gazetenin bakışına uygun şekilde haber yazıyoruz. Bu çeşit bir muhabirlik yapıyoruz. Aslında Batıda bunu yapanlar imza kullanıyorlar.

AT: Evet, kullanıyorlar.

BD: Bu imza meselesine değinmek istiyordum ben de.

AT: Biz niye kullanmıyoruz, bilmiyorum.

FT: Biz Radikal’de gitmediyse, orada değilsek imza kullanmıyoruz.

AT: Artık basın bültenlerine bile imza atıyorlar.

FT: Daha analiz içerikli haberlerde imza kullanıyoruz.

AT: Ama çeviri yoluyla, ajans ve gazete takibiyle yaptıklarımızda kullanmıyoruz.

Aslında o yaptığımız daha zor. Gidip röportaj yapmak daha kolay.

BD: Peki dış haberciler diğer muhabirlerin gözünde “dışarıda” kalıyor mu?

AT: Hayır, öyle bir bakış yok. Özellikle de dünya gündeminin yoğun olduğu şu günlerde...

ÇK: İmza atılmıyor demiştik. Şöyle bir şey de olabiliyor. Gündeme haber hazırlıyoruz. O zaman altına dış haberler diye yazılıyor.

FT: Teknik olarak şöyle bir şey oluyor: dış haberler diye imza atıyorsanız haber içerisinde nereden neyi kullandığınızı belirtirsiniz. “Reuters şöyle geçti, AP şunu dedi” gibi. Tabii Radikal’den bahsediyorum. Diğer gazeteler bu konuda pek düzgün çalışmıyorlar. Altına dış haberler yazdığımız zaman nerelerden yararlandığınızı onları teker teker haberin içinde zikrediyorsunuz. AFP, AP, Reuters, nereden aldıysanız, bunları kaynak olarak gösteriyorsunuz.

AT: Tek tek AFP'ye göre, Reuters'daki Şu habere göre diye yazmak zor olacağı için, yazıyı sekteye uğratacağı için sona yazıyoruz. Zaten okuyorsun, szgeliyorsun, harmanlayıp yazıyorsun; dönüp “Ben bunu nerede okumuştum” diye düşünmek de çok pratik olmuyor. Ama Şunu yapıyoruz, mesela diyelim New York Times'dan bir haberden faydalandık, “New York Times'a göre” diye yazıyoruz ama birçok kaynak kullanıldığında tek tek yazmak yerine ana mahrece yazmak daha kolay oluyor.

FT: Haberin sorumluluğunu dağıtmak için de kaynak göstermek gerekebiliyor. Elzem olan durumlar oluyor; çok tartıŐmalđ bir durum olabilir, o kaynağı yazan kişiye özel bir gazetecilik baŐarısı olabilir.

BD: Bir rnek geliyor mu aklınıza?

FT: Mesela Suriye'de olaylar oluyor ve hiçbir ajansın kendi muhabiri yok orada. Özel kaynaklardan alabiliyorlar. NY Times olabilir mesela; NY Times orayla ilgili çok çarpıcı bir bilgiyi aktarıyor. Sizin bunu doğrulama Şansınız yok. Başka bir ajans da bu haberi geçmiyor olabilir. Bu tip bir durumda siz sorumluluğu NY Times'a devrediyorsunuz ve kaynak göstermeyi bir ihtiyaç olarak görüyorsunuz. Bunun dışında farklı örnekler var tabii. Çok zel bir haber çıkarılmıŐ olabilir. Mesela *The Guardian* Felluce'deki doktorları yazmıştı, oradaki kanser vakalarında on kat gibi bir artıŐ olduğunu tespit etmişti. Özel bir haber; gitmiŐ, oradaki doktorlarla, hastalarla, yetkililerle görüŐmüŐ. Tabii bu kadar özel bir haberi alırken “*The Guardian*'ın yaptığı araŐtırmaya göre” gibi bir atıfta bulunma gerekliliği duyuyoruz.

BD: Peki Wikileaks'te ne yaptınız? "Cable"lardan yararlandınız mı?

AT: Evet tabii ama o kadar çok belgeye bakmak mümkün değil. Ajanslardan ve gazetelerden de yararlandık. İnsan gücümüz yetmezdi tabii tüm belgelere bakmaya ama yine de belgelere baktık. Ankara çıkışlı olanlara, başlıkları ilginç olacak Washington çıkışlı belgelere baktık. Onun haricinde ajanslara, The Guardian, NY Times, El Pais gibi gazetelere baktık.

BD: İngilizce dışında dil bilen de var aranızda yani?

AT: Çağl Fransızca biliyor, Esra İspanyolca biliyor. Wikileaks'te o şekilde çalıştık.

BD: Aslı Hanım'dan sonra sizleri de tanıyabilir miyiz kısaca?

FT: Ben Fehim Taştekin. Dış haberler servisinde editörüm. Haftada bir dış politika yazıyorum.

AT: Biz her şeyi yapıyoruz aslında.

FT: Evet, her şeyi yapıyoruz.

ÇK: Çağl Kasapoğlu. Ben de dış haberlerde editörüm. Altı aydır çalışıyorum Radikal'de, yeni sayılıyorum.

BD: Eğitim durumlarınız nedir? Nerelerden geldiniz?

AT: Ben İstanbul Üniversitesi Uluslararası İlişkiler mezunuyum.

FT: Ben İstanbul Üniversitesi Siyaset Bilimleri mezunuyum. Marmara Üniversitesi'nde de Halkla İlişkiler masterı yaptım.

ÇK: Ben Koç Üniversitesi Uluslararası İlişkiler mezunuyum. Sonra da Londra'da Uluslararası Çalışmalar okudum.

BD: Çeviri çıkışlı olan var mı diğer arkadaşlardan?

AT: Hayır yok. Ama ben iki tane kitap çevirdim. Mütercim-Tercümanlık mezunumuz yok ama.

FT: Ben de bir kitap çevirdim ama kitap basılmadı.

BD: Öyle mi? Yayıneviyle mi sorun oldu?

FT: Yayıneviyle yazar arasında öngörülen bir takvim vardı, o takvimde basılması gerekiyordu. O takvimde basılmadığı için yazar kitabını geri çekti. Daha sonra basılması için ben de uğraşmadım.

BD: Anlıyorum. Peki burada günlük işler nasıl yürüyor, bundan bahsedebilir miyiz biraz? Nasıl bir süreç işliyor?

AT: Sabah 09:00'da gelip gündem yazıyoruz. Sabah 10:30 gibi gündem toplantımız oluyor; bu toplantıda her bölüm kendi yazdığı gündemi paylaşıyor. Öğleden sonra 13:30'da ise birinci sayfa toplantısı yapılıyor. Gündem hazırlandıktan sonra ajanslar ve gazeteler taranıyor. Sonra kendi aramızda hangi haberleri alacağımıza karar veririz. Aşağı yukarı bir hat belirlenir. Daha ufak haberler, değişebilecek şeyler gün içinde şekilleniyor. Sabah manşetimiz, kapağımız bu olsun dedikten sonra akşam duruma göre başka şeyler de olabiliyor.

BD: Peki haberlerin kişilere dağılımı nasıl oluyor?

AT: Paylaşıyoruz. Belli bir trend var aslında; mesela Fehim Orta Doğu'ya, Kafkaslar'a daha yakındır, o tip haberleri genelde o alır ama bazen sıkılıp "Berlusconi'nin bunga bunga partilerini yazayım" da diyebilir (Gülüyor). Herkesin yakın olduğu konular var ama körelmemek, sıkılmamak lazım bir yandan. Suriye'deki vahşeti sürekli bir kişi yazarsa sıkılır.

BD: Anlıyorum. Peki çeviri deyince kafanızda canlanan nedir? Yaptığınız işin içinde çeviri var mı?

FT: Elbette. Haberin ana malzemesi çeviri. Sonuçta yabancı kaynakları kullanıyoruz; AFP, Reuters, AP - üç ajans. Bunlardan alınıp tırnak içerisinde verilen her şey mutlak çeviridir, tamamen çeviri tekniğiyle ve profesyonel çeviri mantığıyla yaptığımız iş. Haberin kurgusu tamamen bize ait oluyor, haberdeki bakış açısı bize ait oluyor. Haliyle orada çeviriden kopma durumu söz konusu. Başka yerlerden aldığımız bilgileri harmanladığımız için de daha esnek bir toparlama ve çeviri süreci aslında

tüm yaptığımız iş. Bilgiye bağlı kalma, ajansların verdiği doneleri saptırmadan, ilave etmeden, eksiltmeden bir bilgi aktarımı yapmaktan bahsediyoruz. “Falan yerde kazı oldu, üç kişi öldü, beş kişi yaralandı”; bu bir donedir. Bunu bire bir aktarmazsınız, ama o bilgiyi kullanırsınız. Çeviri mantığı açısından esnek bir çeviri yapmış olursunuz. Çeviriye dair benim söyleyeceklerim bunlar. Başka ne denebilir? Bir muhabir nasıl haber hazırlarsa biz de o şekilde yapıyoruz. Mesela AFP’den bir haber almışsın, orada bir adam konuşuyor, sen bunu adamla sen konuşmuşsun, kendi haberini yapmışsın, kendi haberini aktarır gibi yazıyorsun. İş konuşma cümlelerine geldiği zaman hiçbir şey ilave etmeden alıyorsun. Kısaltma yapılabilir, özetlenebilir.

AT: Tabii bu adam ak derken kara demek değil. “Ben bu dediğinden hoşlanmadım” deyip değiştirmek değil.

FT: Yok. Kısaltılabilir ya da daha detaylı birtakım bilgiler aktarılabilir ama tırnak içinde verirken bile özetleyebiliyoruz. Oradaki bilgidan sapma olmadan aktarmak konusunda titiziz biz, diğer gazeteleri bilemem.

AT: Biz kişisel olarak da titiziz biraz. Benim içime sinmiyor mesela. Kılı kırk yarıyorum.

FT: Gazeteciler bazen haberi daha sansasyonel hala getirme kaygısıyla bilgileri eksik görme ya da sadece işine yarayanı görme yoluna gidebiliyorlar.

AT: Ya da fazla abartma durumları da olabiliyor.

FT: Oradaki bilginin arkasından onu yalanlayan bir başka kaynağı aktarabiliyorlar. Birinin suçlaması var ve o suçlamaya bir yanıt var mesela.

AT: Ya da geçenlerde Kaddafi öldü mü diye haberler çıktı, hemen Libya hükümetinden “Hayır, yaralanmadı, sapaşğlam” diye bilgi verildi. Ama baktığımda hemen “Kaddafi yaralı mı?” diye kocaman bir manşet görüyorum. Altına bunun bir iddia olduğunu yazmış ama başlığını altını okumuyorsan “Adam vurulmuş herhalde” diye düşünüyorsun.

FT: Haberlerde yanlı olmak, taraf tutmak ya da bir şeyi eksiltmek değıl de bir tarafı öne çıkarmak amacıyla makul çerçevelerde haberi daha dikkati çekmek için eski bir tabirler takdir tehim yapılabilir. Bazı şeyler de arkaya atılabilir. Bu bir gazetecinin haberi daha dikkat çekici kılmak için yapması gereken bir şeydir. Ama orjinal kaynağında olan bir bilgiyi saklamak kaynağı öldürüyorsa saklamak etik değıl. Biz Radikal’de bunu yapmıyoruz. Bilgi kaybolmamalı. Fakat bunu için bir kurgu geliştirmeniz gerekiyor ve böylece akıllı insanlara hitap eden daha “cool” bir gazete çıkarmış oluyoruz. Ama bunu Posta gazetesi, Vatan gazetesi yapmaz. Daha kolaydır. Okuyucu da ondan memnundur.

AT: Bir de mesleki deformasyon dediğimiz şey oluyor. Mesela bazı şeylere şaşırılmıyor. Şöyle dramatik bir durumumuz vardır: “Irak’ta bomba patlamış. Kaç kişi ölmüş? On kişi. Boşver.” Girmiyoruz bile haberini çünkü Irak’ta sürekli bomba patlıyor, her gün bu civarda insan ölüyor. Kriter nedir dersiniz 50’yi falan geçti mi küçük haber görürüz, 100’ü falan geçti mi ancak büyük haber olur. İnsan ölümünden bahsediyoruz ama her gün her gün olunca... Türkiye’de bir bomba patladığındaysa bir

kişi bile ölse durum farklı oluyor, gazete manşeti olabiliyor. Çünkü Türkiye’de her gün bomba patlamıyor, her gün bir intihar saldırısı gerçekleşmiyor. Bölgeleri, olayları dinamikleri içerisinde değerlendirmeyi de öğreniyorsun. Ayrıca şu da var: çoğu haber Batı’dan alınıyor.

BD: Batı’nın gözüyle bir bakış var.

AT: Evet. Buna kanmamak lazım. Okudun, anladın, İngilizcen harika, çeviriyi de yaptın ama bakıyorsun ki bir tuhafılık var. Aştiyani örneğinde mesela, “bu kadını öldürmeyelim”, hep aynı görüş. Tamam, doğunun gözüyle bakalım da demiyorum da önemli olan tarafsız bakmak. Çeviriyi, derlemeyi yaparken tarafsızlığını bir kenara bırakabilmelisin.

BD: Radikal’i farklı kılan bir şey var burada. Diğer gazetelerde genelde Batılı ajanslar baz alınıyor, Radikal’de buna ek olarak yorum sayfaları var, bu sayfalarda Orta Doğu’dan da kaynaklar kullanılıyor.

AT: Evet. Her gün Orta Doğu’dan bir yazarın makalesine yer vermek özellikle dikkat ettiğimiz bir şey. Bunun için özel Arapça çevirilerimizi yapan bir çevirmenimiz var, sabah bize gündem geçiyor, şu gazetede şu var diye. Yorum bölümü koordinatörümüz Esra da o gündemin içinden seçip çevirmene neleri çevireceğini söylüyor. Orta Doğu Türkiye’nin de çok yakınında olduğu bir bölge olduğu için, orada olan her şey burayı etkilediği için oranın bakışına da hakim olmak gerekiyor.

BD: Daha önce sözünü ettiğimiz imza meselesine geri dönecek olursak, Radikal Dış Haberler’de haberlerin altına imza atılıyor olsaydı sizce ismin önüne ne yazılırdı?

FT: Bazı gazeteler bunu yapıyor. “Orta Doğu muhabiri” deniyor mesela.

BD: Sizde ne yazılırdı? “Editör” mü mesela?

FT: Bizim buradaki sıfatımız editör. Muhabirlik de yapıyoruz, çeviri de yapıyoruz. Aslında hem çevirmensin, hem muhabirsin, hem editörsün, ama buradaki resmi sıfatımız editördür. Hem haber derliyoruz, hem haber yazıyoruz, hem sayfa yapıyoruz. Bu üçünü yapabilen, bu misyonların hepsini kaldırabilen tek kavram editörlük.

BD: Sayfa yapmak derken görselleriyle her şeyiyle birlikte bir sayfayı hazırlamaktan mı bahsediyorsunuz?

AT: Bir sayfa operatörü var ama tabii bizim o bakışa sahip olmamız lazım. “Şu manşet olacak, şu küçük haber olacak” gibi kararları vermemiz lazım.

FT: “Şu ikinci haber olacak, şu fotoğraf şöyle kullanılacak” gibi şeyler düşünmek, tasarlamak ve bunları yaptıktan sonra da çıkarılan şablona bunları oturtmak, başlıkları, ara başlıkları, resim altı yazıları yazmak yine bizim işimiz.

AT: Sayfada gördüğün her şey yani.

FT: Başlığı belli bir yere sığdırmak ya da belli bir yere başlığı atma işini sayfa operatörü ya da muhabirin işi değil, editörün işidir.

BD: Evet, iş tanımı oldukça geniş.

FT: Evet. Biz saat 16:00'ya kadar haberleri yapıyoruz. Sonra sayfaları yapmaya başlıyoruz. Sayfaları yaparken bir yandan yeni gelen haberleri yapıyoruz. Genellikle 16:00'ya kadar haber yapmak, 16:00'dan 19:00'a kadar da sayfaları yapmak gibi bir dağılım var gün içerisinde. Bazen 19:30 ya da 20:00'ye uzayabiliyor.

AT: Uzuyor. Bizde öyle 09:00-18:00 olamıyor.

FT: Baskı saatleri değişebiliyor. Mesela maç olduğu zaman değişiyor. Burada gece görevli olan arkadaş saat 22:00'ye kadar her şeyi değiştirebiliyor. Sonra basılıyor.

BD: Peki çeviri yaptığınız işin yaklaşık olarak yüzde kaçını oluşturuyor?

AT: Yaklaşık yüzde 30-35 diyebiliriz.

FT: Habere göre değişiyor tabii. Tek kaynak kullandığımızda, mesela *The Guardian* özel haberini, başka hiçbir yerde olmayan bir haberi alıyoruz diyelim, o durumda çeviri oranı yüzde 60-70'i bulur.

AT: Doğru.

FT: Ama üç beş farklı kaynak kullanıyorsanız bu yüzde 30, yüzde 50 gibi olur. Saf malzemesi çeviridir.

BD: Daha önce yorum sayfalarına destek verdiğinizi söylemiştiniz.

AT: Evet. Asıl taramayı Esra yapıyor ama biz de her gün basını taradığımız için tavsiyelerde bulunabiliyoruz.

BD: Çeviri desteği veriyor musunuz?

AT: Hayır, o bölümün kendi çevirmenleri var.

BD: Çevirmenler *in-house* mu çalışıyorlar?

AT: Hayır, *freelance* çalışıyorlar.

FT: *Freelance* ama kendi elemanımızmış gibiler.

AT: Uzun yıllardır bizle çalışıyorlar.

FT: Bazen sabahtan akşama kadar bize çalışıyorlar.

AT: Her gün o mesaiyi yapıyorlar ama buraya gelmiyorlar.

FT: Bazen çok olağanüstü durumlarda, diyelim ki Avrupa Birliği girişim raporu yayınlandı, o durumda o raporu komple çeviriyoruz. Önemli dört sayfalık bir rapor yayınlandı diyelim, hepsini çevirmek gerekiyor; böyle durumlarda paslaşıyoruz.

Aramızda paylaşarak bir saat içerisinde hallediyoruz mesela. Böyle durumlar nadiren de olsa oluyor. Mesela, hatırlarsınız, Obama'nın bir konuşması olmuştu. Onu hemen

ya televizyondan dinleyerek ya da ajanslardan geçtiği kadarıyla paslaşarak komple çeviriyoruz.

BD: Wikileaks'e geri dönecek olursak, dediğiniz gibi çok fazla *cable* ve ajans haberi vardı. Nasılelediniz o haberleri? Türkiye'yle ilgili olanlara mı öncelik verdiniz?

AT: Evet, öncelikle Türkiye'yle ilgili olanlara baktık. Onun ardından Orta Doğu'yla ilgili önemli olanlara. Direkt Türkiye'yle ilgili olmasa da Türkiye'yi bir şekilde ilgilendiren haberlere öncelik verdik. Onun yanında Azerbaycan'da Aliyev'in karısıyla ilgili *leak*leri de aldık. Olmasa çok mu şey kaybederdik? Hayır ama biraz magazin el içerik de gerekiyor. Muhammedov'un atlara olan sevgisi gibi konular da vardı. Onları da yazmıştık anektodlar olarak.

BD: Türkiye'yle doğrudan ilgili haberlerde hassasiyet yaratabilecek, bir çeşit sansür gerektirebilecek durumlar oldu mu?

AT: *Cable*larla ilgili mi? Hayır.

ÇK: Aslında bazı müsteşarlardan bahsedilmişti...

AT: Ama o kişileri korumak içindi. Onu ya kendileri yaptılar, onların kaynağı olarak o *cable*larda adın geçiyorsa kapattılar. Ama onu zaten Wikileaks'in kendisi yaptı. Bunu "yarın bir gün benim politikacıma yarın öbür gün biri suikast düzenlemeye kalkar, adamın adı sanı belli olmasın" diye *The Guardian* da yaptı. Bu *cable*ların sızması, Amerikan dışişlerinin yürüttüğü pazarlıklar ya da topladığı o komik istihbaratlar farklı bir şey, senin orada adının geçiyor olması farklı bir şey. Ama

bizim orada görüp de yazmadığımız bir şey olmadı. Hatta tahmin etmeye çalıştık bazı şeyleri, bulsaydık da yazsaydık dedik ama biz sansür yapmıyoruz. Bazen vicdan muhasebesi yapıp da “bu kişinin kimliği nasıl çıkmaz ortaya, nasıl saklayabiliriz” dediğimiz oluyor ama onun dışında öyle bir durumumuz olmuyor. Kimse de bize “şunu yazmayın, bunun adını geçirmeyin” gibi şeyler söylemiyor.

BD: Teşekkürler. Benim sorularım bu kadardı.

AT: Biz teşekkür ederiz.

APPENDIX D

INTERVIEW WITH BEGÜM DÖNMEZ

Buket Dabancalı: Yaptığınız işten biraz bahseder misiniz, tam olarak ne yapıyorsunuz?

Begüm Dönmez: Öncelikle ajanslardan biraz bahsedeyim, haber merkezinde önümüzde EGS diye bir sistemimiz var. Amerikan ve İngiliz ajanslarından, yani, bunlar nedir, Reuters ve Associated Press'ten gelen metinler düşüyor önümüze. Bunlar bazen *flash*, *breaking news* formatında düşüyor, bazen de o günün gündem maddeleri ya da daha öncesi olan bir haberin devamı ya da *update* versiyonu şeklinde düşüyor haberler, biz de onları haberleştiriyoruz. Türkçeye çeviri işin bir parçası ama hepsi değil. Bir çeviri olarak nitelendirebileceğimiz şey son dakika olarak gelen şey, hani *flash* olarak düşen şeyi editör masasına yeni bilginin çevirisini yapıp söylüyoruz, ya da yeni gelen bilgi çeviri oluyor, ama onun öncesini de vermek gerekiyor haberi anlamlandırmak için, o kısımda işte, iş çeviri değil, hikayenin öncesini bilmek, ve onu da izleyicinin anlayabileceği şekilde aktarabilmek oluşturuyor. Ayrıca, televizyon olduğu için görsellik çok önemli oluyor. Reuters ve AP'nin de zaten bize görüntüleri düşüyor, iki ajansın bir de görüntülü versiyonları var, onların Reuter TV ve APTM olarak geçiyor isimleri, her bir geçtikleri görüntünün metinleri de oluyor, bir tane *shotlist* denilen bir liste çıkıyor, görüntüde neler var, baştan sona kabaca montajlanmış haliyle geçiyorlar görüntüleri, görüntüde ben ne izliyorum, bir onların listesini çıkarıyor. Onun dışında bir röportaj yapıldıysa o röportajların deşifresini

geçiyor İngilizce olarak, bir de *storyline* bölümü oluyor metnin içinde, haber oradaki ne, onu anlatıyor. Dolayısıyla biz bunlara dayanarak hem görsel materyali kullanıp, hem de içindeki röportajları kullanıp, o röportajların, *soundbit*elerin... Orada tabii çeviri işin içine giriyor. Ama haberi belli bir perspektifle vermek yine [habercilik] o yeteneğine kalıyor ya da işte öncesini tabii ki bilmek gerekiyor. Orada da hem o zamana kadar bizim kazandığımız deneyim ya da haberler önemli oluyor, hem de *storyline* denilen bölümde bir perspektif verildiyse o biraz yardımcı oluyor bize. Temel olarak yaptığımız şey bu.

Dabancalı: Peki, bir televizyonda yayınlanan haberler var, CNN TÜRK'te, bir de CNN TÜRK'ün web sitesinde yayınlanan haberler var, yani bunlar neye göre belirleniyor? Haberleri hazırlayan sadece siz değilsiniz, siz zaten dış haberler masasındasınız, değil mi?

Dönmez: Evet.

Dabancalı: Mesela siz bir haber hazırladınız, bu haber televizyonda yayınlanıyor, bir de bunun dışında websitesindeki haberler var, oradaki haberleri de yine siz hazırlıyorsunuz?

Dönmez: Ordaki dış haberler, mesela şöyle video olarak konulanlar zaten ekranda gördüğümüz bizim hazırladığımız haberler. Metin olarak konulan haberler de yine bizim hazırladığımız bizim yazdığımız haberlerin metinleri. Aynen bizim haber havuzundan bizim oluşturduğumuz haberler kopyalanıyor ve oraya içerik olarak veriliyor. Bazıları da bizim o günün tamamen editoryal bir tercihle bizim yapmayı

tercih etmediğimiz ya da zamansızlıktan yapamadığımız bazı haberler oluyor, onları da web sitesinde görmek mümkün oluyor, onlar nereden geliyor, Anadolu Ajansı'nın dış haber bölümü vardır, o bizim ajans dizininde bazen oradan kopyalanıyor AA diye kaynak vererek... Veya Doğan haber ajansının geçtiği bir haber oluyor, ama biz yine yapmayı tercih etmemişizdir mesela, ama tabii web sitesi biraz daha içerik açısından geniş olması gerektiğinden hani havuzda haber olması gerekmiyor o haberin. Onlar o kaynaklardan da alabiliyorlar haberleri.

Dabancalı: Web sitesine girdiğimde dış haberde AA yazmayan haberleri siz hazırlamış oluyorsunuz?

Dönmez: Onlar da iki formatta oluyor, mesela bizim VO ve paket diye iki formatımız var. VO dediğimiz voice-over'ın kısaltılmışı oluyor, onda - ekranın üzerinden anlatmam gerekirse – kısa bir giriş yazılıyor habere önce, daha sonra bunun görüntüsü kesiliyor ve metnin geri kalanını spiker görüntü üzerine okuyor. Paket versiyonda ise metni direk yazıyoruz , önce bir “come” dediğimiz girizgahı oluyor bunun, paket metnini hazırlıyoruz, bildiğimiz bir kurgu aslında, girişinden sonucuna, gelişmesine kadar, daha sonra bu yazdığımız metni seslendiriyoruz, sonra da montajını yapıyoruz, bu da başından sonuna kadar tek kişinin götürdüğü bir süreç, ekranda bu nasıl görünüyor, spiker o “come” dediğimiz giriş kısmını okuyor ve daha sonra bizim hazırladığımız o paket seslendirilmiş hazırlanmış görüntülenmiş her şey hazır hale getirilmiş olarak malzeme giriyor ekrana.

Dabancalı: Peki bu televizyonda izlediğimiz her haberi internet sitesinde bulabiliyor muyuz?

Dönmez: İçerik olarak bulabiliyoruz. Ama bazen videosunu koymayabiliyorlar, bu da neden kaynaklanıyor, en azından CNN TÜRK için konuşursam, teknik olarak bazen yapamıyorlar, büyüklükten dolayı ya da editoryal tercih olabiliyor, daha çok tıklanacak haberlerin videosunu alıyorlar, yani her haberi video formatında göremeyebiliriz web sitesinde, ama metin formatında bazen görebiliyoruz, onlar için tabii önemli olan haberlerin daha fazla tık alması olduğu için dikkat çekici haberlerin videosunu koyuyorlar, diğerleri de metin olarak yer alıyor.

Dabancalı: Wikileaks haberleri çeviri midir?

Dönmez: Wikileaks haberi, böyle bir habere karşı türk yetkililerden gelen bir tepki değilse, dış haberin kaleminden çıkmış şeylerdir, veya dediğim gibi, eğer AA yazıyorsa da, bizim çok yapmayı tercih etmediğimiz bir haberdir, ya da bildiğimiz şeyler dışında bir şey söylemiyorsa, yapmaya gerek duymuyoruz o zaman.

Dabancalı: Peki bu kararları kendiniz mi veriyorsunuz, kimin ne yapacağına dair talimatı kim veriyor, yani *commissioning* nasıl oluyor?

Dönmez: O süreci baştan anlatayım, 7 *shifti* diye bir şey var, dış haber olduğu için bizim masada 24 saat adam bulunuyor ve orda da 7 *shiftine* giden gece *shiftindeki* adam devralıyor, ama temel görevi o günün gündemini hazırlamak, yani 7'de giden önce bir gündemde neler olduğunu havuza yazıyor, bugün şu olacak bu olacak, havuzdaki haberler şunlar, şuna bakacağız, buna bakacağız, şunu bekliyoruz, bunu bekliyoruz şeklinde. Mesela bugün Libya'yla ilgili olarak Obama konuşacak, TSİ

bilmem kaçta, bunları tabii hep tarama yaparak buluyoruz, önümüze hiçbir şey hazır olarak gelmiyor, Reuters'ın, AP'nin gündemlerine bakıyoruz, BBC'nin web sitesine bakıyoruz, aklına gelebilecek her tür kaynak...

Dabancalı: Bunu yapan yine siz dış habercilersiniz?

Dönmez: Evet, bu gündemi hazırlıyoruz, daha sonra da saat 10.00'dan sonra bir haber toplantımız oluyor, o haber toplantısında bu gündemi veriyoruz, işte bizim önümüzdeki şeyler bunlar bunlar bunlar...

Dabancalı: Masa dediğin orası değil mi?

Dönmez: Toplantı haber koordinatörlüğünün odasında yapılıyor, toplantıya kimler geliyor, haber koordinatörü Yavuz Doğan, haber müdürü Rıdvan Akar, dış haberde o günün gündemini kim hazırladıysa, yani 7 shiftine gelen kimse, bu bazen hande oluyor bazen ben oluyorum, bazen Fulya oluyor, dış haberi temsilen bir kişi, gün boyunca haber akışını yapacak olan editörler, diğer birimleri temsilen, Yurt Haber, İstanbul Haber, ve Ankara'yla da telefonla gündem alınıyor, ve o toplantıda karar veriliyor hangi haberi yapacağız, hangi perspektiften yapacağız, nasıl yapacağız, bunlar hep o toplantıda konuşuluyor, Tabii bazen bizim gündeme almadığımız şeyler olabiliyor.

Dabancalı: Ne gibi sebeplerle olabiliyor gündeme almamak?

Dönmez: Mesela şöyle bir şey var, biz televizyon olduğumuz için görsel malzeme varsa elimizde onları gündeme alıyoruz, ama bazen de mesela elimizde görüntüsü yoktur, ama gazete bir fotoğrafla o haberi yapabildiği için gazete koyar onu, ve bazen işte o gazetede ki o haber istenir bizden, yani bunun bir şekilde görüntüsünü bulalım, yani bana ajanstan gelmemiştir önüme, hiçbir yerden görüntü gelmemiştir ama gazetenin işi biraz daha kolay o açıdan, bir fotoğraf koyuyor ve haberi yapıyor adamlar, ama benim orada en az bir dakikalık bir görüntüye ihtiyacım var. O konularda biraz sıkıntı yaşayabiliyoruz. Tabii o durumlarda video paylaşım siteleri en büyük kurtarıcı. *Youtubeda* görüntüsü varsa bunun, o görüntü indiriliyor ve o şekilde haberleştiriyoruz... bazen de hiçbir şekilde bir görüntü yok, ama önemli de, yapılması da gerekiyor, o zaman da işte dolgu görüntüler, arşiv görüntüler, bir şekilde onu yayına hazır etmeye çalışıyoruz. Çoğunlukla, bahsettiğim haber toplantısı bizim hazırladığımız gündem üzerinden gidiyor, zaman zaman, dış haberler için, gözden kaçan şeyler olabiliyor tabii, o şeyler de işte gün içinde, yani tabii o kadar fazla haber kaynağı var ki, hiçbir şeyi gözden kaçıramazsın, çünkü her yere bakıyorsun ve çok fazla haber kaynağı var, bir şey kaçıramaz inan, diye düşünüyor, ama bir yandan da böyle incik cıncık o kadar çok şey olabiliyor ki, bazen de gözden kaçabiliyor. Onu da gün içinde yakalamaya çalışıyorsun.

Dabancalı: Peki, siz bütün haberlere bakıyorsunuz, bir eleme yapmak zorundasınız, mesela, Endonezya'da fil insan yemiş...

Dönmez: Evet. Orada şuna göre bir öncelik sıralaması yapıyoruz. Bizim gün içinde ilk haber yetiştirmemiz gereken kuşak 13.00 kuşağı, öğe haberleri, dolayısıyla toplantının saat 11.15'te bittiğini düşünürsek, önümüzde iki saatten daha az bir

zamanımız oluyor haberleri yetiştirmek için, öyle bir durumda bir öncelik sırası yapıyoruz, ve bu toplantıda da zaten konuşulan bir şey oluyor, diyoruz ki bizim elimizdeki mal şu, insan gücümüz de bu, dolayısıyla biz şöyle bir öncelik sırası yapıyoruz, bunları 13.00'e verelim, 13.00'ten sonra da elimiz boşaldıkça, diğerk haberlere bakalım diyoruz. Mesela bugünden bahsedeyim ben, bugün ben 7.00'ciydim, gündemi hazırladım, ve daha sonra toplantıya girildi, tabii Libya, 13.00'e bizim vermemiz gereken haberlerin hepsi Libya. Nedir? Perşembe günü, Çarşamba gecesinden neler oldu, bir kere bir sıcak Libya paketi, bu zaten yapılacak. İkincisi, Libya'dan vatandaşlarını tahliye eden ülkeler, bunun bir şekilde havuzda haberinin olması lazım. Üç, biraz analiz, Libya'ya zamanında satan ülkeler şimdi nasıl muamele gösteriyorlar Kaddafi'ye. Mesela bu üç haber 13.00'e girmek zorunda, yetişmek zorunda, diyoruz ki evet bunları 13.00'e yapalım, sonra istenen başka ne vardı, konuşulan ne vardı diye düşünüyoruz, Oscar hazırlık, mesela Oscar hazırlık paketi 13.00'e girmese de olur, öğleden sonra da geriye kalan paketlere, haber üretimlerine bakıyoruz, onları yapıyoruz, bir de şöyle bir şey var, öğleden sonra da bir toplantı oluyor, saat 15.00'e doğru, bu da ana haberin, yani akşam haberinin toplantısı, öğleden sonra başka hangi yeni şeyler var önümüzde, bir yandan da onların üretimine başlıyoruz, orada dış haberin tabii şöyle bir sıkıntısı oluyor, evet bizde saat üç oluyor, ama dünyanın diğerk yarısında daha sabah, o yüzden, çok fazla yeni bir şey koyamıyor oluyoruz, belki hani birkaç madde, ama onun dışında, sabahtan, öğleden kalan, şeylerin, güncellenmiş şekilleri oluyor, sürekli birşey değişiyor zaten, dolayısıyla, 13.00'e verdiğimiz paketi biz akşam haberlerine aynı şekilde veremiyoruz, çünkü geçen zamanda çatışma çıkıyor, ölenlerin sayısı artıyor, bunlar hep *update* halleriyle akşam haberlerine metinler baştan yazılıyor, montajlar baştan yapılıyor, sürekli bir görüntü akışı var. Libya'dan çok fazla olamıyor basına kapalı

olduğu için amadiğer haberler için, sürekli update görüntü geliyor. Mesela dün genel grevde polisle göstericiler çatıştı, orada sürekli update görüntü geliyor, haberin metnini de değiştirmek zorunda kalıyoruz, görüntüyü de update etmek zorunda kalıyoruz, ve 18.00'e o değişmiş haliyle giriyor haber.

Dabancalı: Burada o zaman haber seçiminde de dış haberci kendi kararlarını veriyor aslında size ne biçim de haber seçmişsin, saçmalama öyle bir şey olur mu denmiyor...

Dönmez: Gündem açısından öyle bir sıkıntımız olmuyor, dönen tartışma şey üzerinden oluyor bizde genelde, yani hangi perspektiften vermek gerekir bu haberi..

Dabancalı: Mesela?

Dönmez: İran'la alakalı bir haber diyelim, yeni gelen şey İran'ın gizli bir nükleer tesisinin ortaya çıkmış olması, bunu şimdi haberleştirirken biz, metni hazırlıyoruz, ama mesela, diyor ki haber koordinatörü, ya da haber müdürü, Türkiye de İran'ın müzakerelerinde arabuluculuk yapmıştı, diyor, bunu da mutlaka haberin içine koyalım, Türkiye çengeli olsun ısrarı oluyor, bizde de tabii dış haberci olmanın getirdiği bir şeyle, her şeye de bir Türkiye çengeli atmak zorunda değilmişiz gibi hissediyoruz, onun çünkü biraz daha perspektifi daralttığını düşünüyor oluyoruz, ama tabii böyle bir durumda da, madem Türkiye bölgede yükselen güç, her şeyde rol oynuyor İran'da, şurada burada, işte Davutoğlu dış politikada aktif rol oynuyor, bu da görülsün isteniyor haberde.

Dabancalı: Sen orada bir metin görüyorsun, ve o metinde Türkiye yok, onun da etkisi olabilir mi?

Dönmez: Olmuyor. Çünkü, bazen de içerik olarak Türkiye geçmiyor olsa bile, benim koymam gereken bir boyutsa, ben onu otomatik olarak düşünmeye başlıyorum. Yani evet diyorum Türkiye boyutunu da koymam lazım buraya, yoksa eksik kalacak. Orada da işte yine muhabirin ya da dış haber editörünün *discretion*ı devreye giriyor, yani senin takdirin biraz da. Çünkü bizim metinlerimiz haber müdürü ya da koordinatörünün elinden geçmiyor. Dış haber şefi olarak geçen Hande kontrol ediyor metinleri. Bazen de zamansızlıktan bu da olmayabiliyor. Hande'yle benim aramda oluşan güvene ve artık birbirimizi tanımamıza ve artık haber yazılış stillerimizi bildiğimiz için oluyor. Ben okuyayım sen de haberini yap diyor zamansızlıktan ve güvenle de alakalı. Genellikle Hande'nin elinden geçiyor metinler. Dış haber bu konuda haber merkezinin aslında en özel birimlerinden bir tanesi. En kaba tabiriyle karışanımız görüşenimiz çok fazla olmuyor.

Dabancalı: Peki diğer birimlerin dış habere bakışı nasıl?

Dönmez: Dış haber bir boyutu olduğu için işin içinde herkesin algılayabileceği görebileceği bir şey değil. Özerk olmasının sebeplerinden biri de o zaten. İngilizce herkes biliyor ve uluslararası basın takip ediliyor, gazetelerde her şey çevrilmiyor, her metnin her makalenin Türkçe'sini bulmak mümkün değil, işte orada dil bilen, dış haber masasının elemanları diğerlerinin görmediği algılamadığı şeyleri görüyor, o yüzden de üzerine çok söz söyleme şansı olmuyor insanların.

Dabancalı: Yani çok da prestijli bir şey olarak görülüyor değil mi?

Dönmez: Evet.

Dabancalı: Çok ilginç, çünkü ben *Newsweek*'te çeviri yapan dergide dış haberci diye bir kavram olmuyor ama derginin dış habercisi olarak sayabileceğimiz kişilerle yaptığım röportajlardan, içlerinde gazetede çalışmış olanlar da vardı, orada mesela dış haberciye çeviri yapan, oradan alıp oraya koyan, bir şey üretmeyen kişiler olarak bakıldığını duymuştum. Hem haber yapabiliyor hem dil biliyor. Onun grmediği göremediği bir sürü şeyleri görüp bir de onun yaptığı işi yapıyor.

Dönmez: Bir de şey var. Dil bilmek de yetmiyor. Bazen şöyle olur: "*tuition language* İngilizce olan bir okuldan mı geliyorsun, stajyer olarak seni o zaman dış habere verelim." Ama mesela sadece dil bilmek değil. Neden? Çünkü, mesela bir flaş haber düştü. Tüm ortadoğuda yaşananlardan sonra Tunus'u da gördük, Mısır'ı da gördük, arkasından Cezayir oldu, Mısır'da devrimle sonuçlandı ama, Tunus'ta da aynı şekilde lider devrildi, diğerlerinde sürekli bir gösteri, bir ayaklanma grüyoruz. En son Bahreyn'e geldi, şimdi işte Suudi Arabistan'da 11 Mart'ta büyük bir protesto düzenleyelim diyolar, yine Facebook ve Twitter üzerinden örgütleniyorlar. Bu haberi ilk gördüğümde Suudi Arabistan'da muhalifler protesto çağrısı yapıyor, bu haberi mesela, metni, haberleştirirken bunu söylemek yetmez. O haberin girişini, *comeını* "Suudi Arabistan'da gösteri çağrısı yapıyor" diye giremezsin. Bunu mesela, Suudi Arabistan neden önemli, şu açıdan, Bahreyn'den sonra ABD'nin körfezdeki ikinci müttefiki bu adamlar. Neden Suudi Arabistan'da da, Suudi Arabistan Bahreyn'deki gelişmeleri de kaygıyla izliyordu, ama neden kaygıyla izliyordu? Çünkü Bahreyn'de de ayaklananlar gösteri yapanlar Şiiiler. Suudi Arabistan'da da Şii azınlık var ve kral bendeki Şii azınlık da ayaklanır diye korkuyor. Siyasi denklemi de haberin içinde

vermek gerekiyor. Bu yüzden çeviri, bu yüzden dil bilmek yetmiyor. Ben de bunları annemin karnınıdan bilerek doğmadım.

Dabancalı: Bir de onu soracağım. Sen çeviribilim mezunusun. Simultaneyi de soracağım ama onu sonraya bırakıyorum. Haber yapmaktan bahsediyoruz diye. Onu direkt CNNTÜRK’te öğrendin. Bir staj mı yaptın burada, yoksa eğitim mi verildi?

Dönmez: Simultane tercüman olarak başladım. Tercüman olarak başlayışım da şöyleydi. Mezun olalı daha bir yıl olmuştu. Hep istediğim bir şeydi televizyonda çeviri yapmak. Başladığımda Lübnan savaşı vardı. İsrail Lübnan’a saldırmıştı. İlk çevirdiğim şey de yanılmıyorsam Lübnan başbakanı Sinyora’yla ABD Dışişleri Bakanı Rice’ın basın toplantısıydı. Siyasetle hep bir ucundan alakam vardı. Daha çok da uluslararası siyasetle. Çünkü sen de biliyorsun bölümde aldığımız dersler de hep özellikle Avrupa Birliği üzerinde çok durulurdu. Bir şekilde hep aşına olduğumuz şeylerdi. O toplantıda bir yandan da tabii beni genç olarak görüyorlar. Daha 23 yaşındayım. Canlı yayında simultane çeviri yaptıracağız biz bu kıza diye düşünüyorlar. Sonra o basın toplantısı da 20-25 dakikalık bir şeydi. Bitti, genel yayın yönetmeniyle dış haber müdürü beni yanlarına çağırdı, ve dediler ki “aramıza hoş geldin, çok beğendik.” Bir sürü terimler geçiyor orada: Hizbullah, devlet içinde devlet, hep uluslararası siyaset terimler. Doğru sözcükleri seçebiliyor olmam hem biraz o konularla ilgili olduğumdan kaynaklanıyor, konuya hakimiyet ve sonra da zaten sonrasında o perspektif geliyor. Nasıl geldi? Çok okuyarak geldi. Bir sürü yabancı basından gelen analizer, onun dışında iş dışı çok fazla şey okudum. O zaman Afganistan savaşı, Irak savaşı hala devam ediyor, oradaki dinamikleri anlamak için gerçekten çok okumak gerekiyordu: Taliban nasıl bir şey, sonra El Kaide, Hizbullah...

Kim bu örgütler? Bunları okumam gerekiyordu. Ve öyle öyle kazandım bu bilgileri. Ve derya deniz yani. Her gün ben yeni bir şey öğreniyorum istisnasız. Haber yazarken de üretim sürecinde de bir sürü şey okuyoruz. *The Guardian* 'dan bir makale okuyorum, bir de böyle bir şey varmış diyorum. Başka bir yerden bir şey okuyorum, bak şu unsur yeniymiş diyorum. Öğrenme süreci hiçbir zaman bitmiyor.

Dabancalı: Peki senin eğitimini zaten biliyorum. Hande ve Fulya'nın durumu nedir? Onlar çeviri çıkışlı değil sanıyorum?

Dönmez: Hande buradan İstanbul Robert College'dan mezun olduktan sonra ABD'de siyaset bilimi okuyor. Sonrasında da London School of Economics'te siyaset sosyolojisi masterı yapıp Türkiye'ye dönüyor. Hande dış haber masasında stajyer olarak başlıyor CNN TÜRK'te. Daha sonra Mithat Bereket'in "+1" diye bir programı vardı, o programda prodüktörlük yaptı uzun bir süre. Yani bu da sadece görsel materyalin hazırlanması demek değil, konuk koordinasyonundan dosyaların hazırlanmasına kadar. Metin de yazıyordu, montaj da yapıyordu, konuk da ayarlıyordu, yani Mithat Bereket'in neredeyse her işini yapıyordu.. Ondan sonra da dış haber masasında *writer* olarak çalışmaya başladı, bir süre sonra, evlendikten sonra, ne yapıyorum bunalımını yaşadığı bir anda istifa etti, Tempo dergisinde dışarıdan çalışmaya başladı ama daha sonra tekrar CNN TÜRK'e döndü. Fulya ise Ege İletişim mezunu. Hande Siyaset Bilimi geçmişinden geliyor. Fulya ise İletişim'den. Daha sonra ise İngiltere'de, yanılmıyorsam, Uluslararası Gazetecilik alanında masterı var. Vedaha önce Reuters'da çalışmış. Reuters Türkiye'de çalışmış. Şimdi de işte CNN TÜRK'te bizim masada.

Dabancalı: Onların dış haber masasında çalışıyor olmalarındaki etken de herhalde iyi dil eğitimi olmaları, ve yurtdışında yaşamış olmaları.

Dönmez: Tabii. Hande'nin Siyaset Bilimi'nden gelmesi önemli bir etken. Şöyle bir şey var. İletişim okumuş olmak diğer birimler için yetebilecek bir şey belki. İstanbul haber, Yurt Haber. Bunlarda biraz daha yetebilecek bir şey. Ama dış haber - ve Ankara haber için de aynı şeyi düşünüyorum ben - buralar siyaset ve diplomasi ağırlıklı yerler, haliyle de siyaset bilimi, uluslararası ilişkiler mezunlarının daha çok tercih edildiği yerler haline geldi. Benim çeviribilimden sonra masterda siyaset bilimi ve uluslararası ilişkileri seçmemin en büyük nedenlerinden biri de bu çünkü diplomasi, uluslararası siyaset, bunlarla ilgileniyoruz. Ve yani iletişim ya da gazeteceilik okumak benim Libya'da neler olduğunu anlamlandırmama yardımcı olacak bir şey değil. Bunu için uluslararası siyaset okumam gerkeiyordu benim.

Dabancalı: Peki sen, anladığım kadarıyla ilk simultane olarak girdin, iş ilanı simultane çevirmen aranıyordu CNN'de, sonra senin donanımını gördükten sonra dış habere aldılar değil mi?

Dönmez: Aslında şöyle. Simultane tercüman dış haber bünyesinde çalışıyor zaten. Ama yaptığım mülakatta bir süre sonra haber yazmamın da bekleneceği söylendi. Benim de zaten hevesli olduğum bir şeydi. Fakat ilk zamanlar tabii ki Orta Doğu haberi yazarak başlamadım. Demin senin verdiğin örnek gibi, "Çin'de sevimli pandalar" haberi yazarak başladım. 5 ay sonra falan yavaş yavaş diğer haberlere de girmeye başladım. İlk zamanlar yazdığım metin düzeltiliyor, edit ediliyor. O zamanlar dış haber müdürümüz Bora Bayraktar'dı. "Bunu başa çekelim, bak bunu da

ekle” gibi. Metinlerim düzeltile düzeltile ben de öğrenmeye başladım ve her tür haberi yazar hale gelmeye başladım.

Dabancalı: Peki sence senin lisansta çeviri okumuş olmanın yaptığın bu işte getirisi nedir? Çeviri okumamış olsaydın bir şeyin eksikliğini hisseder miydin? Yazılı çeviriden bahsediyorum..

Dönmez: Şöyle bir avantajı var. Birincisi teknik düzeyde. Diploması haberi de yaptığımız için, diplomatik dil demek, kullanılan ifadeler.. Çeviribilim’den gelen birisi nüansların farkında olarak o çeviriyi yapıyor. O incelikleri biliyor olmak bir kere çok faydalı oluyor. Bir de çeviribilim okuyoruz ama hem ingziice hem de Türkçe’de çok hakim olman gerekiyor. Dolayısıyla kullanılan, bizim hani hep söylediğimiz “çeviri kokmak” vardır. Çeviribilim okuyan bir insanın ürettiği metinde o olmuyor. Fulya’nın hazırladığı bir metin anlaşılıyor bazı cümlelerden, Fulya’yla da konuşuruz bunu zaman zaman. Bu yabancı bir kaynaktan alınmış çeviri bir cümle diyorsun görünce. Ama onu Türkçe söyleyebilmek hakikaten. Orada işte Çeviribilim okumuş olmanın farkı devreye giriyor.

Dabancalı: Bunu onlar da görebiliyor mu?

Dönmez: Evet. Bizim kendi aramızda da konuştuğumuz bir şey. Bunun dışında nasıl bir avantajı olabilir. Hız açısından. Çeviribilim okumuş birinin bir metni, bir paragrafı görüp algılayış hızıyla, diğerlerinin algılayış hızı, Hande’yi biraz ayrı tutuyorum.

Liseden sonra Amerika’da ve Londra’da yaşadığı için biraz daha rahat, ama Çeviribilim okumamış olan Fulya’yı ya da akşamcı arkadaşı, yani İdris’i örnek

vereceğim. Onun bir metni algılayış hızıyla benimki aynı değil. Bir metni haber metnine dönüştürme hızıyla benimki e aynı değil. Öyle bir avantajı olabiliyor.

Dabancalı: Peki bizim bölümde aldığın derslerden hangilerinden faydalandığını söyleyebiliriz? Örneğin sosyal metinler çevirisi, ya da Avrupa Birliği metinleri çevirisi gibi...

Dönmez: Aklıma gelen EU dersimiz. Onu da Ebru Diriker'le Gül Sosay birlikte veriyorlardı. Bu hocalardan biri dersin çeviriyle ilgili kısmını diğeri ise politik kısmını veriyordu. Gerçekten çok işime yaradı bu ders. Onun dışında sözlü çeviri dersleri. Ben zaten bölümde sözlü çeviri derslerinde ne zaman başladım, o zaman doğru yere geldiğimi hissettim. Tabii sözlü çeviri derslerinde de hep yaptığımız şey, *on-sight* olsun diğeri çeviri derslerinde olsun, çevirdiğimiz metinler hep uluslararası siyasetti. Yani önümüze gelen metinler bizim, Avrupa Birliği'nden adamların yaptığı konuşmalar, ya da işte NATO metinleri falan oluyordu, onların çok çok faydası oldu bana. Terimleri öğrenmemin dışında, uluslararası örgütleri de tanıdığımız derslerdi. En çok ben de onların faydasını gördüm.

Dabancalı: Peki şu an CNN TÜRK'te yaptığın işi nasıl tanımlarsın yeni tanıştığın birine.

Dönmez: "Simultane tercüman ve muhabirim" diyorum.

Dabancalı: Peki simultane tercüman olmasan, sadece yazılı bir çevirmen olarak orada çalışıyor olsan dış haberlerde? Yaptığın işten simultane kısmını eksilt, o zaman nesin?

Dönmez: Çok sık dışarı işe gidiyorsam, dış haber muhabiriyim. Ama dışarıya hiç habere gitmiyorsam, o zaman dış haber, editör, *writer* arasında bir yerde oluyorum.

Dabancalı: Ama çevirmen değilsin.

Dönmez: Yok. Öyle geçmiyorsun. Dış haberde yazılı çevirmen kadro diye bir şey yok zaten. Sonuçta masada çalışan herkes, dış haber editörü, *writer*.

Dabancalı: Peki ben orada ne yaptığını bilmeyen bir insan olsam? Yine simultane çeviriyi ayrı tutuyorum. Kısaca ne dersin. “Haber yapıyorum” mu? “Çeviri yapıyorum ağırlıklı olarak” mı dersin? Çeviriden bahseder misin bahsetmez misin?

Dönmez: İlk aşamada söyleyeceğim şey o olmaz. “Reuters’den ve Ap’den düşen metinleri çeviriyoruz” ifadesini kullanmam, çünkü orada çalıştığım zaman boyunca işin hiç de ondan ibaret olmadığını anladım ve de gördüm. Bu yüzden de insanların da öyle bir yanılgıyla bakmalarını da istemem. Çünkü gerçekten de dil bilmenin asla yetmeyeceği bir iş o iş. Onu vurgulamak istediğimden öyle bir kısa yol bir açıklamaya gitmem yani.

Dabancalı: Peki yine simultane çeviriyi dışarıda bırakacak olursak, yaklaşık olarak yüzde kaçını oluşturuyor sence çeviri senin yaptığın işin?

Dönmez: Haber üretimi için söylersem, yüzde otuz - kırkını diyebiliriz bazı haberler için. Ama son dakika yazdırmak masaya, CNN TÜRK'te sarı olarak çıkan şey, o direk çeviridir, çünkü tek cümle flaşı düşmüştür onun oraya. Örneğin Hüsnü Mübarek istifa ettiği akşam “Egyptian Leader Mübarek resigns” diye tek bir cümle flaş düşer. Biz de son dakika için bir kulak verilir, o da “Mısır'da İsyân”dır, altına da “Mısır Cumhurbaşkanı Hüsnü Mübarek istifa etti.” Burada çeviridir direkt. Ama Mübarek istifa ettikten sonra bunu haberleştirirken, atıyorum, haberin sadece yüzde onunu çeviri oluşturur. Neden? Çünkü sadece yeni gelen bilgi çeviridir. Ben onu nasıl haberleştiririm? Hem halkından , hem de isyanın 18. gününe kadar iktidara tutundu tutundu, ama sonra halkından ve uluslararası toplumdan gelen baskıya dayanamadı, Mübarek gitti. Bunun mesela hiçbir tarafında çeviri yok. O yüzden de haberin formatına göre değişebiliyor. Son dakika formatında hepsi çeviridir. Ama haber üretince, orada, oran düşer yani, epeyce düşer.

Dabancalı: Ama yine de çeviri dış haberin olmazsa olmaz bir parçası.

Dabancalı: Peki Wikileaks'e dönecek olursak. Wikileaks'te çeviri son zamanlarda gündemdeki olaylara göre çevirinin çok daha fazla gündemdeydi, değil mi? Çevirinin çok fazla kullanıldığı bir durumdu. Belgeler vardı, ve belge budur diye üretildi bu.

Dönmez: Orada tabii Washington'a gönderilen, hangi başkent çıkılıysa o belge, mesela Ankara'dan Washington'a gönderilen kriptolar, yazışmalar, hepsi.. İçerik açısından, evet, çeviriye çok dayanan bir şeydi. Ama orada da yine bir prespektif kazandırma zorunluluğu vardı.

Dabancalı: Bunda mesela, bu perspektif kazandırma durumu, bunun kararını kendin mi veriyordun? Wikileaks örneğinden bahsediyorum şu anda sadece.. Yoksa dış haber koordinatörü ya da müdürü mü?

Dönmez: Bu genellikle toplantıda ortaya çıkıyor. Bazen de şöyle bir şey olabiliyor: Belge, diyelim, 2003 tarihli, Ocak mıdır, Şubat mıdır... Ve öyle bir ifade geçiyor ki belgede.. Hemen Irak savaşının öncesi, 1 Mart tezkeresi... Mesela oraya direkt otomatik olarak bağlıyor beyin. Falanca tarihli belge diyoruz. Bu tarihte olması neden önemli? Yani ABD Irak'ı işgal etmeden 3 hafta önce gibi.

Dabancalı: Onu oraya ekliyorsunuz.

Dönmez: Evet, bunu oraya ekliyoruz. Çünkü zamanlamayı vurgulamak istiyorsun. Ama içerik olarak dediğin gibi, gerçekten orada doğrudan çeviriyle ilgili şeyler çok oldu.

Dabancalı: Peki oradaki doğrudan çeviriyle ilgili şeyler, onun yayınladığı cable demek ki, orada herhangi bir talimat oldu mu, “yayınlamayalım, hükümet açısından sakıncalı olabilir” gibi. Ya da “Türkiye açısından sakıncalı olabilir” ya da “özellikle yayınlayalım” da olabilir, tam tersi...

Dönmez: Bazı geçen isimler vardı, örneğin, yazışmalarda isim doğrudan verilmiş, ama bizim vermediğimiz şeyler oldu, işte onlardan bir tanesi de, bir bakanı, Davutoğlu için “çok tehlikeli” demiş mesela, orada adı geçen bakan aslında Savunma Bakanı Vecdi Gönül, ama biz bunu, tabii Wikileaks belgeleri de sabaha karşı

açıklanmıştı, yanılmıyorsam... Orada tabii geniş anlamda konsültasyon yapabileceğin bir ortam yok, kendi kendimize biraz düşünüp, “acaba isim vermeli miyiz” Vecdi Gönül diye bunu söyleyecek miyiz, yoksa bir bakan mı diyeceğiz. Orada otosansürün devreye girdiği bir durum söz konusu oluyor. Bir bakan dediğimizde bunu bir sonraki haberde güncelleyip açma şansınız olur. Ama Vecdi Gönül dersek, ve tepki alırsak, geri dönme şansımız yok... Sonradan zaten bu canlı yayınlanan haber toplantısında en açık şekliyle konuşuldu, Hande hatta toplantıya katıldığında “bir bakan” dedi, ama Mehmet Ali Birand, üzerinde durup ısrar edince, Vecdi Gönül sonrasında çok konuşuldu, kimse de sansürlemedi artık... Onun dışında mesela bazı ifadeleri yumuşattığımız oldu, en büyük örnek, belgelerden bir tanesinde Bülent Arınç için, Ergenekon balyoz soruşturması filan, Erdoğan biraz daha geride durup “yargı işini yapıyor” diyor; ama Bülent Arınç daha provakatif bir duruş benimsiyor, diyor o belge, ve Bülent Arınç’tan “Erdoğan’s attack dog” olarak bahsediyor. Bunu tabii o şekilde çevirmiyoruz. Biraz daha ifadeyi yumuşatarak... Ben diyorum ki, bana kalsa, ben onu aynı etkiyi verebilecek şekilde söylemek isterim. Çünkü belge öyle diyor. Ama orada buna tepki geleceğini düşünerek tabii... Gidip diyoruz ki haber koordinatörüne, böyle böyle diyor belgede, aynen söyleyecek miyiz bunu? “Yok”, diyor, “yumuşatalım.” Öyle durumlarda biraz istişare haline giriyoruz. Sadece bana kalsa, söylerim, ama iş sadece bana kalmayabiliyor bazen, bu da bizim nadiren yaşadığımız durumlardan biri.

Dabancalı: O zaman tabii, bildiğim kadarıyla, “haberi hazırlayan” gibi bir durum yok. Peki sitede, haberin altında, başka bir ajanstan gelmediği durumlarda, herhangi bir isim yazması söz konusu olmuyor, değil mi?

Dönmez: Yok.

Dabancalı: Peki bu senin için bir soru işareti oluşturuyor mu?

Dönmez: Bence olması gereken bir şey. Çünkü yazdığımız haberlerde, bana özgü ifadeler olabiliyor. Ya da özellikle tercih ettiğim ifadeler ve perspektifler olabiliyor, o benim ürettiğim bir metin. Ama mesela bazen de şöyle bir haber anlayışıyla gidenler var. Türkçe internet sitelerinden *copy paste* yapanlar da var. Onlarda tabii adın yazılması internetin getirdiği kötü bir şey. O haberin zaten çevrilmiş hali, Türkçesi bir yerlerde var, ve bunu bazen değiştirmeye ihtiyaç bile hissetmeden yapanlar var. Bunu NTV'nin haberlerinde çok görüyorum. Dış Haberlerinde. NTV'nin tabii BBC ile ortaklığı olduğu için, BBC'nin haber sitesine aç bak, öyledir. Ve bu bence hakikaten kötü bir şey, oradaki metni almak başka, bir de yani BBC Türkçe gerçekten, habere ilişkin bazı bilgilerin belgelerin verilmesi açısından güzeldir. Ama o habere perspektif kazandırmadan vermek, ve biz televizyonuz, o habere görüntü üzerinden başka bir şekilde girilebilir, orada da o haberi yazanın yaratıcılığı, bakışı önem kazanıyor... O yüzden ben hakikaten CNN TÜRK'ün dış haber masasını NTV'ninkinden, içerik-metinsel açıdan daha başarılı bulurum.. Bizim yazdığımız haberlerde ismin kullanılmasından yanayım. Artık internet yüzünden sürekli *copy paste* olduğu için, onun önüne geçemeyiz. Bizim yazdığımız haberleri CNN TÜRK web sitesi oraya metin olarak koyuyor, ve başka haber siteleri, Milliyet yani, bir bakıyoruz bizimkinin aynısını koymuş. Bir bakıyorum diyorum ki bu benim havuzda yazdığım metin, onlar da bunu aynen, değiştirmeden kullanıyorlar yani. Bir yandan diyorum ki yazması lazım, ama bir yandan da zaten her taraf *copy paste*, dolayısıyla da engellenemez bir şey oldu yani.

Dabancalı: Peki son sorum. CNN International ile ilişkiniz nedir?

Dönmez: CNN TÜRK ilk kurulduğunda çok yakın bir ilişki vardı. Bir de tabii kuurluş tarihi açısından CNN TÜRK 11 yılı devirdi. Yani 2000, uluslararası siyasetin en hareketli olduğu dönem, sonra 11 Eylül, Afganistan, Irak... İlk kurulduğunda da çok sağlam bir ekibi var CNN TÜRK'ün. Hatta Afganistan Kabil'e ilk giren yabancı gazeteci bildiğim kadarıyla CNN TÜRK savaş muhabiri Kaya Heyse. O zaman tabii CNN ile çok yakın bir ilişki var. Sonrasında ise sadece görsel malzeme alışverişine dönüyor bu. Sonrasında da biz bazen CNN INT'in muhabirlerine bağlanıyoruz. Görüntü alıyoruz. Onlar bizden aynı şekilde görüntü alabiliyorlar. Diyorlar ki internet sitesinden talep olabiliyor, Kzey Irak'a operasyon yaptığında Türkiye, hava veya kara sınır ötesi operasyon, CNN INT ekibinin haber olarak, bilgi olarak beslemesi. İlk kurulduğu dönemde daha sıkı ilişkiler. Ama her zaman da CNN Türk'ün kendi gündemi olmuş. CNN INT gibi sadece uluslararası siyasete bakmıyor. Yerel bir yönü de var, Ankara da var İstanbul da var. Yani, diyebiliriz ki, organik bir bağ var; ama bizim haber tercihimizde, editoryal bakışımızda, çok da etkisi olmuyor.

Dabancalı: Peki şey yok mu, CNN'in sitesindeki haberlerden faydalanma durumu?

Dönmez: Bilgi olarak var.

Dabancalı: Dış haber için soruyorum özellikle.

Dönmez: Bilgi olarak var. Mesela CNN bir ara Reuters aboneliğini iptal ettirmişti. CNN'in News Source diye bir istihbarat ve haber sorgulama kaynağı vardır. Bir tür ajans o da. Görsel olarak da yazılı olarak da öyle. CNN'i o açıdan kullanıyoruz. Onların kaynakları da özellikle ABD'ye ilişkin haberlerde. İlk bazen onlar ediniyorlar bilgiyi. Ama bilgi olarak yararlanıyoruz. Onlar habere şu açıdan bakmışlar, biz de böyle görelim, olmuyor yani. Bir de şu oluyor: Zamanında CNN TRK ilk kurulduğunda, savaş yayınlarında, CNN etiketi olduğundan, ABD yanlısı olmakla suçlanmış. Şimdi tabii Afganistan'a Irak'a giren Amerika. Hangi haber kaynağını baz alacaksın? Mecburen o zaman önde CNN var. Sonra bu iş El Cezire'yle çok değişiyor. Tek kaynak CNN INT olmuyor artık. Bölgede varlık gösteren ve mevcut medya düzenini biraz *challenge* eden yeni bir kuruluş çıkıyor. Haber kaynakları çeşitlendikçe de, ABD yanlısı damgasından kurutuluyor. Bazı şeylerde de aslında ABD yanlısı olma maksatlı öyle yapmıyorsun. Bir Irak haberi yapacaksın. Eline gelen görüntü ya da metin, elindeki tek şey orada zaten ABD askerlerine *embedded* gezen muhabirlerden geliyor, ve yani başka kaynağın yok, ne yapacaksın, mecburen oradan gelen bilgiyi kullanacaksın. ABD yanlısı olma hedefiyle yola çıkmıyorsun zaten. O sadece bir *unintended consequence* olabiliyor. Ama şimdi artık çok başka haber kaynakları var.

Dabancalı: Senin evinde CNN açık oluyordur belki, ama oradan alıp da bir şey çevirmek, söz konusu değil?

Dönmez: İlk başladığımda CNN'in haberlerine daha çok şbağlı kalıyorduk. Şöyle bir haber, bizde de olsun. Şimdi artık çok fazla yapmıyoruz. CNN INT'in web sitesine

sadece gündem hazırlarken bakıyoruz. Onun dışında çok *exclusive* bir şey yaparlarsa, başka da kimse yapmadıysa, o zaman alınacak ve yapılacak tabii.

Dabancalı: Ama birçok kişi CNN'in Türkiye şubesi olarak görüyor. Türkiye'de hep Batı'dan bir şey alma olduğu için. Yerel şubelerle ilgili bu durum CNN TÜRK için söz konusu değil anladığım kadarıyla?

Dönmez: İçerik olarak hiçbir müdahale görmedim şimdiye kadar. En kaba tabiriyle "ABD'ye giydirmeyelim" gibi bir müdahale asla olmadı.

Dabancalı: Peki CNN, CNN TÜRK'ü takip ediyor mu, denetliyor mu?

Dönmez: İlk başlarda öyle bir şey olmuş olabilir. Ama yaptığımız haberlerde içerik olarak hiç öyle bir şey görmedim. Sadece, yardımlaşma gibi bir hal almış durumda.

Dabancalı: CNN TÜRK kendi kimliğini oluşturdu yani.

Dönmez: Evet. Mesela Şubat 2008'de Kuzey Irak'a kara harekatı zamanında, 8 gün sonra askerler dönmeye başladı Kuzey Irak'tan, ve NTV galiba haberin son dakikasını vermişti, harekat bitti, çıkıyoruz diye, bizim o anda elimize hiç öyle bir bilgi gelmedi, ulaşmadı, hiç kimseden. Sonra bir şekilde Dışişleri Bakanı'na ulaştık, direkt yayına bağladık, "Türk askerlerinin bölgeden çıkmaya başladığına dair haberler geliyor, siz doğruluyor musunuz?" dedik, "evet" dedi. O esnada bizi CNN INT'ten aradılar. Karşımdaki ses bana dedi ki "Dışişleri bakanını yayına bağlıyorsunuz ve bizim haberimiz olmuyor." O zamanlar daha sıkı bir ilişki vardı.

Şimdi hiç öyle bir şey kalmadı. Görsel malzeme ve bilgi alışverişi. CNN Türk'ün erişemediği yerlerde CNN INT'e bağlanma gibi.

Dabancalı: Peki CNN INT'te yazan bir kişinin yazısının çevrilmesi gibi bir şey oluyor mu?

Dönmez: *Exclusive* bir haberse ve röportajsa. Çok önemli biriyle bir röportaj gibi. Mesela eskiden CNN INT'te çalışırdı Christiana Amanpour. Çok deneyimli bir kadın muhabir. Onun yaptığı çok mühim bir röportaj vardır. Konuştuğu adamla da kimse konuşmamıştır, bu da haberleştirmeyi hak eder. Evet orada yapıyoruz onu. Bunu da en son ne zaman yaptık? Amanpour ABC'ye geçmişti, şu anda da orada zaten, Mısır olayları başladıktan sonra Mübarek'le sarayında konuştu, kameraya çekilmedi. Çıktıktan sonra şunları şunları sorudm dedi, biz de haberleştirdik. Aynı şekilde de CNN INT'ten de çok özel bir şey gelir, özel haber olur. *Exclusive* röportaj olmak zorunda değil, ama bizim giremediğimiz bir yere girmiştir ve yapılır.

Dabancalı: Teşekkür ediyorum.

APPENDIX E

INTERVIEW WITH HANDE AŞIK

Buket Dabancalı: Öncelikle yaptığın işi genel hatlarıyla anlatabilir misin?

Hande AŞık: Ben dış haber şefiyim. Kendim de haber yazıyorum, arkadaşlarımın yazdığı haberleri de düzeltiyorum. Dışarıdan bakan birinin anlayabileceği şekilde günlük rutininizden üzerinden anlatayım sana istersen. Bizde sabah 7’de giden daha çok ben oluyorum ama aramızda dönüyoruz. Sabah 7’de giden kişi haber ajanslarını, haber aldığımız bütün kaynakları, gazeteleri, diğer televizyonları, her şeyi tarıyor ve bir gündem oluşturuyor. Böylece o gün haberi yapılması gereken ne varsa genel anlamda özümsemiş oluyorsun. Önce içimizde, sonra haber toplantısında üslerimizle paylaşarak o gün hangi haberleri yapacağımızın kararını veriyoruz. Sonra da haberleri yazmaya girişiyoruz. Tabii o arada görüntüleri de taramış oluyorsun. Televizyon haberciliği yaptığımız için görüntü de giriyor işin içine; görüntünün olduğu haberleri öne çekmek, haber yazımında görüntüyü öne almak gibi sorunlarımız da var. O haberleri yazıyoruz, montajlıyoruz. Ben de yapıyorum bu işleri. Ben diğer arkadaşlarımın yaptığı işleri de okuyorum. Zaman zaman birbirimize paslıyoruz. Bir de yazılmış haberleri sunduğumuz bir blok var. Her gün 14.10 gibi bir saatte ben çıkıp “orada o oldu, burada bu oldu, dünya gündeminde şu var” diye anlatıyorum. Sonra aynı döngü akşam bülteni için başlıyor. Bu şekilde 24 saat devam ediyor.

BD: Peki, ne iş yaptığın sorulduğunda verdiğin cevap ne oluyor?

HA: Ben gazeteciyim diyemiyorum. Yavaş yavaş başladım aslında ama ona daha var. Televizyoncuym, CNN Türk'te çalışıyorum ya da dış haberciyim diyorum.

BD: Anladım. Eğitiminden bahsedebilir misin?

HA: Uluslararası ilişkiler, siyaset bilimi ve Fransızca okudum. Ondan sonra London School of Economics'te Siyaset Sosyolojisi yüksek lisansı yaptım.

BD: Peki bu işe başlaman nasıl oldu?

HA: Doktora konusu bulmak için başladım. Çünkü genel bir odaklanma sorunum vardı. İlgimi çeken çok fazla şey vardı. Bir şey seçmeme yardımcı olur diye gazeteciliğe girdim. Dil bilen insanların genellikle yaptığı gibi ilk önce dış haberden başladım. Sonra Mithat Bereket ile çalıştım, iki sene prodüktörlük yaptım. Burada iç gündem de yaptım. Mithat Bereket'in programında o günün gündeminde ne varsa onu konuşuyorduk. Sonra dış habere geri döndüm. O biraz hata oldu. Sonra tekrar istifa ettim ve tekrar döndüm.

BD: Peki buraya başvururken iş tanımını neydi? Bir iş ilanı var mıydı?

HA: İş ilanı yoktu. Medyada genelde ilan olmaz, birine bir CV gönderirsin. Begüm (Dönmez) gibi teknik bir yerden girmiyorsan – onun işe alınma süreci nasıl

gerçekleşti bilmiyorum ama – genelde muhabirlik yapmak üzere bir yere başvurmak isteyenler genellikle bir aracı vasıtasıyla ulaştırırlar CV’lerini. Genellikle de oldukça uzun bir staj süresi olur. Ben sekiz ay yapmıştım mesela. Üç sene staj yapan da oluyor.

BD: Peki bir kariyer planlaması oluyor mu staj sürecinde?

HA: Hayır, olmuyor. Sadece şöyle bir durum olabilir – benim durumumda yoktu- bir ağabeyin ya da ablan senin elinden tutar ve seni önce basit haberlere, sonra daha ağır haberlere gönderir, yönlendirir... Mehmet Ali Birand CNN Türk’te olduğu dönemde birçok kişinin elinden o şekilde tutmuştu. Sıfırdan başlamak yerine tepeden inerek başlayanlar da oldu, doğrudan *anchorman* masasına oturanlar da oldu. Duruma göre değişiyor ama. Hangi kadro için alındığın, kimin stajyeri olduğun bellidir ama ondan sonrasını öngöremezsin. Sana ve şartlara bağlı.

BD: Peki staja alırken mülakat ya da bir test yaptılar mı?

HA: Stajın bir karşılığı olmadığı için ve benim CV’ime bakınca ölçülebilecek çok fazla şey olmadığı için öyle bir şey olmadı. Ama kadrolu olarak alırken ilgilerine, çalışma biçimine, neleri önemseydiğine bakıyorlar. Şimdiye kadar veri olarak bilgisi ölçülen çok az kişi gördüm. Resim gösterip “bu adamı tanıyor musun?”, “Genelkurmay 2. Başkanının adı ne?” gibi sorular sorulan tek bir kişiyi tanıyorum. Genellikle ekranda görüp alıyorlar ya da referansla gelinir ya da stajla gelmişsinizdir, ne yapabildiğini herkes bilir.

BD: Peki yabancı dile ne kadar bakıyorlar? Bir test oluyor mu?

HA: O konuda genellikle CV'ye bakıyorlar çünkü medya yöneticisi konumundaki insanların bizim gibi CV'lere sahip kişilerin dil bilgisini ölçecek seviyede yabancı dil bilgileri pek olmuyor.

BD: Çeviri yaptırmak gibi bir durum söz konusu olmuyor o halde?

HA: İngilizce bildiğini söyleyip inandırıcı bulunmayan insanlar için olabilir ama ben beş sene yurt dışında okuduğum için böyle bir durum olmadı tabii. Begüm zaten Boğaziçi'nden simültane tercüman olarak mezun olmuş, başka kimsenin yapamayacağı bir işi yapıyor. Fulya'nın da yurt dışı tecrübesi var; İngiltere'de gazetecilik üzerine master yapmış. Hiç İngilizce haber yaptı mı bilmiyorum ama on sene de Reuters'da çalıştı.

BD: Peki yaptığımız işin yaklaşık yüzde kaçını çeviri?

HA: Bence yaptığımız işin hiçbir kısmını çeviri değil. Ama şöyle bir şey var. Yaptığımız şeyin yabancı dille şöyle bir ilgisi var: Çeviri yapmaya kalkışırsan karaya oturursun. Mesele bir şeyi yabancı dilde okuyup özümseyebilmek ve onu Türk izleyecisine Türkçeyi kullanarak anlatabilmek. Bu kavramsal anlamda çeviri olabilir ama kelimesi kelimesine, literal bir çeviri olmaz. "Public school"u "halk okulu" diye çeviren arkadaşlar oldu mesela ve hiç ummayacağın okulların mezunları. O yüzden sadece bir dili bilmek ve o dili başka bir dilde ifade edebilmek yeterli değil, biraz o dilin içerisinde yaşamış olmak gerekiyor. Tabii dış haber masasında herkes o

seviyede İngilizce konuşuyor değil. Ama genelde kontrol eden insanlar, bizde genellikle ben, ben olmadıgımda Begüm – ya da aramızda da konuşuyoruz şunu şöyle mi çevirsek bunu böyle mi çevirsek diye – o seviyede İngilizce biliyor oluyor.

BD: Peki bir kelime ya da kavrama takılıp aranızda karar veriyorsunuz diyelim.

Sizden sonra bunu kontrol eden birileri oluyor mu?

HA: Hayır, olmuyor. Şöyle bir şey olabiliyor: Türkçede şehir isimleri değişebiliyor.

Lübnan'da İngilizcesi Tyre olan bir şehir vardır, Türkçede Sur denir. Suriye'de Latakia diye yazılan şehrin Türkçesi Laskiye imiş; onu da yeni öğrendik. Bunun gibi şeylerde düzeltildiğimiz oluyor ama onun dışında kimse karışmıyor.

BD: Düzeltildiğinde kim bakıyor?

HA: Yayınlandıktan sonra bir izleyiciden ya da genel yayın yönetmeni danışmanımızdan geri dönüş olabilir. Nadir oluyor. Yakında yaşadığımız bire bir çeviriyle ilgili bir durum var, Begüm'le de konuştuk bunu aramızda. 'Syrian government' ı nasıl çevireceğiz? 'Government' derken dar anlamda hükümetten bahsediyor olabilir ama çok daha geniş anlamda rejimden de bahsediyor olabilir diye bir konuşma oldu aramızda. Bir kere Suriye'de muhaliflerin neye tepki gösterdiğini aşağı yukarı biliyorsun, ikincisi Suriye'nin siyasi yapısını biliyorsun ki orada hükümetin dışında bir devlet organı, devlet işleyişi zaten yok, hükümet de eşittir cumhurbaşkanı, bütün rejim de onun kimliğinde vücut buluyor şeklinde mantık yürüterek sonunda rejim dedik. Biraz olaya vakıf olmakla alakalı böyle şeyler.

BD: Aslında birçok soruma sen ben sormadan cevap vermiş oldun. Şimdi sen çeviri yok diyorsun ya ben çeviri demeye devam ediyorum ama ben burada kavramsal bir çeviriden bahsediyorum.

HA: Şimdi senin o kelimeyi kullanım şeklinle bizim karşımıza çıkan şekli muhtemelen çok farklı, ben sana o yüzden belki tepki gösteriyorum. Belki şu da yardımcı olur: Dış haberler hep aynı küçümsemeyle karşılaşır: “Aman dış haber de ne ki? Ajanstan gelen metnin çevirisini yapıyorsunuz.”

BD: Ben de nasıl görüldüğünüzü merak ediyordum.

HA: İşte böyle görülüyoruz. Bana da muhabir denen kişi şöyle görünebilir: Başkasının anlattığı lafları otur bir daha anlat. Ben de onların yaptığı işi küçümseyebilirim ama sonuçta bizim karşılaştığımız küçümseme bu, ajanstan gelen metni bire bir çevirdiğimiz gibi bir algı. Başka birinin emeğinin üzerinden gitmek gibi.

BD: Halbuki öyle bile olsa, yani tam çeviri olsa, orada yine bir “skill” var.

HA: Evet, kimse oradaki bilgi birikimini dikkate almıyor. Bu zaten böyle ama onun dışında bizim yaptığımız işin gazetecilik olduğunu teslim eden de görmedim ben şimdiye kadar.

BD: Peki, “çeviriyi kullanarak yaptığımız haberler” diye uzatmayacağım artık...

HA: Zaten bütün haberler o şekilde hazırlanıyor.

BD: Haber hazırlarken sizden beklenen şeyler oluyor mu? Örneğin bir konuya özel bir talimat oluyor mu?

HA: Sansür gibi mi? Şöyle bir şey oluyor. Her konuyu konuşuyorsun ama dış haberde yabancı dil bildiğin için senin bildiğin bazı şeyleri zaten kimse bilemeyecek. Ama onun dışında haber müdürümüz, haber koordinatörümüz bir şeyler önerebiliyor tabii. Mesela Suriye'den örnek vereyim. Mesela bugün toplantıya girerken benim daha fazla üzerinde durduğum konu uluslararası yaptırımlardı ama bugün toplantıda “bir tane ‘muhalifler kim?’ paketi yazın” dendi çünkü “sonuçta biz sokaktaki insanı bilmiyoruz” dendi. Bu üslerinin hissettiği bir eksiklik, haber havuzunda ya da haber bültenlerinde görmek istediği ayrıntı tamamen etkili oluyor bizim üzerimizde.

BD: Ama haber hazırlama sürecinde bir müdahale olmuyor?

HA: Hiçbir zaman olmadı. Dış haber masasında en yukarıda her zaman dış haber şefi vardır.

BD: Yani şu durumda sen.

HA: Evet, bu durumda ben. Genel olarak Türk dış politikasını ilgilendiren konularda bizim vakıf olmadığımız konular varsa ve haber müdürlerimize diplomatik çevrelere daha yakın insanlar olarak birtakım rahatsızlıklar iletilirse onlar dikkate alınır. Ama onun dışında, mesela madencilerle haberi şöyle görün, şöyle yazın gibi bir şey olmaz.

Sadece konu konusunda “şu konuyu işleyelim, bu konuyu işleyelim, bu yüzünü işleyelim, şu yüzünü işleyelim” tercihi hep beraber yapıyor.

REFERENCES

- Aydın, Utku Uraz and Günay, Zeynep. "Radikal Gazetesi." Özerkan, Şengül. *Haber Analizi ve Arşiv İncelemeleriyle Türkiye'de 9 Gazete*. Ankara: Nobel, 2009.
- Bielsa, Esperança and Bassnett, Susan. *Translation in Global News*. New York: Routledge, 2009.
- Bourdieu, Pierre. *In Other Words: Essays Toward a Reflexive Sociology*. Trans. Matthew Adamson, Stanford: Stanford University Press, 1990. Translation of *Choses dites*, 1987.
- . *The Field of Cultural Production: Essays on Art and Literature*. New York: Columbia University Press, 1993.
- Bulut, Alev (2008) *Çeviride İdeoloji – İdeolojik Çeviri*. İstanbul: Multilingual.
- Buzelin, Hélène. "Translations in the Making." *Constructing a Sociology of Translation*. Eds. Michaela Wolf, Alexandra Fukari. Amsterdam: John Benjamins, 2007, 135-169.
- Even-Zohar, Itamar. 1990. *Poetics Today* 11 (1). Special Issue "Polysystem Studies".
- Gouanvic, Jean-Marc. "A Bourdieusian Theory of Translation, or the Coincidence of Practical Instances." Trans. Jessica Moore. *The Translator* 11:2 (2005): 148-166.
- Hermans, Theo. "Norms and the Determination of Translation: A Theoretical Framework". *Translation, Power, Subversion*, Eds. R. Alvarez and M. C.-A. Vidal. Clevedon and Philadelphia etc.: Multilingual Matters, 1996. 25–51.
- Inghilleri, Moira. "The Sociology of Bourdieu and the Construction of the 'Object'." *The Translator* 11: 2. (2005): 125-142.
- Kang, Ji-Hae. "Recontextualization of News Discourse: A Case Study of Translation of News Discourse on North Korea." *The Translator* 13: 2 (2007)
- Koskinen, Kaisa. *Translating Institutions: An Ethnographic Study of EU Translation*. Manchester: St. Jerome Publishing, 2008.
- Lefevere, André. *Translation, Rewriting, and the Manipulation of Literary Fame*. London: Routledge, 1992.
- Özyer, Berkan. "Wikileaks Belgelerinin Arkasındaki İsim." *Newsweek Türkiye*. Nov. 11, 2010: 110.
- Popovič, Anton. "The Concept of 'Shift of Expression' in Translation Analysis." *The Nature of Translation: Essays on the Theory and Practice of Literary*

Translation. Ed. James S. Holmes. The Hague and Paris: Mouton, 1970, 78-87.

Simeoni, Daniel. "The Pivotal Status of the Translator's Habitus." *Target* 11: 1 (1998)

Toury, Gideon. "A Handful of Paragraphs on 'Translation' and 'Norms'." *Translation and Norms*. Ed. Schaffner, Christina. Clevedon and Philadelphia etc.: Multilingual Matters, 1999, 9-32.

Venuti, Lawrence. *The Translator's Invisibility: A History of Translation*. London and New York: Routledge, 1995.